Utrecht University Library
Partner in Science
Universiteit Utrecht

Definitiones capituli generalis ordinis Cisterciensis et quaedam alia Cisterciensium.

https://hdl.handle.net/1874/330534

Hs.
4. E. 17

PH. J.
VAN
ALFEN

FROM THE LIBRARY
OF WILLIAM MORRIS
KELMSCOTT HOUSE
HAMMERSMITH

Curâ ac studio domini
Jacobi de Goesalia
prioris huius domus
S. SALVATORIS Antverpig.

Anno mcdlxxx.

Liber mõsterij sc̄i saluatoris ī Antwpia ord̄ cisterciẽ continens decreta Pontif.^m et capl.' gnalis eiusdem Ordinis.

Sciendū q̄ om̄ia priuilegia quorūcūq̄ religiosorū interdictū tangētia reuocata sūt p decretale Alma mat' ex de snia excōi. li. vi. illa quippe q̄ añ p̄fatā decretalē sūt cōcessa. Secus autē ē de illis p̄uilegijs q̄ post illā decretalē sūt cōcessa. q̄ nr̄m ordinē credo nō habē. Vn̄ oportet p̄dictā decretalē ab omib⁹ nr̄i ordis psonis obseruari. Vt autē meli⁹ sciatur q̄mō tpe īterdicti circa īfirmos et mortuos frēs nr̄i ordis sit agendū. sciendū q̄ familiares nr̄i ordis qui dederūt se et sua ad cōfratinitatē ordis nō pnt sepeliri tpe īterdicti. nisi ordo habeat p̄uilegiū a nouo obtētū pt⁹ der. Alma mat' li. vi. quia ātiquū nō sufficeret quia p decre. Alma mr̄ sūt oīa p̄cedētia p̄uilegia reuocata Nec sufficit generalis cōfirmatio postea subsecuta p sūmos pōtifices p̄uilegiorū nr̄oȝ ātiquoȝ nisi de hoc p̄uilegio scȝ de cōfrib⁹ sepeliendis specialē et expressā faciat mētionē quod credo ordinē non habē Et si haberet ordo tūc solū de illis cōfrib⁹ itelligeret' qui ad cōfratinitatē ordis sūt recepti. et cū hoc nō solū medietatē bonorū suorū seu etiā maioris ptis q̄ medietatis sed oīa bona sua tradiderūt. Nec hoc viciat si in bonis ill' oīb⁹ decreuerūt vsufructū q̄diu viuerēt rtinere. Ex hoc seq'r. si oīa bona sua dederūt et ad cōfratinitatē ordis nō sūt recepti p̄dcō priuilegio nō gaudebunt Sequit' ergo q̄ duo requirūt'. scȝ q̄ oīa bō sua dederit quia maioȝ ps siue medietas ad hoc nō sufficeret et q̄ sit recepti ī cōfres vt ī morte valeāt sepeliri. Nec obest siue ī sclō siue ī claustro siue mutato habitu q° ad vixerit cōmoret' Itē ex p̄missis patȝ q̄ si dederit oīa bō sua claustro absq̄ hoc q̄ recipiantur ī

UNIVERSITEITS BIBLIOTHEEK

cōfr̄nitate. vel si recipiat̄ in cōfratnitatē. bona sua oīa adhuc tamē non dederint nō gaudebūt priuilegio expresso. Sciendū tn̄ ꝙ ministri altaris coīcare possūt scd̄m ↄsuetudinē ordis. et eciā mōchi et ↄuersi et nouicij omni tp̄e scd̄m ꝙ est ab ātiquo ī nr̄o ordīe obseruatū. similiter et donati nr̄i gaudere debent grā et p̄uilegio cōsimili. Illi īquā donati qui se et sua oīa dederūt monasterio nichil penit9 sibi reseruando sʒ et seipsos per votū obediētie. p̄mo aliorū substātialiū videlicet castitatis et paupertatis ī manib9 superioris resignando iuxta wlgarē regulā: qui sentit on9 sētire debet et cōmodū. Secus esset si in seculo remanētes. nec ꝓpriā volūtate abdicātes bona sua vel ī ꝑte vel ī toto alicui donassent monasterio vel si corpalit̄ mācipassēt monastio loco qn̄tū ad ꝑpetuā habitatioēʒ necdū volūtatē ꝓpriā. seu bonorū suoꝝ ꝓprietatē abdicādo sʒ eis ad volūtū utēdo. Tales nimirū vtpote nō religiosi. religiosorū gratijs et p̄uilegijs tp̄e īterdicti nō possent vel deberent uti. et taliū p̄uilegia c̄do p decretalē Alma mr̄. li. vi. reuocata Nam sicut colligi pt̄ ex decretalib9 et ex dc̄is herm. boyc alioꝝ qȝ doctorū triplex fuit vel est dr̄ia donatoꝝ alicui r̄ligioni vel mōsterio oblatoꝝ vl' assignatoꝝ Primo quidā fuerūt vel sūt q̄ bona sua oīa vel medietatē eorū alicui mōsterio cōtulerūt ī seculo tn̄ adhuc corpalit̄ remanētes. vel vsufructū ipsorū bonoꝝ quoaduixerint sibi r̄seruantes. Scd̄o quidā adhuc āplius aliqd addētes se corpalit̄ monasterio mācipārūt qn̄tū ad ꝑpetuā cohabitationē. tn̄ volūtatē ꝓpriā retinētes vel saltē bona ꝓpa nōdū resignātes Et de hijs vt

frequētiꝰ loquūtᷣ decretales et doctores sup eas scribētes. et isti nō possūt ī mōsteio vel cymiterio nrō sepeliri tpe īterdicti vt ꝑmittitᷣ. 3.º sūt alij qui se et sua oīa resignarūt ī maībꝰ abbīs vel prioris. seipos ad perpetuū dei seruitiū cū voto castitatis. paupertatis et obīe offerentes ī habitu vel vestitu a sclaribus differētes Et isti merito debent vti gratijs et ꝑuilegiis mōsterioꝝ ordīs nrī quibꝰ se mācipārūt et totalitᷣ ꝑ votū obligarūt.

Hec ordinauit Abbas Cistercien Johes du visitaret monsteriu de ziebekoloe

Ad glam dei et honore sce et individue trinitatis necnon
intemerate vgis mris sacri nri Cistercien ordis prone spe
cialis ac toti9 celestis curie Nos frat Johes Abbas Cisterciij
Cabilonen dyoc oim et singulor nri Cistien ordis monsterior
et locor regularium generalis vbiqz visitator et reformator
cu plenaria ipi9 ordis et capli gnalis ptate Notu facim9
q die date pntiu psonaliter visitantes et reformantes monste
rium nrm bte marie de galilea i ziebekoloe traiecten dyoc
Invenim9 in eo etc

In primis ad ea q diuinu honore ac aiaru salute concernut
nre mentis acie erigentes. ordiam9 vt cu significat hora
opis dei quibuslibet corporib9 aut occupatioib9 sepositis di
liget oes ta de die q de nocte ad diuinu trasea seruitiu.
Ita vt ante cessatione vltimi pulsus et ichoatione officij bte v
ginis sint i choro Priorqz vel supprior copetent alta voce disti
ctaqz et itelligibili genib9 et manib9 oim i tra flexis icipiat
Aue maria gra plena dns tecu Conuetusqz i eode et itelligibili
tono et vnisono psequat residuu faciedo copetenter pausas in
medio et i fine vsuu Et circa fine collaru dicat ad logu anti
phona Missus e gabriel angelus ad maria vgine desposata io
seph nuncias ei vbu salutis dices Et tuc toti9 couent9 flectat ge
nua ebdomodario dicete vsiculu Aue maria gra plena dns tecu Et
couentu rndente bndcta tu i mulierib9 et bndctus fructus
ventris tui. dicatqz collecta Ops sempiterne de9 q glose vir
gis et mris marie corp9 et aiam vt dignu filij tui habita
culu effici meret spu sco coopante mirabilit ppasti. da vt
cuius comeoratioe letam. eius pia itercessione ac pclaris me
ritis ab istantib9 malis. a morte subitanea atqz ppetua li
beremur et ad vita etna puenire mereamur. P eude xpm dnz

nrm Amen. Dulce nomē dñi nri ihū xpi et beatissīe mris ei9 sit bndcm ī secula sclorū Amē

Item post horas canoīcas dicat' hec añ Spus scs ī te descendet maria ne timeas habebis ī utero filiū dei alla vsi9 Ecce ā/ ćilla dni ꝛc Orem9 Letifica et adiuua nos ops et miseicors de9 dnice ɔceptiōis gaudia recolentes et pia dei genitrix vgo sp maria ī cui9 cōmeoratiōe hec cōmeoram9 ī cūctis ncītatib9 nris graām sci spus nobis īpetret et leuamē p eūdē xpm dnm nrm Fideliū defūctoꝝ aīe p dei miam requiescāt in pace Amē Nec ad dictas horas bte vgīs ītret aliq̄s post ẏnū nisi satisffaciat ad gradū pbiteriẏ sicut ad hōs canonicas.

Antequā aūt īcipiat De9 ī adiutoriū de horis canōicis sigº fcō a pside vsis vultib9 ad altare se signet oēs et īcli/ net cāterqꝫ ī directū scdm regule dispositione idest sine ascēdēdo uel descēdēdo Deus ī adiutoriū meū ītēde Dne ad adiuuādū me festina. Dne labia. Dne q̄d mltiplicati et Cū īuocarē. excepto op media de de9 ī adiutoriū vna nota eleuat'

Inuitatoriū a cātātib9 vertē dicat' vsqꝫ ad mediū seu ad pūctū ī quo rsumit' ad quosdā vsiculos tn̄ añ verte q̄m post

Ad cōpletoriū cū dicit' vsicul9 Custodi nos debꝫ pul/ sari cū magna cāpana p Salue regina vt ōnes oc/ currāt et accendi cādela ante magnū altrē Quo dco cū collcā Cōcede nos. oēs genua et cubitos ī trā flecte/ tes dicāt ter Aue maria Et postmodū ī stalla se repo/ nētes īclinati dicat añ Spus scus nūqā ad Sps scus seu Ecce ācilla dni ī trā pster nētes Ad alias vo hōs di/ cāt Spus scus sic et pcedētes collcās siue īclinādo siue

sup formas prostrati

Hanc formā sāmonie obseruātes vt iclinant ad collectas ad
Glā pri. ad Glā tibi dnē. et cū noīatur dulcissīā noīā ihs et
maria reducant cubitos expresse ad genua toto corpe iclinātes
nisi īpediente ineuitabili īpedimēto. Similiter cū trāseunt an alta
ria et portā capli reuerenter iclinet.

Si vero laudes et offitiū defūctorum et pmā missā moderate possint
decantare vt nobis factu possibile facile ac honestū et sicut videtur
nō mediocriter gratū deo et ordini cōforme foret

Ad missā ad vespas et ad laudes cū dicat collectā bte vginis iclinet
extra stalla et a sedilibus distātes Similiter ad collectas i pcipuis
solepnitatibus dnī et bte vgīs exceptis collectis ad pmā sextā
nonā et cōpletoriū. Et i eisdē solepnitatibus ad ymnos i vespis
cōpletorio. nocturno. laudibus et ad terciā stent extra stalla. Et per
octauas earūdē solepnitatū ad ymnos cōpletorii et tiarū similiter
stent extra stalla. Studeant quoque istū annū habere offitiū scē
Anne Et illud suo die cū duabus missis celebrare solepnizādo i
singulis festiuitatibus bte vgīs processiones per claustrū cū ppriis
respōsoriis scdm formā ordinis

In missa vero dicat collectas diebus assignatis Ecclīe et Deus a quo
Et ad grās agamus dnō deo nrō iclinati vertant vultus ad inuicem
Et post Sz libera nos a malo i missa cōuentuali et diebus dua
rū missarū i p.a decātet alternati pstrati sup formas excep
ta cena dnī psalmū Letatus sū etc ~~Glā pri. Kyriel. etc~~ tū ad
lucrādas indulgētias per sāctissimū dnm Johem xxii papā dicētibus
concessas quod ad obediendū et se cōformandū residuo ordini.
Letatus sū etc. Glā pri. Kyrieleyson. xpel. Kyriel. Pr nr. Et
sacerdos Et ne nos Dnē saluos fac reges. et exaudi nos i die
qua inuocauerimus te. Saluū fac ppl̄m tuū dnē et bndic here
ditati tue. et rege eos etc Fiat pax i vtute tua. Dnē exaudi

Dns vobiscu Oremus Ecclie tue dne preces placatus admitte etc. Hostiu nroz qs dne elide superbiam. eorumqz contumatiam dextere tue virtute psterne. Per xpm dnm nrm Amen. Deide psequitur sacerdos. Libera nos qs etc.

Deniqz precipimus sacerdotes no intitulatos ter p minori i septimana premissa sacramentali confessione celebrare Et siliter non sacerdotes comunicare ad magnam missam oibus diebus dnicis et solempnitatibus. et qui oppositum fecerit tadiu sit i pane et aqua recipiatqz disciplinam donec omissa restituerit Nec post missam i monasterio dare debent bndictionem. nec psumant uti aut potius abuti indulgentijs coibus cotra ordis formam

Quicuqz defecerit de vigilijs exceptis casibus infirmitatis aut i euitabilis necessitatis recipiat i caplo disciplinam regularem sitqz i pane et aqua vel grauius puniatur iuxta delicti qualitatem et delinquentis consuetudinem ac negligentiam. Similiter q misse et alijs offitijs etiam Salue regina no se psentauerit. Dyaconus quoqz sacerdoti sedulius ministret i omibus

Item quolibz die i caplo an ultimum Adiutoriu dicatur alternatim psalmum De pfundis. Requiem eternam. Kyriel. Xpel. Kyriel. Pr nr Et psidens Et ne nos. A porta inferi. Dns vobiscum et collectam fidelium deus In quo quidem caplo volumus humiliter et obedienter culpas comissas puniri. ne ad grauiores penas i alio seculo mittantur.

Siliter ordinamus quolibz die i conuentu omibus i refectorio existentibus Bndicite iuxta morem ordis decantari. lectionem legi. et gras cantando psalmum. Miserere mei deus eundo ad ecclesiaz celebrari. ac i fine eiusdem graciarum decantari psalmum De pfundis etc. Requiem eternam etc Et p ebdomadarium misse A porta inferi. Dns vobiscu Oremus cu collectis Omps sempiterne deus cui nuqz et fideliu. Quibus dns erigant se vertentes faciem ad altare dicendo Pr

nu et sic discedant

Quicunque legittima excusatione cessante non fuerit in refectorio ad Benedicite aut non ierit ad gratias sit in pane et aqua nisi veniam humiliter petens gratiam a presidente obtinuerit. Et nichilominus ad vitandum extra ordinarias sessiones aut comessationes ordinamus ne quidquam preter panem et aquam ministretur hiis qui sponte et sine licentia speciali absentant se a mensa conventus. Provideatque quantum fieri poterit ut hii qui in laboribus manuum applicantur si ad cenam conventualem accedere non possunt saltem ante completorium simul cenent ut sint ad Salve regina et inde cum aliis ascendant dormitorium.

Studeatque diebus ieiuniorum saltem ecclesie non prandere ante meridie iuxta ordinationem sancte matris ecclesie dictique labores taliter moderentur quod inde divinum servitium cui nichil preponendum est non diminuatur.

Item ordinamus disciplinam regularem singulariter in dormitorio observari precipiendo sub pena excommunicationis ne aliquis sine speciali licentia presidentis intret cellam alterius ordinantes etiam lumen per nocte ibidem haberi. Post completorium nullibi divitant nisi cum expresso consensu prioris per urgente necessitate ut die sequenti paratiores sint ad divinum officium.

Denique silentium totius religionis firmamentum ordinamus districtius temporibus et locis secundum formam ordinis observari transgressores que graviter puniri super quo presidentium et seniorum conscientias oneramus saltem ad puniendum acriter transgressores In quo supprior maxime vigilare ac etiam custodes ordinis per observantia regulari intendere debent

Item porro inhibemus ne det religiosis aut fratribus laycis licentiam exeundi monasterium sive gratia visitandi parentes sive alias nisi pro inevitabili necessitate aut evidenti utilitate monasterii

Et tūc pvideat̄ de expēsis suffitiētib9. vbiqꝫ autē seruet religionis honestatē

Itē quicūqꝫ sine cōsēsu p̄oris exiueit loca regularia et limites p priore p̄figendos sit ī pane et aqua. recipiatqꝫ regularē disciplinā iuxta discretionē p̄oris Qui veō exiueit septa mōsterij sine licētia īcarcet̄ et vt fugitiu9 puniat̄

Itē ad Aspges me et Vidi aquā ītat̄ vult9 ad īuicē vsqꝫ ad colleccām Exaudi nos ꝛc̄ Datū ꝛc̄

Hec aūt p̄scpta q̄ cōīa sūt iussit Reuerēdissim9 dn̄s Abbas p̄fat9 publicari p̄rib9 et mōsterijs nr̄e colligatiōis et ab eisdē solliciti9 obseruari

Ordiauit eciā aliq̄ oretenꝰ q̄ nos iā seruam9. ideoqꝫ dignū duxim9 hic īterseri Jn p̄mis ad terciā btē v̄ginis ātē collectā Concede p̄mittenda est collēa de spū s̄cō Assit nobis sicut ī vesp̄is Jtē Salue regiā qd̄ solebam9 dic̄ post singulas h̄os q̄a p̄t ordinē est statuit āmodo cōuētualit̄ nō dici Sꝫ hoc iterū p visitatorē īduci moē solito ꝯuetualit̄ dicim9 et nōnulla ordinata omittimus

Jtē quia an̄ dcm̄ ē de satisfactiōe ad ḡdū post ṗnū horarū btē v̄gīs cū ī vs circa p̄ncipiū ṗn9 nō habet satisfaciēdū ē ibi post glāꝫ p̄mi psalmi. Jtē ad colleās ī vesp̄is ꝛ in laudib9 horarū btē v̄gīs .s. Concede nos ꝛc̄ et collectū post ayssus ē. et pt9 Spūs s̄cūs Et ad colleam̄ post Salue regina pt9 cōpletoriū r̄sidē debem9 vel sup formas vel super misericordias s̄cdm̄ exigētiā tp̄is. Post cōpletoriū v̄o ad Spūs s̄c̄e et letifica semp sup miseicordias vt āte notatū ē ī carta

Jtē nūq̄m ad aliquē psalmū sedendū ē nisi p̄us īchoato psalmo Jgitur cū dicit̄ Sicut erat et an̄ post psalmum standū erit.

Ite ministri altaris videlicet dyaconus et subdyaconus ad eleuacionem venerabilis sacramenti sedere debent in genibus usque post eleuacionem calicis.

Ite historiam de sancta anna Reuerendissimus dominus Abbas promisit se missurum nobis sicut habent in cistercio. quam dum miserit nos consequenter communicabimus vobis. Similiter ut putamus annotabit quid cantandum sit in processionibus illis quas instituit seruari in festis beate marie virginis.

Juramentum Praelati ordinis Cisterciensis in solemni actu installationis

Ego Fr. N. nominatus et confirmatus Abbas promitto et iuro coram Deo et Sanctis eius in hac solemni congregatione quod possessiones ad hoc Monasterium pertinentes vel ad ipsum spectantes non vendam neque dabo, neq. impignorabo, nec quocumque modo alienabo nisi ut continetur in reformatione Dni Benedicti Papae XII. sic me Deus adiuvet et haec sancta Dei Evangelia. 1334-1342

Iuramentum Bursarij seu procuratoris domus

Ego fr. N. constitutus huius monasterij N. Cisterciensis Cellerarius Bursarius seu Procurator promitto ac iuro me œconomiam huius domus fideliter et secundum conscientiam administraturum, quodque de cura mihi commissa in recipiendis, impendendis et in utile et bonum huius exponendis fidelem rationem sim daturus toties quoties ad hoc a superioribus meis legitimus [illegible] reqtus fuero secundum ordinis nri constitutiones. Sic me Deus adiuvet et hæc sancta Dei Evangelia Amen.

Titulus distinctionum sup diffinicoib⁹ antiquus capli gnalis ordis Cistercien

Prologus super cartam caritatis
De uniformitate ordis i morib⁹ i cātu et in aliis ca^m p^m
De visitacoib⁹ in ordine faciedis Ca^m scdm
De generacoe filiaru abbiaz i or^{ne} 7 de ca^o gnali c iij.
De electioibus i ordie faciendis Ca^m quartu
De correctione abbatu et frm ordis Ca^m qntu
De clemetina · q e disti^o pma
Prologus super clemetina
De comendatione ordis Cistiens Ca^m pmu
De tpa vacatis mostery et de electioe et confirmatione abbatis cistercy Ca^m secudu
De remissione statutoru cosily gnalis Et de electoib⁹ ac electoribus ordinis Caplm tertiu
De caplo genali 7 diffinitoib⁹ 7 de lris missis ca^o genealis Et de iudicib⁹ ab ordie datis 7 de eleositus iti
De visitacoe dom⁹ cistercien 7 | pcedis Ca^m qrtu
proclamacoib⁹ i ea faciedis Ca^m qntu
De visitacoib⁹ et visitatoib⁹ 7 de ptate eoru Et de exectioibus 7 pitancis Caplm sextu
De punitioibus i visitacoe faciedis 7 de eonis suspectis no recipiedis et de ptelacoe visitacois Caplm vij
De causis depositionu abbatu 7 de male depositis restituedis et de obligacoe ordinis Ca^m viij.
Distinctio secuda
Ut i oibus mosteriis ordis habeat tussepta priulegia communium et ut oes plati sive abbates ad eoz tuitione intdat diliger
De mo sui for defendedi libtate ordis ca^o 2^m | Ca^m pmu
Distinctio tercia
De abbaciis et ecclesiis fundādis et ordini icorpandis · ca^m p^m

De campanis libris et cimiteriis aliisque officinis. ca. 2

Distinctio quarta

De ingressu mulierum in monasteriis prohibito Ca. primum

De noviciis in alia domo et ante tempus benedictis et de monachis alterius ordinis et de noviciis recipiendis Ca. ij.

De ambitiosis et presumptuosis super promotione ad ordines ac temere ordinatis et de baptismo per monachum non ministrando Capitulum tercium

De benedictione abbatum et noviciorum Ca. quartum

Distinctio quinta

De mediocritate in cantu Ca. primum

De commemoratione beate marie et eius missa cotidiana et de eius intermissione et de horis eius Ca. secundum

De missa beate marie in conventu dicenda Ca. iij.

De vigiliis beate marie, primis et processionibus et prefationibus. iiij.

De satisfactione ad gradum. de non loquendo tempore divini officii. de orationibus in conventu prostrato corpore non faciendis. et de reverentia nominis ihesu christi Ca. v.

De anniversariis et sermonibus non faciendis et de cantu ad defunctum. De festis novis. de commemorationibus non faciendis, et de missis non concedendis Ca. vi.

De missis. de sancta trinitate et de spiritu sancto. de missis matutinalibus. et de collecta pro patre defuncto. et de festis diversorum sanctorum Et de collecta generali Ca. vij.

De festo sancte trinitatis. et de dominica palmarum. de elevatione eucaristie et tempore celebrandi et communione ministrorum. viij.

Distinctio sexta

De modesta et moderata procuratione venientium ad capitulum generale Ca. primum

De remotis abbatibus et prioribus venientibus ad capitulum. ij.

De abbatibus remanentibus a capitulo generali Ca. tercium

De ingressu in cisterciu(m) an(te) capitulum. et de monachis non adducendis Et de hospitibus tempore ca(pituli) generalis ibi ineuntis. — iiij

De die ingressus in cistercium et quomodo incipiendum sit capitulum Et qualiter se habeat abbates in ca(pitu)lo generali — Ca(pitulu)m v.

De diffinitoribus eligendis. de literis missis legendis. de moribus tempore ca(pituli) generalis observandis De defectibus ingrediendis et de elemosinis colligendis — Ca(pitulu)m sextum

De diffinitionibus habendis. de orationibus faciendis. De commissionibus renunciandis. de literis impetrandis — vij

Distinctio septima

De causis ordinis et potestate iudicum. et modo procedendi ca(pitulu)m i(mu)m

De impetrantibus et appellantibus contra ordinis instituta — Caplim ij.

De casibus in quibus abbates non dispensant. sine consilio capituli generalis et in quibus dispensare possunt — iij

De regula inchoanda. de libello diffinitionum legendo. de anniversariis abbatum et de confessione — Ca(pitulu)m iiij.

De pena levis culpe. et de pena illicite datum et recepentium. et fractionis silencii. inordinate loquentium. patribus abbatibus sine licentia scribentium — Ca(pitulu)m quintum

De pena gravis culpe. et excitatione in venie palmarum. et per manuum iniectione et de carceribus — Ca(pitulu)m vi.

De homicidiis. de percussoribus. De sortilegiis. de furibus. de proprietariis ordinis qualiter puniantur — Ca(pitulu)m vij.

De detractoribus. et libellos infamie scribentibus. De conspiratoribus. de deprehensis in contrario crimine — viij

Distinctio octava

De forma visitationis et modo visitandi — Ca(pitulu)m p(ri)m(um)

De abbatibus et monachis visitatoribus a patribus abbatibus ad visitandum destinatis — Ca(pitulu)m secundum

De abbatibus cedentibus. et de depositione abbatum. et de potestate visitatorum — Caplim tertium

De inquirendo statu dom⁹ in visitacōe tam ī spi-
ritualibus q̄ in tēporalibus —— Cam quītū
De electiōibus ordinis ~~vel ī ordie succedis~~ Et de
qualitate eligēdorū Et de epis ab ordie assūptis .v.

Distinctio nona.

De sigillis et sigillatione litarū —— Cam pm
De expensis abbatū et officialiū —— Cam scdm
De priore Infirmario Vestiario et portario claustl
De provisorib⁹ study ⁊ studenb⁹. c. iiij | Cam. iij.

Distinctio decima

De hys quibus licet ire vel mitti aut scribere
ad curiā romanā —— Caplm pmū
De diversis psonis eūtibus vel redeūtibus. vel
missis pro negocys —— Caplm secundū
De emissis vel eiectis a domib⁹ ppiis p culpa —. iij.
De emissis pro dispsione et remanētibus —. iiij.

Distinctio undecima.

De noviciis de calatiua. Carthusiensibus et
alys Religiosis rēcipiēdis —— .Cam pmū
De prelatis. familiarib⁹. ⁊ hospitib⁹ recipiēdis
De fugitivis ordinis. ab ordine —— Capm .ij.
discedētib⁹ p seculū evagātib⁹ ad ordinē reverte-
tibus qualit recipiant —— Caplm tertiū
De abbatib⁹ extra ppias abbacias defūctis ⁊ alys
diversis ad sepulturā recipien —— .Cam quītū.

Distinctio duodecima

De fideiussione et custodia depositoꝝ Et de
mutuis nō cōtrahendis ⁊ eleōsinis nō rēcipiēdis

Distinctio xiij.

.b. De carnib⁹ nō ministrādis seculāib⁹ psonis. ⁊ de
carnibus non comedendis —— Cam scdm .b.
A. De cibis quotidialib⁹ ⁊ q̄dragesialib⁹ —— Cam pm .a.

Distinctio prima

De pitanciis et potu — Capitulum tercium

Distinctio xiiii.

De receptione professione et ingressu conversorum — Capitulum primum
De vigilia et horis conversorum — Capitulum secundum
De festis missis et de communione conversorum — Capitulum tercium
De capitulo et disciplina conversorum — Capitulum quartum
De refectione vestitu minuto et minutione conversorum — .v.
De vestitu lectis et itinere conversorum — .vi.

Distinctio xv. et ultima

De patinentibus visitatione et incorporatione monialium — c. i
De inclusione confessione et claustro monialium — .ii.
De benedictione habitu et correctione monialium — .iii.
De institutione abbatissarum cappellanis et conversis monialium — Capitulum quartum

Expliciunt tituli antiquarum distinctionum et diffinitionum Cisterciensis ordinis cum quota capitulorum earum.

Incipit libellus statutorum Cisterciensis ordinis illorum videlicet que ad regularem observantiam correctionem morum vitaeque disciplinam pertinere noscuntur. Incipit prologus. Distinctio i

Hactenus ordo Cisterciensis et plurimum dilatatus. Dominus Stephanus abbas Cistercii cum conventu suo. ceterique abbates predicti ordinis de conventuum suorum omnium consensu unanimi. quoddam statutum vel decretum concorditer ediderunt. In quo idem presentes nimirum pacis. caritatis disciplineque futurum naufragium precaventes dilucide statuerunt ac in suis scriptis suis posteris reliquerunt. quo pacto. quove modo. qua caritate tam ipsi quam monachi eorundem per abbatias in diversis mundi partibus corporibus divisi animis indissolubiliter viverent. Hoc autem decretum cartam caritatis vocari merito censuerunt. eo quod statutum huiusmodi omnis exactionis gravamine propulsans solam caritatem et animarum utilitatem in divinis et humanis exsequitur. Explicit prologus.

Super tenta caritatis

... carta caritatis de uniformitate in moribus et cantu ...

Carta caritatis

Incipit carta caritatis. de uniformitate [ordinis] in moribus et cantu alijs

Quia unius veri regis domini omnium et magistri alios
omnes nos servos licet inutiles esse conspici-
mus et cognoscimus, ideirco abbatibus et con-
fratribus nostris monachis quos per diversa loca
dei pietas per nos miserrimos hominum sub regulari discipli-
na ordinaverit. nullam terrene commoditatis seu rerum temporalium
exactionem imponimus. Prodesse enim illis omnibusque sancte ecclesie
filiis cupientes. nil quod eos gravet. nil quod eorum sub-
stantiam minuat erga eos agere disponimus. ne dum nos
habundantes de eorum paupertate esse cupimus. avaritie
malum quod secundum apostolum ydolorum servitus comprobatur
evitare non possimus. Curam tamen animarum illorum gratia cari-
tatis retinere volumus. ut si quando a proposito et observan-
tia sancte regule quod absit declinare temptaverint. per nostram
sollicitudinem redire possint ad rectitudinem vite. Nunc
ergo volumus illisque precipimus. ut regulam beati benedicti
per omnia observent sicut in novo monasterio observatur. non
alium inducant sensum in lectione sancte regule. Sed sicut ante-
cessores nostri sancti patres. monachi videlicet novi monasterii
intellexerunt et tenuerunt. et nos hodie intelligimus et tene-
mus. ita et isti intelligant et teneant. Et quia omnes mona-
chos ipsorum ad nos venientes in claustro nostro recipimus
ita et ipsi similiter nostros in claustris suis: ideo oportunum
nobis videtur. et hoc etiam volumus. ut mores ecclesie et cantum
et omnes libros nostros ad omnes horas diurnas et nocturnas
et ad missas necessarios secundum formam morum et librorum
novi monasterii possideant: quatenus in actibus nostris nul-
la sit discordia. sed una caritate. una regula similibusque
vivamus moribus. Nec aliqua ecclesia vel persona nostri ordi-
nis adversus communia instituta nostri ordinis privilegium a quolibet
postulare audeat. vel obtentum modo quolibet retinere,

distinctio ii

De visitacionibus per ordinem faciendis Capitulum 2m

Cum abbas novi monasterii ad aliquod horum cenobiorum
visitandi gratia venerit. et illius loci abbas ut ecclesiam novi
monasterii sue esse matrem noverit: cedat ei in omnibus locis
sui monasterii. et ipse abbas adveniens locum illius abbatis
quamdiu ibi manserit teneat. excepto quod non in hospicio sed
in refectorio cum fratribus propter disciplinam servandam comedet
nisi abbas loci illius defuerit. Similiter et omnes supervenien-
tes nostri ordinis abbates faciant. Quod si plures supervene-
rint. et abbas loci illius defuerit: prior illorum in hospicio
comedet. Et hoc excipitur quod abbas loci illius eciam in pre-
sencia maioris abbatis novicios suos post regularem
benedicat probationem. Abbas quoque novi monas-
terii caveat ne quicquam presumat tractare aut ordi-
nare aut contingere de rebus loci illius ad quem venit
contra abbatis statuta aut fratrum voluntatem. Si autem
precepta regule vel nostri ordinis intellexerit in eodem
loco prevaricari. cum consilio presentis abbatis caritative
studeat fratres corrigere. Si vero loci illius abbas non af-
fuerit. nichilominus quod sinistrum invenerit corrigat. Se-
mel per annum visitet abbas maioris ecclesie per se vel per aliquem
de coabbatibus suis omnia cenobia que ipse fundavit.
et si fratres amplius visitaverit inde magis gaudeant.
Domum autem cisterciensem semel per se ipsos visitent quatuor
primi abbates. de firmitate. de pontiniaco de claravalle
et de morimundo die qua inter se constituerint preter annuum
capitulum generale. nisi forte aliquem eorum gravis infirmitas
detineat. Cum autem aliquis abbas ordinis nostri ad novum mo-
nasterium venerit. ei reverencia congrua exhibeatur. stallum
illius abbatis teneat quamdiu ibi fuerit. in hospicio comedat
si tamen abbas defuerit. Si vero presens fuerit nil horum a-
gat. sed in refectorio comedat. Prior autem loci domus
negocia disponat. Inter abbacias autem que se alter-

vtras nō genuerūt ista erit lex. Omnis abbas in omnib9
locis sui mōsterij coabbati suo cedat aduenienti vt ī
pleat illud honore se īuicē pueniētes. Si duo aut
eo āplius conuenerīt. qui prior est de aduenientib9 locū
superiore tenebit. Omnes autē pter abbatē pñtis loci ī
refectorio coēdant vt supradixim9. Alias vbicūq3 conue
nerint secundū tēpus abbaciarū suarū ordinē suū tenebūt.
Vt cui9 ecclia fuerit antiquior. ille sit prior. Vbicūq3 vero cō
sederint humiliet se mutuo. De generacioē filiarū ab
baciarū ī ordiē et de ca^o generali Ca^m tertiū

Qum vero aliqua ecclarū nrarū dei grā adeo creuerit
vt aliud cenobiū construere possit. illā diffinitionē quam
nos int nos cōfrēs tenem9. et ipi int se teneat. excep
to q ipi inter se annuū caplm nō habebūt. Sed oēs abba
tes de ordine nro singulis ānis ad caplm generale cistor
ciense oī occasione postposita cōueniāt. illis solis excep
tis quos corporis ifirmitas retinuerit. qui tamē pdo
neū nūciū delegare debebūt. p quē necitas remoraci
onis eorū valeat caplo valeat renunciari. Et illis item
exceptis qui ī remotiorib9 ptibus habitātes eo tinō
veniēt qui eis fuerit a caplo constitutus. Quod si quis
^ generali alia quacūq3 causa quoq3 remanere a caplo ^ psūpserit
sequētis ani caplo pro culpa veniā petat. nec sin graui
aīaduersione ptranseat. In quo caplo de salute aīarū
suarū tractent. in obseruacoē scē regule vel ordinis
si quid emēdandū vel agendū fuit ordinet. Bonū quoq3
pacis et caritatis int se reformet. Si quis autē abbas
min9 studiosus ī regula vel secularibus rebus nimis ī
tentus. vel ī aliquo viciosus repertus fuerit. ibi caritatiue
pclamet. pclamatus veniā petat. pniam pro culpa
sibi indictam cōpleat. Hanc vero pclamationē non nisi
abbates faciāt. Si qua forte cōtrouersia int aliquos

De generacioē filiarū abbaciarū ī ordiē et de ca^o generali Ca^m tertiū

abbates emerserit. vel de aliquo illorum tam gravis culpa
comprobata fuerit ut suspensionem vel etiam deposicionem mereatur quicquid inde a capitulo fuerit diffinitum, sine retractatione aliqua observetur. Si vero pro diversitate sententiarum in discordiam causa devenerit, id irrefragabiliter teneatur quod dominus cisterciensis et hii qui sanioris consilii fuerint et magis ydonei apparuerint iudicabunt. Hoc observato, ut nemo eorum ad quos specialiter causa respexerit, diffinicioni debeat interesse. Si qua ecclesia pauperie intollerabilem incurrerit, abbas loci illius coram omni capitulo hanc causam intimare studeat. Tunc singuli abbates maximo igne caritatis succensi, illius ecclesie penuriam de rebus a deo sibi collatis prout habuerint sustentare festinet. De electionibus in ordine faciendis.

Si qua domus ordinis nostri abbate proprio Capitulum 3 fuerit destituta, maior abbas de cuius domo illa exivit, omnem curam habeat ordinationis illius donec in ea abbas alius eligatur. Et prefixa die electionis etiam ex abbatibus, si quas domus illa genuerit advocetur, et concilio ac voluntate patris abbatis, abbates et monachi domus illius abbatem eligant. Domum autem cisterciensem que mater est omnium nostrum, dum proprio abbate caruerit, quatuor primi abbates scilicet, de Firmitate, de Pontiniaco, de Claravalle, et de Morimundo provideant et super eos sit cura domus illius donec in ea abbas electus fuerit et statutus.

Ad electionem autem cisterciensis abbatis prefixa et prenominata die electionis ad minus per quindecim dies convocentur ex abbatibus quorum domus de cistercio exierunt et ex aliis quos predicti abbates et fratres Cistercienses ydoneos noverint: et congregati in nomine domini abbates et monachi cisterciensem eligant abbatem. Personam vero de alio or-

✝ licet autem cuique nostri ecclesie ordinis nostri non solum de monachis filiarum suarum ecclesiarum sed de ipsis etiam abbatibus eam libere sibi si necesse fuerit assumere in abbatem

dine nulla de nostris ecclesijs sibi eligat in abbatem
sicut nec monachum aliquem licet alijs monasterijs que
non sint de ordine nostro dari. **De correctione abbatum et fratrum ordinis Ca. vtu**

Si quis abbas pro inutilitate seu
pusillanimitate sua a patre abbate domus illius
unde sua exiuit postulauerit ut ab onere abbatie re
laxetur, caueat ille ne facile et sine causa rationabili et
multum necessaria acquiescat. Sed et si fuerit tanta neces
sitas, nichil per se inde faciat, sed conuocatis aliquibus
abbatibus alijs ordinis nostri, eorum consilio agat quod
pariter nouerint oportere. Si quis vero abbatum
contemptor sancte regule aut ordinis preuaricator esse vel
commissorum sibi fratrum vicijs consentiens innotuerit, ab
bas maioris ecclesie per se vel per priorem suum aut quoquo modo
oportunius poterit de emendatione eum amoneat
vsque quater. Et si nec ita correctus fuerit nec sponte
cedere voluerit, congregato aliquanto numero abbatum nostre
congregationis transgressorem sancte regule ab officio suo
amoueat. Ac deinceps alter qui dignus est consilio
et voluntate maioris abbatis a monachis illius ecclesie
filie et abbatibus si qui ad eam pertinent sicut supradictum est
eligatur. Si autem is qui deponitur aut monachi eius
quod deus auertat contumaces aut rebelles esse volue
rint, vt sententijs minime acquiescant, ab ipso abbate
maioris ecclesie et a ceteris coabbatibus eius excommunicationi
subdantur, ac deinceps ab eo coerceantur prout potuerit
et cognouerit expedire. Ex hoc sane intelligendum est,
si quis illorum ad se reuersus de morte anime sue resurgere
et ad matrem suam redire voluerit, tamquam filius penitens
recipiatur. Nam sine hac causa multo semper studio deui
tanda nullus abbas monachum alterius cuiuscumque

abbatis ordinis nostri sine eius assensu retineat. Nullus
in domum alterius cuiuslibet sine sua voluntate suos ad se
inhabitandum monachos introducat. Eodem etiam modo
si forte quod absit abbates nostri ordinis matrem nostram
cisterciense cenobium in sancto proposito languescere. et ab obser-
vatione sancte regule vel ordinis nostri exorbitare cog-
noverint. abbatem eiusdem loci per quatuor primos abbates
de firmitate. de pontiniaco. de claravalle et de mori-
mundo sub ceterorum abbatum nomine usque quater ut cor-
rigatur ipse et alios corrigere curet ammoneant. Et cetera
que de aliis abbatibus dicta sunt si incorrigibiles appaRu-
erint etiam eum studiose adimpleant. excepto quod si sponte ce-
dere noluerit. nec eum deponere nec contumaci anathema
dicere poterunt. donec aut in generali capitulo. aut si id forte
visum fuerit expectari non posse. in conventu alio convo-
catis abbatibus qui de cistercio exierunt et aliquibus alio-
rum. virum inutilem ab officio suo deponant. et tam ipsi quam
monachi cistercienses idoneum abbatem eligere studeant.
Quod si abbas ille et monachi cistercienses contumaciter re-
calcitrare voluerint. gladio excommunicationis eos ferire mi-
nime vereantur. Postea vero si quis horum prevaricatorum
tandem resipiscens et animam suam salvare cupiens ad quam-
libet nostrarum quatuor ecclesiarum sive ad firmitatem. sive
ad pontiniacum. sive ad claramvallem vel ad morimundum
confugerit sicut domesticus et coheres ecclesie cum re-
gulari satisfactione recipiatur: quoadusque proprie
ecclesie sicut iustum fuerit quandoque reconciliatus reddatur.
Interim autem annuum capitulum abbatum non apud cistercium
sed ubi a quatuor supranominatis abbatibus provisum fuerit
celebrabitur. Explicit carta caritatis, Incipit
prologus super clementinam

Explicit carta caritatis Incipit prologus super clementinam

Sed predictū itaq; decretū siue caritatis carta cū predicti pres ipi⁹ conditores ab aplice sedis gr̄a cōfirmatū iure ppe tuo obtinuissent inter se nō ī proinde statuerunt et sicut hucusq; semp obseruatū extitit ordinauert q nulla deinceps abbacia ordinis ī alicu⁹ atistiti diocesi fūdaretur alterq; predictū decretū inter p̄dictos abbates gratū et cōfirmatū vt p̄linti pontifex ipe tatū habet ppter materiā discordie ac scādali inter altutrū euitandū Unde ortū habuit cle

Uerū inimico huani generis caritati p̄ mentina dictorū patrū et fratrū inuidente ac int ipos dissentiones et discordie zizania seminate sup quib⁹dā articulis ī dicto decreto seu carta caritatis cōtetis. surrexerunt grauis materia q̄stiois. Que ad aplicā sedem delata per p̄dictos pres tpe felicis recordacois dn̄i clemetis ppe quarti fuit diligēti p̄meditacoē clare et lucide ī modū qui sequitur terminata De comendacioe

Clemens epus seruus ordinis Capitulū p̄.^m seruorū dei dilcīs filijs abbati cistiensi. et vniūsis coabbatib⁹ ei⁹ ī genali caplo. cōgregatis: salutē et aplicā bndictionem Ad ppetuā rei memoriā Fons p̄u⁹ qui creuit ī fluuium ingnū et ī lucē soleq; cōuersus ī aquas plurimas redundauit. cistertiēsis ē ordo p̄lucidus. Qui a sui ortu exordio. puus et humilis abiectione habitus tenuitate sbē humilitatis pfessione ac nīo professorū sub fontis methafora non īdigne describit. Cui diūsarū illa pprietatū hac cōformitate cōformis nō īmeito compatur Hic est enī fons ortorū irriguus ceteras rigans religiones et ordines ac ī ipos exemplis salutarib⁹ sca

turritas. Hic est fons amenus varietate virtutum pre-
clarus mundicie puritate pietate patens indeficiens
sanctitate. Horum merito sic excrescere meruit ut fontis
nomen excedens fluvius censeatur. Cuius processus lau-
dabilis de virtute in virtutem ut deum deorum in syon videat
gradientis universalis ecclesie letificat civitatem. In qua
pre meritorum evidencia clare lucis splendore adeptus
quasi stella matutina resplendet in medio nebule huius
mundi. Et in ea splendidos emittens radios instar solis
velud aqueductus de paradiso progrediens in aquas re-
dundat plurimas ortus plantationum suarum cetus quem
claustralium quos produxit aquis irrigans graciarum
et vino spiritualis leticie fructum inebrians pertinus sin-
Huius siquidem ordinis sacra religio a sue institucio-
nis auspiciis quasi deserta et invia utpote paucis
adhuc cultoribus inchoata tandem honoris et honestatis
fructus proferens ramos suos, ramos quidem honoris et
gracie quasi terebintus extendit in omnes generationes
et progenies generationum. Ecce propterea letatur et iubilat
letabunda et laudans exultat in multitudine numerosa.
spectabilis que olim quasi despicabilis in solitudine
delitebat. Digne itaque hic ordo dignissimus dilectus
et preelectus a domino eidem psallit et asserit cum propheta
In terra deserta et invia sic in sancto tibi desiderio et solido
proposito religionis apparui non ut me in habitu vel am-
bitu ostentacionis tibi qui omnia vides ostenderem sed ut in
humilitatis abiectione faciem tuam viderem et te misericorditer
donante perciperem gloriam et virtutem. Vidit enim et gavisus est
precepit ut permitteretur. Multe fecunditatis gloriam nichilo-
minus in caritate fundatus. Primum namque ipsius ordinis
architecti prima quasi ipsius ordinis fundamenta in cari-te

iecerūt eundē ordinē ad instar sponsi celestis qui
ī speciosissiā sponsa sua caritatē suā ut ipa fate
tur quo ī eo psenerātior fiet ordiauit. caritatiuis
preceptis et īstitucoībus ordiatis quib⁹ cāitatis
carta nec īmcito nomē īpenētes p ipām ad ca
ritatis conservationē stirauerūt iuxta prophete
ꝯmissū ipi⁹ ordinis lapides ordinatī in illa qd ma
ioribus quid ve minorib⁹ debeatᷣ aprius statuentes.
Vt secundū eiusdē pphete vaticiniū. ipi⁹ ordinis agni
iuxta sum ordinē pascentur. Licet autē ordo pre
dictus ex caritatis ordiatione firmissim⁹. ꝛ ut castrorū
acies ordinata terribilis. cōtinue ī spūalis pugne
ꝑcinctu desudās contᷓ hostes spūs pugnaᷓe didicerit
et ipōs etiā expugnaᷓe: adhuc tamē sathan cribrum
suū moueᷓ nō desinit sed ipm mouet ꝛ excutit ex
spectās et expetēs ut excutiat filios excussorū Adhuc
sisara israhelitas falcatis eos curribus oppressur⁹ inse
quiturᷓ. Adhuc hostis antiqu⁹ peculiarē dūi ꝑplm. religio
sos videlz. dūm cōtēplacōis speculacōe videtēs ꝛ spe
cialiter ī eius ꝑtē assūptos nō cessat impeteᷓ Sed totis
satagit virib⁹. variisqz conatᷓ insidiis. diuisis ī illos co
natibus insilit: ut ipē a pricipio gaudii celestis ex
clusus. ī eis iocūde habitātib⁹ quasi uni⁹ moris in
domo. caritatē vulnēt. unitatē separet. ipōsqz se
paratos ī eiusdē pugneᷓ cōflictu debilioᷓes efficiat. ꝛ
ab eis iocūditatē unanimitatis excludat Hoc ipm ī
sidiose moliēs ī psonis prefati ordīs hiis dieb⁹ int
ipōs sup diuersis articulis discordiarū excitatā ma
teriā. litiū satis seminib⁹ et iactis seminariis iurgiorū
Nos autē ipi⁹ ordinis sctitatē et clarā famā nois
cui⁹ odor sicut odor agri pleni suauitatis cui bndixᷓ.

dn̄s totā replet ecclesiam · singulari zelātes affectu · ne
vel ipi⁹ sāctitas talibus nutriet īsultib⁹ . vel fame
claritas detēctorū ligins exposita turbaret : sed vt
singula ī eodē ordine loca decēter sortita vt p̄mit
tit̄ detineāt · sicq; eorū predicti sisarre īpetus de celo
efficati⁹ ipi⁹ ciuitatis misterio dimicet : et ipm̄ facili⁹
iuxta delbore canticū stelle ī ordine suo cursuq; ma
nētes expugnēt . principijs hui⁹ mali putauim⁹ obsis
tendū · exortū ī eodē ordine sup articulis p̄dcis materiā dissensionis
vitatis litigiorū anfractib⁹ . et exclusis aduocatorū
tumultib⁹ . salubrib⁹ et celebris subscriptis prouisioib⁹ sub
cōpendio decidētes Nūc ~~eadē~~ antiqua . ipi⁹ ordinis
statuta ~~antiqua~~ interpretacōis innato remedio : nūc
eadē auctē aplica firmādo . nūc etiā quedā noua de
vnanimi consensu cisterciēsiū et q̄tuor infrascriptorum
p̄morū abbatū corā nobis ~~...~~ p̄ntiū et aliorū ab
batū et q̄plurium psonarū ipi⁹ ordinis ī nra consti
tutorū presencia statuēdo

De cura vacantis mōsterij et de electione et cōfir^oe cistien abbis Ca^m 2^m

Licet igit̄ cōtineat̄ in carta p̄dicta q̄ si qua
dom⁹ eiusdē ordinis abbate p̄prio fuit destituta ma
ior abbas de cui⁹ domo dom⁹ illa exiuit ordinacōē
ei⁹ ōnē habeat curā donec ī ea alius abbas eligat̄
Domui autē cisterciēsi q̄a mater ē oīm dū p̄prio abbē
caruerit q̄tuor p̄mi abbates scilz de firmitate de po
tiniaco . de claravalle et de morimūdo prouideat et
sup eos sit cura dom⁹ illi⁹ donec electus abbas in ea
sit cōstitutus Hoc tn̄ ex vsu et cōsuetudine dcī ordi
nis generali sic īterp̄tandū duxim⁹ . vt videlz ad
ministracōē vacātis mōsterij penes cōuētū eiusdē
remanēte · si qua forsan emerserit difficultas p̄t q

d' cura vacātis mōsterij · de electione et cōfir^e cistien abbis Ca^m

vel cistercienses ad pdictos qtuor pmos vl' alioꝝ mōs-
teriorū cōuentus ad suos pres abbes duxerint reqrendū ipi
abbes illi9 curā et diligētiā habeat ī cōsilio ⁊ auxilio
postulātib9 put eorū reqrit necītas īpendēdū Et licet
admīstratiōnē penes singlorū mōsterioꝝ vacātiū
cōuentus secūdū morē obseruatū hacten9 duxerim9 re-
manē. sigillū tamē dcī mōsterij cistercīsis eo vacāte.
pōr ipi9 custodiat cōsignatū et clausū sicut hacten9
fieri cōsueuit In alijs vero mōsterijs vacātib9 sigilla
eorū pres abbes sigillis aliquoꝝ abbatū teneant sig-
nata et īclusa ¶ Ex carta etiā hui9 modi cōtinet
q domo qualibet eiusdē ordis abbate ppo vt pdicit
destituta electionis die pfixa etiā ex abbib9 si quos
dom9 illa genuit aduocent et cōsilio ac volūte pris
abbis abbatē eligāt abbates et mōchi dom9 illius.
Ad electionē autē cistercīsis abbis pfixa ⁊ pordiāta
die ad min9 p. xv. dies ex abbib9 quorū dom9 de ci-
stercio exierunt et ex alijs quos nouerint pdci abbes
⁊ fres cistercienses ydoneos conuocent ⁊ cōgregati ī
noīe dnī abbes et mōchi eligāt abbatē cisterciensem
Sup quo cōtentiōe orta q id nō seruabat iuxta ipius
carte tenorē. nos attēdētes q ꝗuis ab aliquo pr abba-
tes dcī ordis ita fuit ordiatū. id tamē ī dissuetudīē
abijt. et iā de gn̄ cōsuetudie soli mōchi vacātis mōs-
terij vocē in electiōe abbatis pprij habē dinoscūtur
hui9modi cōsuetudinē volum9 et pcipim9 obseruari
eam rōnabilē et laudabilē iudicātes. cū ad ius gēe
reduxerit qd' fuerat cōtra iuris cōis regulā ꝯstitutū
Ita q ea que de vocādis aliqb9 abbib9 quorū dom9 de
cistercio exierūt qd' quidē de pribus abbib9 hacten9 est seruatū
⁊ cetera que de aduocatiōe hui9 mōi quo ad cisterciū nec

nō quo ad alia eiusdē ordis mōstia ī carta ut pmitti-
cōtinent cauet. tam ī cisterio q̄ ī aliis mōsteriis ĩuiola
biliter obseruet. Licet enī predicti abbes sic uocandi
uocē ī elcōne nō habeat. eorū tamē pñcia pt esse
plimū fructuosa. Ceterū q̄a circa elcōne pdicti ab
batis monasterii cistercien̄sis fuit ab aliquo dubitatū
an possit ex usu aliquo tollerari q̄ circa cisterciēse electi
onē ī retactis tpib' est obtentū videl; ut cistercien̄sis electus
si ei' elcōo fuerit ī concordia celebrata admīstrare valeat
etiā a nemine cōfirmatus et an sine cōfirmacōe aliqua
curā habeat aīarū. Nos ad hui' modi dubitacōez in ppe
tuū amouendā statuim'. ut ī mōsterio cistercien̄si celebrata
elcōne cōcordi scdm morē hacten' obseruatū. electus
pdicto mō cōcorditer. eo ipo verus sit abbas cisterciēn
et amīstrandi licētiā habeat & curā aīarū. ac ī omib'
p veo abbē pinde habeat ac si a sede aplica cōfirmatiōis
bñficiū habuisset. a qua ipm ītelligi volum'. et sta
tuim' cōfirmatū. Licet aūt ipē abbas cisterciēn pdco mō
auctē aplica cōfirmet. nichil tū deperat p hoc. eiusdē
ordinis libertati quā circa cessione & amotione ipi' ab
batis idē ordo dinoscit habuisse. quāq; ipi ordini ma
nere volum' illibatam. De remissioē statutoz cōsilii
generalis et de elcōnib' et electoribus ordis Caᵐ 3ᵐ

ET quia pfatus ordo ī multa simplic̄ puritate
fūdatus profecit laudabiliter ī eadē. nos circa
elcōnes ī mōsteriis eiusdē ordinis faciendas. sic psonas
ipi' ordis procedē volēm'. sicut hacten' processerūt ne
cessitatē seruandi solepnitates seu formas ī generali cō
silio cōtentas eis de gr̄a remittētes. Ordiamus
etiā q ī maioribus abbaciis generatiōne habentibus
cū vacauerit p. xv. dies ad min' ad eligendū termin'

De remissiōe statutoz cōsilii generalis et de elcōnib' et electorib' ordis Caᵐ 3

assignet. Et prior suppor et cellerarius vacātis mōste-
rii conveniant de electoribus quos idē prior postq̄ de ipīs
convenerīt ī caplō noīabit. Patres vō abbates vl' visi-
tatores nullū nominet electorē nec electoribus predicto
modo creatis sil' vel singillatī aliqd det preceptū
nisi q̄ ī publico eis artius iniūgat ut scdm̄ consciās
suas prudeat vacāti mōsterio bona fide. Nec alicui
vacātis mōsterii prabbas sibi noīan postulet electores
anteq̄ ī caplō noīent. Nec aliquē ex cōgregatis ad
eligendū electorib' ad se vocet. nec vbo nec signo aut
scripto eis vel eorū alicui suā īsinuet volūtatē. Nec e-
lectioni clam vel palā īpedimētū aliquod īferat per
quod electorū īpediat libertatē. Electā q̄ psonā
si sufficiēs et ydonea vacāti mōsterio fuerit nō refutet
et qui cōtra fecerīt g̃viter puniatur. Nec aliquā psonam
amoueat ab officio. vel de mōsterio eiciat. ipī ꝯ vacatiōe
durāte **De generali ca° et diffinitoribus et de litis
missis gn̄ali ca° et de iudicib' ab or.ne datis et elec-
tione q̄tuor** [margin: -ti capi-]

In sup statuim' et ordinam' q̄ ī ordine predcō iux more
laudabilē obseruatū āmis singulis generale caplm ce-
lebret. in quo viginti qnq̄ diffinitores statuant. hoc modo
Abbas cistercīensis tamq̄ pr̄ p̄m' nominet q̄tuor diffini-
tores de generacōe sua speciali quos ydoneos esse cre-
diderit ad diffinitorū officiū exercendū. Et qinde q̄tuor
p̄mi abbates scil; de firmitate de pōtiniaco de clara-
valle et de morimūdo. quilibet eorū de generacōe sua
qnq̄ dcō abbati cistercensi seorsū vel corā aliis noīabit.
ex quib' qnq̄ abbas Cistcīēsis vno p̄termisso ē° eligat.
quos sufficientes esse crediderit Et sic viginti diffinitores
erūt sine q̄tuor noīatis cū ceteris. Quos et pdcōs p̄mos
q̄tuor abbates idem abbas Cistcīēsis die secūda ī ca°.

nominabit et diffinitores instituet et ipse cum eis vicesimus quintus erit. Si quis vero abbas ex predictis quatuor primis abbatibus tunc non fuerit in huiusmodi capitulo idem abbas cisterciensis de generatione absentis assumat quatuor diffinitores quos ydoneos estimabit. Ut autem predicti cisterciensis et quatuor primi abbates deum habentes pre oculis odio et amore ac personarum acceptione postpositis bona fide procedant eos qui nunc sunt et futuros in posterum ad hec fideliter observanda sub attestatione divini iudicii et in virtute obedientie apostolice sedi debite obligamus. Ordinantes namque et statuentes quod litere misse capitulo generali personam infamiam continentes legantur coram diffinitoribus ordinis supradicti. Et quod iudices dati ab eodem capitulo non subdelegent aliis vices suas. Diffinitiones vero capituli generalis non revocentur preter voluntatem diffinitorum in loco residentium consueto. Statuta vero de cetero facienda non obligent nisi in sequenti anni capitulo confirmentur. Et per diffinitores nil diffiniatur prius in capitulo non notatum. Stetur autem sententie maioris partis eorum. Cumque eorum sententia in discordia venerit abbas cisterciensis reputabitur pro duobus. Diffinitores prestabunt nominati in capitulo stando per iuramentum in verbo sacerdotii quod iniunctum sibi ministerium ad honorem dei et utilitatem ordinis fideliter exequentur. Hoc etiam idem abbas cisterciensis sedendo facere teneatur. De notandis autem hiis que contra memoratum abbatem cisterciensem dicta fuerint in capitulo ita fiat sicut in casu simili de altero notaretur. Elemosine vero que capitulo generali mittuntur recipiantur per duos abbates quorum unus per abbatem cisterciensem et alius per predictos quatuor primos abbates ponatur de cetero alternatim. Ita quod quilibet de ipsis illum ponat secundum suum ordinem vice sua.

De visitatione domus cisterciensis et proclamationibus in ea faciendis. c. v

sede

De visitatione domus cisterciensis et proclamationibus in ea faciendis c.

Deniqȝ ne ī ipō ordine predcō aliquē posset spi
ne succresce viciorū precipim⁹ cisterciēse mōs
teriū ab cistcē q̄tuor p̄imis abbib⁹ āanis singulis vi
sitari. et nisi de die alia abbas cisterciēsis cum eis
cōuenit ī festo btē maie magdalene fiat hui⁹ modi
visitacio āannati Nec liceat dcō abbati cisterciensi
diē mutare condictā sine cū rōnabili et vrgēte. que si
ei supuenerit. ītimet eistcē q̄tuor abbib⁹ in tpe oportūo
p se vel p nūciū. cū quo ydē de die subroganda tractare
valeat. et eciā cōuenire Sed si cū nūcio cōcordare nequi
uerit. ipimet diē statuat sine t'minū cōpetentē ⁊ eidē
abbati cistciēsi p eundē nūciū vel p aliū ītimēt pro vt
viderint expedire Que oīa dicti quatuor p̄mi abbates
bona et absqȝ aliqua cauillacōē facere teneant Hanc
cū pdicti q̄tuor p̄mi abbes abbatē cistciēsem visitēt. ab
bates ⁊ mōchi sorū visitatorū ipōrū ī proclamacōib⁹
faciēdis tam ī caplō mōchorū q̄ eciā cōuersorū vocē
liberā habeāt: licet aliqn̄ pꝫut fert' eis fuerit denega
ta Si quid autē in psona abbis vl' ī alijs in eodē
mōsterio crediderīt reformādū. id eidē abbati suggerāt
hoc ē. cū reuerēncia ⁊ honestate dicāt. ac eū benigne mo
neāt ⁊ hortētur vt id emēdet ī se et ī alijs faciat e
mēdari Qd' si facere noluerit forte īsolēter vl' distulit
negligēter. seruet' qd' in eadē carta caritatis ꝯtinet'
expresse videlꝫ vt ydē q̄tuor p̄mi ~~q̄tuor~~ abbes sub cetōr
abbatū noīe vsqȝ quater vt corrigat' ipē ⁊ alios cor
rigē cui et āmoneāt et cetera que de alijs abbatibus
ī eadē carta dicūt' Si ītcorrigibiles appueriīt ītra eū
studiose adīpleāt. excepto q̄ si sponte cedere noluerit n'
eū depone. nec ei cōtumaci dicere anathema poterūt do
nec aut ī generali caplō. aut si id forte iā visū fuerit
exspectare nō posse. ī cōuentu alio cōuocatis abbib⁹

qui de cistercio exierunt et aliquibus aliorum virum inutilem ab officio suo deponant. Conventum autem aliud intelligimus eorundem abbatum concorde reditum ad processum huiusmodi faciendum in aliqua eiusdem ordinis abbacia. Et circa punitionem abbatis cisterciensis moderamine adhibendo quod circa abbates alios inferius est statutum. Capitulum sextum

De visitationibus et visitatoribus et de potestate eorum et de evectionibus et pitanciis

Nec vero visitatores monasteriis ad que causa visitacionis accesserint nimium onerosi existant statuimus et ordinamus quod maiores abbates cum visitaverint decem evectionibus sint contenti. Monachi vero qui ad visitandum mittuntur cum abbate sibi associato senarium evectionum numerum non excedant. Qui aliter fecerit ex aliqua causa predictum numerum excedendo, veniam inde petat in sequenti capitulo generali. Patribus vero abbatibus vel visitatoribus cum ad aliquod monasterium visitandum accesserint in locis duntaxat tutis et temporibus pacatis nullus de monasterio ipsis occurrere vel post visitacionem ipsos deducere teneatur. Nullus eciam teneatur providere visitatori in locis villis vel in claustris ubi grangium non habetur.

Nullus insuper pater abbas vel eciam visitator in cellariis aut domibus in castris et in villis non habentibus iura et vineas ex quibus possit hospitalitas exhiberi sibi provideri postulet vel occurri: nec aliquis teneatur ibidem transeuntibus occurrere vel in aliquo providere. Visitatoribus quoque seu aliis personis ordinis predicti numquam plus quam due pitancie piscium ministrentur: nec de pluribus presumat concedere cui forte plus fuerit ministratum. Carnibus nisi forsitan secundum regulam in casu concesso exclusis omnino, et in parte usu penitus interdicto. et tunc ille solummodo concedat quem huiusmodi casus attingit. Patres vero abbates et visitatores in visi-

tacionibus officiales amovere poterunt quos ex causis noverint amovendos Ita tamen quod causas depo-
sitionum vel amotionum abbati proprio vel priori aut
locum tenenti si forte abbas defuerit prius ostendant
Quod si prius abbas vel prior accusatum apud presides
abbates vel visitatores sufficienter excusare poterit
de plano et sine strepitu in ipsa visitacione presides abba-
tes et visitatores benigne huiusmodi excusaciones ad-
mittant ¶ Nullus vero monachus vel conversus emit-
tatur ad aliam domum cuius culpa sine gravi dampno vel
scandalo in domo propria poterit emendari et qui emit-
tendi fuerint de quatuor vel quinque seniorum domus consilio
emittantur Quicumque vero aliquem aliter emiserit omni sexta
feria ieiunet in pane et aqua donec emissus fuerit
revocatus vel emittens fuerit in certo et firmo proposito
revocandi eundem

De punitionibus in visitatione et de domus suspectis et de protelatione visitationis Ca. iiii

Et licet presides abbates seu visitatores deputati ab
eisdem secundum formam predicti ordinis audire pos-
sint statum domorum et personarum in visitacionibus publice
vel privatim tamen super hiis que sibi privatim suggesta
fuerint non procedant ad punitionem personarum nisi prius
coram accusato in presencia quatuor vel quinque seniorum domus
publicatum fuerit in secreto Et tunc de plano et sine stre-
pitu videant si sint vera et si super hiis ad punitionem
fuerit procedendum ¶ Porro ut visitacio in caritate
procedat nulla de cetero in ordine prefato exactio sub-
vencio vel collecta salvo statuto in eadem carta caritatis
contento fiat vel petatur a quocumque preside abbate vel vi-
sitatore sive sit abbas sive sit monachus Nec aliquis
suscipere domum suspectam audeat Illi tamen qui mittuntur
vel ibunt ad regiones remotas gratia visitandi poterunt

de punitionibus in visitatione et de domibus suspectis et de protelatione visitationis Ca. iiii

moderate necessaria recipere ab illis qui eis ex caritate ac
mera liberalitate et sine suo gravamine voluerint subve
nire Qui autem contra hoc aliquid recipere presumpserit
graviter puniatur ¶ Hanc visitatores visitationes
suas ultra triduum continuum non protelent Et si ex
iusta et manifesta causa aliter facere compellantur cum
huius modi teneantur intimare in sequenti capitulo generali

De causis depositionum abbatum et male depositis restituendis et de obligatione ordinis Capitulum octavum

Ceterum ut etiam depositiones abbatum via ~~malitiosis vel~~
malivolis precludatur statuimus ut qui
cumque abbatem aliquem deposuerit causam depositionis et processum
habitum contra ipsum per litteras suas et abbatum qui eidem depo
sitioni interfuerunt sigillis suis signatas capitulo generali
sequenti nullo etiam requirente vel proclamante intimare
et exponere teneatur ¶ Dicti vero abbates si presentes fuerint
processu depositionis cum stare et an de consilio eorum sic fu
erit processum exponant Et tunc generale capitulum utrum fu
erit iusta depositio vel iniusta iudicabit Et si predicti
abbates presentes non fuerint hoc ipsum per suas patentes
litteras generali capitulo explicite attestetur Quodque omnes
predicti super suas conscientias facere teneantur ¶ Et ut ab
batibus predicti ordinis subtrahatur materia delin
quendi nec ipsi conqueri valeant per eorum prelatos abbates
se indebite fore gravatos statuimus et ordinamus quod prelatus
abbas subiectum sibi abbatem deponere debeat pro causis non
dumtaxat infrascriptis annotatis videlicet pro heresi pro sy
monia manifesta pro inmundicia carnali pro dilapi
datione sui monasterii enormiter alienando vel dissi
pando bona pro furto homicidio solemni periurio pro
sortilegio gravi Pro conspiratione Et si fuerit falsa
rius litterarum domini pape vel sancte romane ecclesie cardinalium

Episcoporum principum vel abbatum ordinis supradicti. Et si
contra communia statuta ipsius ordinis privilegia
impetraverint vel retinuerint aut uti presumpserint impe-
tratis. In aliis casibus superius non expressis iniungat
ei pater abbas vel visitator ut veniam inde petat in
capitulo generali ad arbitrium ipsius capituli pro deposicione
vel aliter puniendus. ¶ Depositus autem a regimine
abbacie si sentencia deposicionis sue apparuerit iniusta
ex ordine et ex causa restituatur per capitulum generale.
Et deponentes ibidem recipiant talionem. // Si vero circa
huiusmodi deposicionis formas in modo tantum vel or-
dine sit erratum causa deposicionis legitima existen-
te non restituatur depositus sed deponentes ad arbi-
trium dicti capituli puniantur. ¶ In casibus autem in quibus
peracta penitencia infamia remanet depositus ineligi-
bilis omnino sit. In illis autem in quibus post peractam
penitenciam nulla remanet infamia postquam peregerint
iniunctam penitenciam eligibilis habeatur. // Et quia per
obligaciones ordinis ipsius multa posset idem ordo
incurrere detrimenta statuimus et ordinamus ac precipi-
mus quod nullus prefatum ordinem valeat obligare.
Premissa igitur que pro utilitate honore ac sta-
tu prospero ordinis supradicti duximus statuenda u-
niversa et singula in perpetuum ab universis personis ordinis
ipsius observari inviolabiliter precipimus. Et ne tradantur
oblivioni seu neglectui habeantur in generali capitulo
annis singulis volumus recitari. // Nulli ergo omnino
hominum liceat hanc paginam nostre promissionis decisionis
interpretacionis constitucionis et ordinacionis infringere vel
ei ausu temerario contraire. Datum Perusie anno domini m°
ccc° sexagesimo sexto sexto Idus Iunii Pontificatus
nostri Anno primo. Explicit clementina scilicet distinctio prima

Incipit distinctio secunda. Ut in omnibus monasteriis
ordinis habeantur transscripta privilegia communium. et ut omnes prelati

[Q]uod sive abbates diligent ad eorum tuitionem intendunt. Ca^m j^m

[S]upradictā dn̄i clemētis pape quarti decisionē et ordinationē tam graciosā qm̄ vtilē nec nō et sepedictā cartā caritatis oēs psone ordinis cū affectu sūme deuocōis amplecti et feruēti studio et sedula meditacōe in hijs con tenta frequēter aīmo reuolu'e et obser'ua'e īuiola biliter teneātur. Sed et libertates indulgēcias et priuilegia tam a sūmis pōtificibus q̄m regibus et principib9 predicto ordini cōcessa vniuisi et singuli professi eiusdem ordinis supradcī et maxime abbates ir refragabiliter obseruēt et faciāt obseruari. Et contra impetētes seu īpedientes libertates ordinis easdē secun dū formā infrascriptā efficacis defensiōis presidio tueā tur. et viriliter ab oībus defendi procurēt. Et ne forsi tan alique psone ordinis contra predictas libertates pre textu ignoracie aliquid attēptare psumāt vl in aliquo illis pīudicari pmittāt: generale caplm precipit omnib9 abbatib9. vt omniū priulegiorū ab aplica sede et a p̄ dictis pricipib9 eidē ordini generaliter īdultorū in singu lis monasterijs trāssēpta plene habeat et pfecte. Et cū libello diffinitionū legere ex integro anno quo libet teneātur.

De modo vel forma defendendi libertates ordinis Ca^m. ij.

[S]i qui igit' epī vel aliarū ecclīarū prelati seu quecūq alia psona que nō sit de ordine nr̄o cōmunia priuilegia or dinis infringere moliat' in singulis prouincijs vbi aliq tale exortū fuerit tres p̄mi abbates illi9 prouīcie adiunctis sibi tribus vel q̄tuor alijs famosioibus et discretioib9 illi9 puīcie abbatib9. ad abbatiā istācia afflictorū. inquisita p̄us causa et cause merito. si ī uenerit q dicti afflicti bonā causā habeat et q cōmunia piulegia ordīs impetāt' cōuocatis quibusdā eiusdē pro uīcie abbatib9 quos magis ydoneos iudicauerit. cō

Anno dn̄i m° ccc° xvi°

petentē cōtributionē decernat fieri et tam sibi q̄ ceteris singillatī portionē cōtribucōis pro modo facultatū cuiuslibet domus īponat. et p se vel p procuratorē seu procuratores ydoneos cum cōibus expēsis causā defendāt melioi modo quo viderit expedire. ¶ Ad cōueniendū aut cōuocandū et ctribuēdū. sup huiusmodi. pdicti tres priores abbates. ceteros abbates eiusdē puīcie cōpellant auctē capli generalis. Si vero illi tres sup pmissis negligētes fuerint vel remissi gradū altaris nō ascendat usq3 ad sequēs caplm genēale In quo sup predca negligēcia veniā petē teneat. Abbates vo qui portiones suas cōtribucionū a predcis trib pro predcās causis sibi īpositas t'minis statutis soluē noluerit vel neglexerit. preter penas suspēsiōis et excōicacōis ab eisdē trib in ipōs latas. pro depositis habeant. Et qm̄ id qd ōnes tangit debet ab oībus conportari. qncūq3 sup ecclia de stadeburg. als. stadeburch ad usus capli deputata ordinē contigerit molestari. cū cōmunib expēsis ordinis requirat et sup hoc procurator cōstituat sufficiēter īstructus noīe capli genealis Elemosine īsup misse vel mittende de cetero caplo genēali deponat. et ī domo cistiensi noīe depositi cōserue ī archa vel armaio q̄tuor seris vel claub obfirmato. ita q̄ quilibet q̄tuor pīnorū abbatū clauē habeat Nec liceat alicui de dicto deposito ī usus aliquos expendē. consilio et assensu capli genēalis nō obtento Sed reseruent itegraliter ad defendēdas ordinis libertates Explicit distīctio secūda Incipit distinctio tercia

De abbatiis et ecctis fundandis ac ordini incorporādis Cam. j

Quonia glōiose dei genitricis marie vita īclita īmēsa dignitas et sāctitas eximia cūctas illust

ecclesias regulat et informat. omnes ecclie nre conventuales in honore ipi9 fundent. ac merito dedicent. In quibus nec nō in oibus locis nris omnes supflue novitates et notabiles curiositates que modestia ordinis et paupertatē honestā dedeceat ab oibus evitent. Et pres abbates seu visitatores evitari diligencius procurēt. Abbaciā insup nri ordinis fundare mutare trāsferre seu aliā nrō ordini icorporare nulli liceat sine cōsensu capli generalis. Abbas pmonēs deponat. promotus vero pro nō abbate teneat. et cōventus ad domū ppriā revertat. Hoc spē diligencius observato. ut ad nova abbaciā mini9 qz duodecī mochi cū abbate tredecimo nō mittant. ipo tamē loco prius domibus libris et alys necariis sic aptato qz ibi cōpetēter vivere possint et regula observare. Et sup hoc ispectores dati teneāt capo generali fideliter referre veritatē. Minora vero mōsteria tam mōchorū qz moialiū in quib9 non possūt cōgrue sustentari saltē tredecī monachi vel moiales ibidē assidue residētes. ut per oia possint cōmunia statuta ordinis observare patres abbates cōiungat et univāt alys de cōsilio fundatorū et capli generalis. Monachos vel moniales cōtumaces sup hui9modi aut rebelles p censurā ordinis cohercēdo. Censura vero ordinis itelligitur ptas suspēdendi singulas psonas domus. et i loca ipsorū sentenciā interdicti ferendi. De campanis libris et cimiterys alysqz officinis Cam 2m

Maiori et minori campana hore ac alia officia diversis modis et tpibus prout est ab atiquo solitū nūciantur. Libri quoqz iuris civilis i nostris armarys cōventualib9 minime habeant. Grangys quoqz nris quarū distancia pendet

ab ordinatione capituli generalis numquam fiat de ce-
tero cimiteria noua· et in iam factis nullus sepe-
liatur· nisi forte ibidem aliqui ius habeat sepul-
ture quibus non possit commode denegari. In quo
casu a septis grangiarum dicta cimiteria excludantur
aut sepeliendi ad monasterium deferantur. Stabu-
la vero equorum et quecumque domus alie ad habitan-
dum non fiant extra abbaciarum ambitum propter periculum
animarum· et si qua facta fuerint diruantur. Omnes
etiam porte abbaciarum extra terminos construantur.

Explicit distinctio tercia. Incipit distinctio quarta

De ingressu mulierum in monasteriis prohibito in-

Ingressus mulierum si tempore dedicationis ecclesie c. p.
infra septa abbaciarum nostrarum omnino interdicitur
nisi super hoc priuilegium dominum tempore habuerint
speciale· excepto quod cum maior ecclesia dedicatur
Verdinz noviter per nouem dies causa deuotionis pote-
runt visitare. Sed numquam tunc vel alias occasione
aliqua infra septa monasterii pernoctare. Sicubi
contra presumptum fuerit discooperiantur altaria et diuinum
officium in ecclesia minime celebretur quamdiu ibidem fuerint
mulieres. Faciens autem vel consenciens vel procurans per
literas apostolicas vel quocumque modo: si abbas fuerit omni
sexta feria sit in pane et aqua usque ad sequens capitulum
generale ibidem veniam petiturus et graviter puniendus. Si
vero prior supprior vel cellerarius fuerit ab officiis depo-
natur et tribus diebus uno eorum in pane et aqua pagatur
leuem culpam. Alii vero monachi et conuersi penam similem
sortiantur et ultimi omnium sint per annum. Cellerarii vero
et portarii et hospitales grangiarum summopere custo-
diant ut mulieres notatam causam ferentes a porta locorum
nostrorum sedentes longius repellant. De nouiciis in
domo alia et ante tempus benedictis et de monachis alterius

ordinis et de nouicijs reuerendis Capitulum ij
Nouicij ordinis ab abbate non suo in domo
alia benedicti cum ad domos suas venerint, ab
bati proprio profiteri tenebuntur. Monachi vero alterius
ordinis ad ordinem nostrum transeuntes in alio ordine
secundum regulam nostram iam professi sed minime bene
dicti tamquam nouicij per omnia habebuntur. Si vero
tales venerint benedicti statim detur eis cuculla et
completis quatuor mensibus ad nutum abbatis [illegible]
one in capitulo de sua professione faciat et in ecclesia
more nouicij professionem legat et super altare offerat
nichil amplius facientes. Qui vero post lapsum anni
probacionis votum suum in oratorio solemnizant in scrip
to suo cisterciensem ordinem exprimat loco suo, postquam
cuculle susceptionem decantet ymnus Veni creator spiritus
Et usque ad finem ymni ille monachus sit ante gradum pres
biterij prostratus Abbas vero qui sciens nouicium
benedixerit infra annum vel extra abbaciam generaliter priuatur.
Si vero doctores in theologia vel alie reuerende
persone ad ordinem ~~nostrum~~ se transtulerint et fuerint sacer
dotes de consilio abbatis loci illius probacionis tempore
poterunt celebrare De ambiciosis et presumptuosis
super promocione ad ordines ac temere ordinatis Et de
baptismo per monachum non ministrando Capitulum tercium
Quicumque vero monachi per se vel per alios ut pro
moueantur ad sacros ordines propositos abbates
suos inquietant a die qua hoc fecerint usque ad biennium
non ordinentur, nisi promoti fuerint in abbates Nec
presumat aliquis sine licencia proprij abbatis alium mo
nachum facere ordinari Ordinati vero ab episcopo suspen
so et qui scienter se a tali fecerint ordinari ab ordinum
execucione suspensi maneant usque ad nutum capituli generalis
Nullus eciam monachus vel conuersus ordinis nostri infante

baptisare aut de sacro fonte suscipere audeat vel
presumat nisi pro gravi scandalo vel dampno
no et cum presbiter defuerit periculo evitando abba
tis tamen prius petita licencia et obtenta ¶ Nulli
eciam monacho liceat cappellis vel ecclesiis non prius
ordinis deservire nec cure animarum ministerio implicari
Abbates vero sunt extra stallum abbatis quamdiu tales ibi
dem permiserint residere De benedictione abbatum

Pro benedictione et noviciorum Capitulum ...

abbatum nichil detur quia non caret vicio si
monie. Et si aliter benedictio non poterit obtineri po
tius omittatur aut eciam differatur ¶ Quicunque vero
diocesano suo vel alteri episcopo vice eius nisi sub forma
quam dominus cisterciensis observat profiteri presumpserit aut
ab aliquo qui non sit de ordine nostro seu a persona ordinis
nostri nomine alicuius prelati se installari permiserit. pro de
posito habeatur ¶ Forma autem professionis domini cister
ciensis talis est Ego frater .N. abbas Cisterciensis
subiectionem reverenciam et obedienciam a sanctis patribus
constitutam secundum regulam sancti benedicti tibi domine pater
episcope tuisque successoribus canonice substituendis et sancte
sedi Cabilonensi salvo ordine nostro perpetue me exhibitu
rum promitto ¶ Nulli autem abbati nisi noviter benedicto
processionaliter occurratur Nullus eciam episcopus de ordine
nostro novicium benedicere aut de claustralibus nostris se intro
mittere permittatur Explicit distinctio quarta

Incipit distinctio quinta de mediocritate in cantu Capitulum i

Ut modestia nostra omnibus hominibus innotescat
ordinamus quod in omnibus abbaciis ordinis nostri
sic surgamus ad vigilias a sancto pascha
usque ad exaltationem sancte crucis. ut saltem primus nocturnus
finiri valeat ante diem ¶ Mediocritas semper serve
tur in cantu nostro ut gravitatem redoleat et devocio

exercetur. Diuinum quoque officium tam in ecclesia quam alibi distincte et ordinate ab omnibus persoluatur. Cantores ordinis hoc diligenter obseruent et ab aliis faciant obseruari. Si quis vero contra venerit taliter castigetur: quod pena illius ab excessu huiusmodi in posterum alios retrahat et compescat. De modo tamen cantandi abbas et cantor ordinare poterunt prout et quando viderint expedire.

De commemoracione beate virginis et eius missa cotidiana et eiusdem intermissione et de horis ipsius. Capitulum secundum

Commemoracio beate marie cum debita reuerencia extra stallum et solita solempnitate flectendo genua ad versiculum Aue maria. Salue regina. Salue sancta parens. Aue maris stella. Et cum antiphona Mirabile misterium dicatur ad. Deus homo factus est. fiat prout est hactenus obseruatum. Et in antiphona Hodie intacta. cum cantatur ipsum omnes adoremus. Ad missam vero exceptis vigiliis penthecostes et assumpcionis eius et omnium sanctorum. collecta ipsius dicatur omni die quo eius commemoracio fit ad laudes. Omni quoque die qua missa cantatur pro defunctis. missa de beata virgine debet dici preter festum natiuitatis domini pasche et penthecostes. In quibus tribus diebus festis nec de ipsa nec pro defunctis dicatur missa priuata sed collecta. Si eciam tempore tali missa de beata virgine priuati dicatur qualis canitur in conuentu. Post eius commemoracionem cotidianam ad vesperas et ad laudes: de beatis benedicto et bernardo commemoraciones solite subsequantur. Illa vero commemoracio beate marie intra missam. semper debet aliter intermitti. Illa tamen de beato roberto ad horas beate marie debet specialiter fieri commemoracio consueta. Intermittitur tamen commemoracio beate marie in laudibus. In vigilia natiuitatis domini usque ad laudes in crastinum

epyphaīe Et ī laudib⁹ in cena dn̄i vsq; ad laudes
q̄rte ferie post pascha Et ī vesp̄is ascēsiōis dn̄i vsq;
ad laudes crastine diei Et ī vesp̄is vigilie penthecost
vsq; ad laudes q̄rte ferie subseq̄ntis Et ī festo om̄iū
scorū Ac festis eiusdē v̄ginis gloiose ¶ P octauas
v̄o illarū festiuitatū nō d̄r comeō⁹ nisi solita de oc
tauis In horis etiā bte marie videl; p̄ma tcia sexta
nona oī tp̄ore dicat̄ vniformit̄ vbiq; ymnus cū⁹
p̄m⁹ v̄sus e. Memēto salutis autor. scdus Maria mr̄
grē. tcius Glā tibi do̅ qui nat⁹ es de v̄gīe Nūnq;
v̄o fuerit ex̄ tīmos ī absen̄ couētus horas beate
marie et officiū defunctorū sicut in ifirmitorio coīter
dicat et ī audiētia simil̄ De missa beate marie ca.m 3.m
In oībus sabbatis vacātib⁹ a festo xii lcō
nū vni⁹ misse missa de btā maria cū duob⁹ mistris
sine flexione genuū omissis vsitatis collēcis cū gloia
ī excelsis et p̄fatiōe Et te ī venerātōe Dieb⁹ septua̅ me.
cū tctu Gaude maria Diebus r̄sur̄ oīs cū duob⁹ Alleluya
p̄mū Post ptū Vedōm Vga pēsse ī couētu solēpnit̄ ce
lebret̄ Idip̄m qui p̄uati celebrabūt. oī tp̄e obserua
būt ¶ Hec autē missa pro alicui⁹ scī officio qd cum
vno mistro cantari debet nullaten⁹ omittat̄ sed a
cantōe id officiū alicui īiūgat̄. p̄ret̄ solēnes vigilias
que eueniūt ī sabbis Et sabbato īfra octāūs apparitionis
et Ascēsiōis dn̄i et octāūs scōrū et cōsueta officia defūc
torū que habeat more solito missas ¶ Si festiuitas suas
etiā alicui⁹ scī que habeat ī ordīe duas missas sabbō
euenit vl̄ occurrerit Si etiā p̄p̄ū misse matutinalis offi̅m
intitulatū fuerit ī gradali p̄ma missa nichilomin⁹ d̄ btā
maria celebret̄ solēnit̄ in couētu nisi forte ipō die ī
caplō sermo habeatur De vigilijs p̄mis p̄cessiōib⁹ et p̄h
Abbas ī vigilijs assūpcōis nati⁹ btē marie Ca.m 4.m
et Natiuitatis beate marie missā cum duob⁹

mistris cu prefacoe Et te i venacoe solempniter celebret i conventu. In vigilia quoqz eiusdem nativitatis ob reverenciam et honorem ipius virginis p totum ordinem tam i conventu quam eciam alibi cum lacticiniis ieiunetur. Per oes eciam utriusqz festivitatis octavas cum Gloria i excelsis et prefacione de festo cum duobus mistris missa solempniter celebretur ubi fieri poterit competenter. Si vero contigerit octavas eiusdem nativitatis eius die dnica i qua debet historia ichoari. tunc usqz ad sequentem dnicam historia illa differatur. et tunc fiat commemoracio. et missa matutinalis tamen de sco mauricio illa die. In solempnitatibus eciamqz scorum que infra octavas eiusdem virginis evenerint. ad terciam et ad completorium dicatur ymnus de bta maria preter quam in exaltacoe sce crucis. Officium vero bti nycomedis minus infra octavas bte marie i alio festo dicatur. In octavis quidem ascensionis dni et epyphanie. Assumpcionis et Nativitatis beate virginis marie et per octavas dicatur prefacio de eisdem. et Gloria i excelsis cum duobus mistris. Insup fiat processio p totum ordinem in assumpcoe bte marie. et ibi cantetur. et fiat staciones. put notatur in gradalibus vel i quatuor et i quatuor solempnibus anni processionibus duo monachi albis induti precedere debent crucem duos cereos deportantes. Epis et abbatibus celebrantibus ad maius altare i albis similiter ministrent. In suscipiendis autem epis aut prelatis inter aquam bndictam et duos cereos thuribulum apponatur. Pedem i processione septem psalmorum que fit feria sexta sola crux et nichil aliud preferatur. De satisfactoe ad gradum. de non loquendo tempe divini officii. de oroibus in conventu pstrato corpe non faciendis. et de reverencia nois ihu xpi Ca. m vitu

Abbas si ad gloriam primi psalmi non fuerit ad gradum sicut monachus satisfacere teneatur. sine licencia tamen ad sedem suam nisi abbas alius fuerit i choro reveratur. Nullus vero dum hore canonice celebrantur loquatur infra

tinuos abbacie nisi forte sub silencio et vrgente ne
cessitate nec nisi post vltimā collacōm ad vespas et ad
laudes. In couentu nō fiant psalmi aut orōnes pro
quibus eciā necitate sine aucte capli gnalis. nisi forte
loco misse de couentu alia missa pro iminenti necitate
vel āgustia. aut collecta. Nullus vero ī orōne p̄stra
tus iaceat nisi solū illi qui de itine reūnt et couent9
dū dicat feria sexta septē psalmos. et post sepulturam
monachorū et cōuersorū ac nouiciorū tā monachi q̄ cōū si
Ad ōnes īsup missas tā cōuetuales q̄ puatas pp̄ter re
uerēciā nr̄i creatoris quociens nomē dn̄i nr̄i ihu crist b
n̄dictū in scla noiatur oēs humiliter et deuote suppli
care debem9 put dn̄s ppa gregori9 cōstituit ī concilio
genāli. Item quocienscūq; ī passioibus dn̄i nr̄i
ihu xp̄i noiabitur articulus sactissīe mortis ei9 ōne
genu flectat petendo veniā humiliter et deuote

De āniuersarijs et seruicijs nō faciēdis. De exitu ad
defūctū. de festis nouis ^ nō faciendis. Et de missis nō
concedēdis Capitulū septimū.

^aut cōmeoratioib9

In vnoquoq; mense fiat semp vnū āniuersariū
in singulis domib9 nr̄i ordinis vniuersi pro illis qui ī
libris nr̄is intitulati sūt. Et de eo sacerdos quilibet p̄ter
missam ebdomadarios vel die ipā vel pxima qua comode po
terit celebrare teneat. Ad hoc idē eciā obligantur tm̄ ī
q̄tuor p̄ncipum āniuersarijs q̄ singulis p̄porum abbatie. Ab
batibus īsup sponte cedentibus si p deremur bn̄ rexerint con
cedit q̄ post obitū ipsorum per oīa fiat pro eis ac si in re
gimine decessisset. Preter predicta āniuersaria nulla de
cetero fiant sine licēcia capli genālis saluis āniuersarijs
fūdatorū. Dedendo tamē fieri debet oīa āniuersaria ex
ceptis q̄tuor ~~p̄ncipum~~ p̄ncipis officijs defunctorū. Nl'ihbe
tur psonis ordinis vniuersi. nec quis āniuersariū vl' ple
nū seruiciū post eius obitū postulet faciēdū. Null9

ecia du diuinu officiu celebrat ad sonu tabule pro de-
functo de choro exeat nisi de prioris licecia vel cantoris
et qui exierit reuitant ¶ Comemoraciones scoru noue vel
festa no fiat nisi de consensu capli gencalis Si vbi a-
liter psumptu fuerit prior et cantor qui hoc sustinuerit
scienter vna die sint i pane et aqua. Abbas inde veniam
petat i caplo gencali ¶ Pro comemoratione alicuius sancti
vel festo faciendo nisi de dnis Cistercii et diffinitoru
prius petita et obtenta licencia nullus petens aliquoru
vel litteras ad caplm sup huiusmodi apportare psumat
Missa vero cotidiana vel annuale nulli sit licitu conce-
dere sine auctate capli gencalis Nec sub pacto vel pre-
cio missas vel consorcium ordinis uni alii promittere propter
periculu symonie ¶ De missis de trinitate Et de
spu sco De missis matutinalibus Et de collectis pro pre-
senti defuncto Et de festis diuersoru scoru et de collectis
ecclie Capitulu .i.

Ab octaua penthecostes
usque ad aduentu dni qn missa dnicalis bis in
die celebrari debet matutinalis missa sit de trinitate Ad
quam missam collecta de spu sco in conuentu vel alibi nunquam
debet dici Per idem tempus oi quinta feria que vacua fuit
missa de spu sco cu duobus ministris et uno acolito
omissis vsitatis collectis solempniter celebret In pri-
uatis aute missis de spu sco cotidie vnus angelicus
dicat ¶ Cu aute missa alicuius sci intitulata i gradali
quacunque ex ca impedit eade die dicenda puari aliam
iungat a cantore Ad missam vero cotidiana p defunctis
si presens defunctus fuerit religiosus vel secularis i eadem
dicat semp post prima collectam collecta ops sepi ds cui
nunquam singulariter pro eode ¶ Cu vero i vigilia penthecostes
festu bti Barnabe apli euenire contigerit vsque ad sequen-
tem quinta feria differat Cu vero idem festu bti barnabe

timinos abbacie nisi forte sub silēcio et vrgente ne
cessitate nec nisi post vltimā collcām ad vespas et ad
laudes. In cōuentu nō fiant psalmi aut orōnes pro
q̄ius eciā nccitate sine aucte capli gnalis. nisi forte
loco misse de cōuētu alia missa pro īminēti nccitat e
vel āgustia. aut collcā. Nullus vero ī orōne pstra
tus iaceat nisi solū illi qui de itine reuūtūt. et cōuent9
dū dicat feria sexta septē psalmos. et post sepultura m
mōchorū et cōūsorū ac nouiciorū tā mōchi q̄ cō u si.
Ad ōnes īsup missas tā cōuētuales q̄ puatas ꝓpter re
uerēciā nrī creatoris quociēs nomē dni nri ihu crist i
būdictū in scla noiatur oēs hūiliter et deuote suppli
care debem9 put dns ppa gregoi9 cōstituit ī cocilio
genēali. Item quocienscūq̄ ī passioibus dni nri
ihu xpi noiabitur articulus sācti ssie mortis ei9 ōne
genu flectat. petendo vemā hūiliter et deuote

De āniuērsarȳs et seruicȳs nō faciēdis. De exitu ad defūctū. De festis nouis [aut cōmeoratiōib9] nō faciendis. Et de missis nō
concedēdis. Capitulū septimū.

In vnoquoqz mense fiat semp vnū āniuersariū
in singulis domib9 nrī ordinis vniuersi pro illis qui ī
libris nris ītitulati sūt. Et de eo sacerdos quilibet ꝑter
missam cōdōdanos vel die ipa vel pma qua cciaus po
terit celebrare teneat. Ad hoc idē ecīā obligant. tam ī
q̄tuor ꝑpetuis āniusariis q̄ singulis ꝑiorū abbatū. Ab
batibus īsup spōte cedētibus si p decēniū bn rexerint con
cedit q̄ post obitū ipor per oīa fiat pro eis ac si in re
gimīe decessissent. Preter predcā āniuscāra nulla de
cetero fiant sine licēcia capli generalis saluis āniusariis
fundatorū. Sedendo tamē fieri debet oīa āniuersaria ex
ceptis q̄tuor ~~ꝑpetuis~~ ꝑpetuis officiis defūctorū. Prohibe
tur psonis ordinis vniusi. ne quis āniusariū vl' ple
nū seruiciū post eius obitū postulet facie dū. Null9

cāpana pulset tantummodo uno ictu. Ad cuius sonitum omnes preter illos qui in dormitorio fuerint genua flectant. Illi qui in choro fuerint a terra surgant donec post consecrationem sanguinis sacerdos eleuet manus suas. Diebus autem duarum missarum claustrales ab ecclesia vagantes arcius corrigantur. Similiter ebdomadarii coquine qui debent priuatis diebus missis interesse conuentualibus. Abbatibus equitantibus estiuo tempore post primam in regredientibus post terciam In hieme usque ad nonam in quadragesima usque ad vesperas missas audire permittitur vel cantare Celebrare quoque missam ante euangelium monachis viris licet in via diebus. Tempore quoque fenacionis messionis tonsionis ouium ubi monachi tondere solent misse celebrentur antequam monachi exeant ad laborem. Hoc diligencius obseruato quod nunquam aliquis de ordine missam celebret bis in die. Diebus quibus monachi conicati sunt possunt ad missas priuatas guttare vel ubi abbas decreuerit faciendum. Nulla tamen persona ordinis nostri exceptis ministris altaris indutis sacris vestibus ad sacrum calicem de cetero pro percipiendo sanguine accedere presumat propter periculum et scandalum euitandum.

Explicit distinctio quinta. Incipit distinctio sexta

De honesta et moderata procuratione venientium ad capitulum generale. c. i^m

Tempore perpetue quo venitur ad capitulum generale vel reditur prouideant abbates et officiales domorum ordinis ut abbatibus venientibus ad capitulum generale vel redeuntibus. nec non omni tempore personis ordinis et pueris ordinis vniuersis per eos transeuntibus pro dispensatione pro culpa pro domorum suarum ac ordinis negociis quibuscumque in abbaciis in grangiis ceterisque locis secundum locorum facultatem sufficienter et honeste terciam vinum quoque in cellariis ubi habentur vinee faciant ministrari. Nec in fraude huiusmodi hospitalitatis in suis locis personas preficiant seculares. Abbas in cuius

locis hoc factum fuerit fraudulenter vel persone ordinis re-
cepte fuerint negligenter per priorem abbatem aut per capitulum
generale puniatur. Ipsi vero supervenientes caveant omnino
ne locis ad que venerint sua immoderantia vel mora
nimia onus inferant vel gravamen. Et si loca ordinis vi-
sitaverint aut ad grangias venerint ubi eis iunia prepa-
rant nil eis ministretur ad portandum. Abbatibus quoque et
monachis ad capitulum generale prout debet venientibus vel
inde regredientibus conceditur ut si prandere voluerint in-
travit hora prandii refectoria domorum ordinis ad quas ve-
niunt. Et facto prandio licite exeant iter quod ceperunt exple-

et pueris

De remotis abbatibus venientibus ad g. c. c. 2m tun

Abbates remoti scilicet de hibernia scotia et
sicilia ad capitulum veniant quarto anno. De syria vero
et cipro septimo anno sed ad minus tercio anno visitentur. De
norwegia vero grecia et lyvonia similiter tercio anno
visitentur et veniant ad capitulum anno quinto. De ungaria
anno tercio. De portugallia et galacia anno quarto. De legione
et castella anno tercio. De arragonia et navarra et catholonia
anno secundo venire non obmittant. Abbatibus vero frisie con-
ceditur quod anno tercio veniant vicissim ad capitulum. Ita tamen quod
duo eorum ad minus venire singulis annis teneantur. Nullus
quoque abbas preter illos quibus concessum est notarios addu-
cere presumat ad capitulum veniens nisi tres equos tantummodo
secum adducat. Si vero plures adduxerit et domos ordinis
gravaverit abbatibus prioribus cellerariis vel officialibus
ceterisque domorum ordinis per quos transierint quotquot supersunt
auctoritate capituli generalis sit licitum retinere. Pueri vero or-
dinis apud cistercium et ad primas quatuor domos venientes
ad portam dimittant cultellos acuminatos et omnia armamen-
ta. Quicumque vero ex ipsis aliquid fecerit unde scandalum ordini
oriatur ab ordinis servicio perpetuo excludatur. Quicumque
puer exiens recesserit ab aliqua domo ordinis nostri

nisi venerit cu liris testimonialibus illi9 abbis a quo re
cessit. aliter i altei9 domus servicio minime admittat

De albatibus remanetibus a cap.° gnali Ca. 7

Abbates qui eo ano quo debet venire no venit
vel i via ifirmitate corporis ipediti. si se legiti
me p liras vel abbes no excusaverit. pro pena tnsgssi
one a die capli gnalis stallu abbatis no intret et omni
sexta feria sint i pane et aqua usq ad seques caplm gnale
Si vo ano sequeti no venerit nisi pdicta ifirmitate vel cu
alia poterit se tueri. absq retetacoe aliqua deponatur.
Abbates at ipetrates preces a quocuq et qntocuq qui
no sit de ordine. dno ppa et Cardinalibus dutaxat excep
tis pro imanedo a caplo: snam excoicacois a dco caplo
lata incurrut a quo no possut absolui nisi ab eode caplo.
vel ab eo cui comiserit hui9modi absolucois bnficiu dare
posse. Patribus autem abbibus pcipit omnio ut i visita
tioibus suis diligeter iquirat. utru abbates qs visitant
tpe debito venerit ad caplm generale. et omis singulis res
pondeat sup hoc caplo generali. Si vero pres abbates iue
nerit filios suos ppt infirmitates suas venabiles duab9 vi
cibus cotinuis a caplo remasisse. aucte capli generalis do
mib9 sic destitutis et dispendiis earu scdm deu et consciaś
suas pvideat iusto modo et debito put viderit expedire
Qz si ptextu paupertatis excusatione pretenderit. dno cist
ciensi et qtuor pmis abbibus unicuiq i generacoe sua co
mittit ut ordinet put eis meli9 videbit expedie Et de
talibus abbaciis aliis coniugedis exceptis abbaciis de un
garia de polonia et de lyvonia qui ppt iustu metu tarta
rorum visitatores eoru eos poterut veraciter excusare.
Omnes quoq abbates qui a suis pribus citati ad eu
venire cotepserit sup suis excessib9 venia petitum et
factum qd iusticia ordinis suadebit. i ipo caplo deponat
Abbes insup qui scienter celaverit alios tpe q° tenent

venire ad capl'm remanentes tamq̃ consentientes postq̃
ad p̄pria reuersi fuerint infra mensē tribus diebus conti-
nuis penā pagant leuis culpe. Alioqn donec pegerint
rint abstineāt a diuinis. Illi autē abbates qui venire
annis singulis nō tenentur si ad vnā de qtuor p̄mis ab-
bacijs venientes infirmi ibidē remanserint. venisse ad ca-
reputent. Qui vero ī via ipi⁹ capli spoliant. nichilo-
minu⁹ put poterint veniāt. et abbates p quos transierint
eis caritatiue necc̃ia administret. De ingressu ī cisterciū
ante capl'm. de monachis nō adducendis. et de hospiti-
bus tpe capli ibi inuentis. Capitulū quartū

Nullus abbas ad capl'm veniens infra quindecim
dies ante capl'm. Cisterciū intrans ibi moretur
vltra tres dies nisi euidenti infirmitate detentus. Tempore
quoq3 capli nullus intret cisterciū nisi cū duobus pueris
vel vno conuerso et puero. Nec ī cisterciū quisq3 monachū intro-
ducat. exceptis qtuor p̄mis abbatibus et abbate Sauiniaci
si qui secū nouicios monachos adducere poterint et qtuor equi-
taturas abbatū p̄morū videlz vnusquisq3. Nullus etiam
abbas veniens ad capl'm vltra p̄mā abbaciā ī via capli et
recto itinere existentē vel locū eque distantē secū monachum
adducere vel ī fraudē p̄mittere. seu vt sequat vel sibi occur-
rat concedere licenciā p̄sumat vllatenus vel attemptet. Nullus
etiā monachus ad dictū Capl'm venire vel vt veniret audeat
p̄curare. illis tamē exceptis qui pro negocijs ordinis ad cu-
riā romanā vel parisius ad studium diriguntur. Abbas vero
qui contra p̄sumpserit. tribus diebus vno eorū ī pane et aqua
cū ad domū p̄priā redierit. p̄mam pagat leuis culpe
Et si tpe capli in cistercio monachus repertus fuerit vapu-
let grauiter ī caplo monachorū. et ad nutū prioris de cistercio
expellatur. Monachi vero quibus de speciali gracia intrare
Cisterciū tpe capli concedit intersint oibus horis canonicis
vt claustrales et sint assidue ī conuentu. Qui si se a p̄ncia
p̄oris et supp̄oris absentauerint. puniant grauiter ī caplo
vl

mochorū Et si poci visū fueit de cisterico expellant. Ab hora autē diei nona btōrū ptri ⁊ iacneti vsq ad horā diei nonā quo abbes de caplō genēali discedūt quicūq; mochus hospes ī mosteio. ī grangiis vel cellariis Cisterii nisi de licēcia dñi Cisterciēsis abbis īuentus fueit ducat in caplō genēali ⁊ corā oibus postq vapulaueit recessurus. De die īgressus ī Cisterciū ⁊ quo īcipiendū sit caplm Et qualit se habeat abbes ī caplō genēali Ca^m quītū

Actiones nrās aspiracio diuina pueniat ⁊ adiutoiū psequat. die pcedente vigiliā sacte crucis. abbes ad caplm veientes intrent Cisterciū an̄ tciā. Et post tciā missa de spū scō ī cōuentu solēniter celebret. Si dnica fueit missa matutinalis de dnica. maior de spū scō apud cistriū missa eit In cetis at domib⁹ ordinis vniusi. missa eatē die de spū scō celebrabitur ī cōuentu Si dnica fueit. matutinalis de spū scō. maior veō de dnica missa eit Hec at missa de spū scō non nisi pro pn̄ti defucto intmittat in cōuentu Sed et ipsa die qua celebrare poterit a singulis sacerdotib⁹ missa de spū scō dicat. nisi pro pn̄ti defucto fueit īpedita

Et vt nrā opacio cucta a deo īcipiat et p ipm cepta laudabiliter finiat. abbes ī genēali caplō pariter ōgregati ī pmis ymū Veni creator. cantore īcipiente cantent solemnit et deuote Postea dicat a psidente vsus Emitte spm et subiūgat colleca Actiones nrās Quicūq vō abbas foris caplm dū genēale caplm tenet scienter ⁊ diu sedeit a vino se teneat illo die Signo itaq pulsato ad cōueniendū in caplm. statī abbates cōueniant sine mora Et qui diuci⁹ intrare distuleit pclamet satisfactur⁹ ad arbitriū presidentis. sn̄ cui⁹ licēcia nutu man⁹ petita ⁊ obtenta diu ipe sedeit nullus īde exeat vel discedat Nullus ī caplō pter presidentē proclamet vl loquat in audiecia oim nisi stando. aliis oibus sedendo auscultātib⁹ q dicunt

Nullus etiā abbas ignotū sibi abbatē p̄sumat de aliquo crimīe pclamarē nisi de dīn Cisterciēn aut q̄tuor p̄mor̄u licēcia ⁊ assensu Si quis contradicē aut aliud dicē voluerit surgat. illo p̄mitus residente Qui vero voluerit aliq̄d loqui alicui q̄d tamē studiose ab oībus debet p̄caueri accedēs ad eū in aure ei breuiter et q̄i sub silēcio ei colloq̄tur. Si quid auditū fuit vnde aliq̄s vel aliqui moueat̄ nō statī more brutoꝝ ī tumultuosas voces tēdītas prorūpat q̄n pocius seruata cū oī studio fauoabili q̄ntate surgat aliq̄s qui vnus pro alijs sapiēter atq̄ discrete v̄bis motis satisfactionē aut ipē reddat. aut sicut expedire nouerit ipē inquirat Nec p̄sumat alter alteriū defendē aut q̄i tueri q̄d est scindē sacrosā ordinis vnitatē Qd si quis trāsgressus fuerit. talis ī eū vindicta pcedat q̄ ceteros a sili p̄sumptione deterreat Si vero aliqua p̄sona cam̄ ingressa fuerit et aliq̄s abbatū aliq̄d aduersus eū habuerit nō ibi ipām corā oībus aggrediat̄ Sed postq̄ ex visis ⁊ auditis edificata recesserit pponat abbas q̄d voluerit. Et tūc si caplō visū fuerit. eligant̄ p̄sone discrete que p̄sonā illā modeste cōueniant ⁊ ad ea que pacis sūt ⁊ iuris cōuenienter īducat Si quis vero de q̄tuor p̄mis abbatibꝰ in Cistiū tpe capli genālis aliq̄s abbates dixerit cōuocādos. caueat qui cōuocat. caueat cōuocati. ne q̄d ibi oriat̄ q̄d scisma vel cōspiratione ī colcat aut aliquā dissensionē Si autē q̄d absit huius tā ītēr cōstitucōis trāsgressor quis fuerit dep̄hensus absq̄ retractatione aliqua in eodē caplō deponatur

De diffinitoribus eligēdis De litis missis legendis De moribus tpe capli obseruādis De defectibus inquirēdis De elemosinis colligēdis. Cam̄ sextū.

Qvm dn̄s abbas Cisterciēsis voluerit diffinitores eligē: inquirat p̄ q̄tuor p̄mos abbates

simul vel singillatim prout ei placuerit quos singuli eorum
de generatione domus sue ad hoc magis ydoneos esse
cognoverint vel crediderint Et audita responsione eorum
de hiis qui denominati fuerint magis ydoneos assumat
ad diffinicionis officium exercendum eosque diffinitores cum quatuor
primis abbatibus nominabit eo die et ea forma prout in ordi-
natione felicis recordacionis domini Clementis quinti plenius xvii
continetur. Hoc adiuncto quod notarii diffinitorum iurabunt
stando in manus suas sicut diffinitores quod officium sibi iniunc-
tum fideliter exequentur. Cuiusmodi iuramentum eciam notarius
Capituli prius quam notet aliquid prestare tenetur. De litteris
vero missis capitulo generali legendis et de iudicibus datis
a capitulo et de statutis et de clamoribus notandis Et de
elemosinis recipiendis prout continetur in eadem ordinatione to-
taliter observetur. Et illa ordinacio singulis annis prima
die capituli in ultima sessione legatur si fieri poterit compe-
tenter. Omnes eciam abbates in generali capitulo apud Cisterciu
constituti cucullas albas deferant ut in actu et habitu sint con-
formes. Nulla eciam persona ordinis tempore Capituli generalis por-
tam Cisterciensem causa merces emendi exire presumat.
Conversi vero Cistercienses una cum aliis intersint capitulo illa
die qua tenetur conversis capitulum generale Exceptis illis
quos cellerarius domus duxerit retinendos. Monachi vero
die sancte crucis post absolucionem solennem defunctorum deo
adiutorium nostrum de capitulo more exibunt. Nemo insuper cla-
more vel litteras pro secularibus quolibet contra aliquem ordinis
nostri ad Capitulum deferat deferri faciat vel procuret.
Monachi conversi et moniales contra suos abbates et abbatissas
generale capitulum vel quoscumque seculares potentes seu prelatos
abbates aut superiores adeuntes seu talibus litteras diffamato-
rias mittentes seu mitti procurantes carceri mancipentur.
Quilibet eciam si tales invenerit tenetur capere vel capi

facē et ī carcē detinei ad ꝑorū abbatū expensas.
Portātes autē vel mittētes ad ipm Caplin vel pre
dictos supiores lrās seu libellos īfamiā cōtinētes
suppressis nōibus īfamatū excōicacōis sniam a dēo
caplō latā se nouerit icurrisse Nec aliqui de cetero
lrās habeat questuosas nisi sup hoc veniā petāt ī
genali caplō. nec hui9modi lrē p mōchi. moīales l'
cōuersi manu9 p ciuitates castra villas seu eccias de
portētur Transgressores vero grauiter puniant.

SI qua vero abbacia ī illo āno p prēm abbatem
vel p aliū loco ei9 nō fuerit visitata abbas eiusdem
dom9 ei qui psidet caplō hoc notificet id cōtra requi
reti Ille vero qui taliter visitacē omiserit trib9 dieb9
vno eorū ī pane & aqua pniam pagat leuis culpe
Querit etiā si quis deest abbatū & lrē excusatoie eorū
qui venire nō poterint incipiant a duob9 abbibus ad hoc
annuati ab abbate cistiēsi ī pma cessioe ciu hoc spe
cialit deputādis qui dēās lrās icipiāt & examinet & cō
scribāt ī rotulo nōia singulorū cū causis excusatoriis. &
scptū rotulū diffinitoibus cū pmo sederit repsentent.

DE diffinitoib9 habēdis De oroibus faciēdis. De
cōmissioibus renunciādis. de lrīs ipetrādis Ca.m .j.m

ABbates ordinis vniūsi diffinitores habē sata
gāt quas ī suo reditu pma die qua igrediut
in suū caplin vel q̄ citius habē poterut et ter ad min9
p ānū cū carta visitacoīs ī suis caplis faciat recitari Q̄
rū diffinitionū pncipiū ab oībus vniformit cōscribat. s.
Anno dni &c statuta sūt hc apud Cistēu ī ca° genali
Quas etiā visitatores visitacōis tpe sibi faciat pntari
Et quecūq; abbatē hui9modi mandati īuenerit trās
gressorē penā leuis culpe tribus dieb9 vno eorū ī pa
ne et aqua. illi demūciēt pagē a caplō prefinitam

Simile penā sustineat abbes q̄bus aliq̄d a ca[pitu]lo ge[ne]rali co[m]mittit[ur] nisi sequenti āno p[er] se vel p[er] alios quod actū fuit studeat nūciare Et nichilominus quadraginta dieb[us] continuis a stallo abb[at]is i[n] domib[us] p[ro]prijs sint exclusi. Annis quoq[ue] singulis q[ui]nta die an Ca[pitu]li generalis an[te] ex[er]ssu abbatū fiat com[m]emoratio dn̄i pp̄e Cardialiu[m] et dn̄i Imperatoris et regis francie In cui[us] regno fundata ē Cistercensis abbatia Regis quoq[ue] anglorū qui suā largā elemosinā singulis ānis ca[pitu]lo assignant Regū etiā arrogonie et Castelle et Ducis Burgundie Et pro eis aliqua specialis oratio iniungat[ur] Pro dn̄o etiā abbate Cluniacensi cū suo ordine vniu[er]so Et pro abbate de s[an]c[t]o albano in Anglia. et pro ceteris vniu[er]sis tam viuis q[uam] defunctis qui i[n] titulo Cis[ter]ciensi sunt conscripti. Nec abbes vel alie p[er]sone ordi[ni]s in villa de diuione p[er] vicos et plateas sine c[er]ta ne[cessi]tate incedant sed honeste se habeant p[ro] o[mn]ia tunc t[em]p[or]is et mature. Explicit distinctio sexta. Incipit distinctio septima De causis ordi[ni]s et p[otes]tate iudicū Ca[pitulum] j

In causis ordinis strepitu secularis iudicij re legato simplicitas ordi[ni]s solita obseruet[ur] ni forte iudex ad i[n]formationē sine ad tale cause mentū declarandū allegationes iuris sine consilia duxerit requirenda. Sed secundū puritatē conscie[n]tie sue et i[n] oīb[us] lime inde appositus bona fide ac p[ro]uide procedat. Iudices etiā q[ui]bus cause ordinis committunt[ur] vt i[n]fra ānū t[er]minent[ur] modis o[mn]ibus elaboret Similiter causa sequenti āno deuoluat[ur] Ca[pitu]lo generali. Tales iudices dati a ca[pitu]lo generali p[otes]tatem habeant cohercendi tam i[n] capite q[uam] i[n] me[m]bris p[re]ter abb[at]is depositionē et generale ecclie interdictū. Iurisdictio v[er]o eorū nō expirat donec querele finē debitū sortiant[ur]. Qū v[er]o t[ri]b[us] iudicibus fit aliqua cōmissio. si o[mn]es nequiuerint interesse. duo nichilominus exequant[ur]. tertio se legitime excusante v

Et quod statuerint faciat firmiter observari ¶ Pro quascumque
eciam litteras capituli generalis a quibuscumque personis que de
ordine nostro non fuerint impetratas coram iudicibus ordinis
ultra duas dietas remotis ab illis ~~vel illorum~~ abbacijs
que impetuntur personae ordinis non possunt trahi seu conueniri
nisi de hac constitucione expressa fecerint mentionem Nec impe-
trantibus teneantur de iusticia respondere nisi illi de stando
iudicio seu iuri parendo coram dictis iudicibus prestiterint
cautionem Et in ipsis litteris ponatur vsunis cessantibus vel intel-
ligatur eciam si appositum non fuerit in eisdem ¶ Nullus quorum de
ordine nostro abbas vel monachus sub pena suspensionis aut
conuersus sub pena panis et aque omni sexta feria et habi-
tus auferendi usque ad capitulum generale super causis motis
in ordine vel mouendis litteras secularium ... audeat impetrare
vel processum iudicum aliqualiter impedire ¶ Quocienscumque
vero commissio aliqua facta fuerit contra personas ordinis a
Capitulo generali in ipsa commissione certi articuli exprimantur
in ipso Capitulo propositi super quibus fuerit inquirendum Et de hijs
articulis fiat copia tam partibus quam inquisitoribus a capitulo
generali constitutis Anno quoque sequenti dicti articuli capitulo
presententur ut ibi liquido appareat si processerint secundum tra-
ditam sibi formam ¶ Nec aliquae litterae nomine generalis capituli
sigillentur nisi prius coram diffinitoribus recitentur Excep-
tis questuosis litteris et oracionum suffragijs pro personis duntax-
at insignis honorabilibus et honestis Pendente eciam inqui-
sicione contra aliquem super certis articulis super alijs nichilomi-
nus penes patres abbates plenaria iurisdictio remanebit
Ita tamen quod si medio tempore pater abbas receperit ex causa alia
filij cessionem ipsam causam exponere sequenti generali capitulo
teneatur ¶ Ad vocem vero vnius numquam fiat inquisicio contra
aliquem nisi ille ad talionem se duxerit obligandum Nulla
vero inquisicio ad requisicionem monachorum contra abbatem

a genecali caplo de cetero comittat nisi prius pri abbi-
suggessent. et eidem Caplo constet satis de prius abbatis
negligentia et defectu Priam quoque abbates zelo ordi
nis si pater abbas vel visitator ea que filius male agit
dissimulaverit vel non correxerit proponat caplo genecali ubi
tam pater quam filius secundum quod meruerit puniatur ¶ Quo
ciens vero collecte fuit in ordine priores abbates inter domos
que ratione filiacionis ad eos spectat summa sibi imposita
secundum vires facultatum ac redditum teste consciencia eque
dividat nichil addentes nichilque preter expensas vel usu
ras si fieri oportuit ob hanc causam in usus proprios retinen
tes Aliquibus tamen filiis abbatibus ad distribucionem huiusmodi
convocatis Ita tamen quod ipsi priores abbates ad solvendum pro
rata sua secundum legem superius positam suis filiis sint astric
ti et coram computare de omnibus teneantur. Cum dicti patres
abbates debeant et possint compellere filios ad solvendum
auctoritate capli genecalis. ¶ Quociens autem fit contribucio
in ordine quacumque de causa receptores ipsius coram domino
Cisterciensi quatuor primis et diffinitoribus vel deputatis.
ab ipsis tempore capli genecalis in Cistercio vel in divione
tenentur reddere racionem. ¶ Si vero capli genecalis
auctoritate detur iudices alicui abbati contra abbatem si
querimonia aliqua pars quelibet usque ad finem litis
ad expensas dictorum iudicum tenebitur Et
nichilominus ea tenuata pars succumbens parti prevalenti
expensas refundere teneatur ¶ Si autem contra aliquos
inquisitores dati fuerint a caplo inceorato illi contra
quos dati fuerint teneantur totaliter ad expensas Quecum
que vero persone ordinis accusatores seu proclamatores
suas per duos annos continuos postquam promotes fuerint in
monasterio scienter reservaverint. sciant omne accusandi vel
proclamandi salua inquisicione patrum abbatum coram quibus

ipsis

a caplo incorato

cuiq; iudicib⁹ ordis sup illus de cetero sibi adimi facultate Et hoc ipm statuit de abbatib⁹ existetib⁹ in ca⁰ gnali Nullus quoq; abbas de cetero petat iudice sup possessionib⁹ quas alij p qdragita anos pacifice possederut

De ipetratib⁹ et appellatibus cotra ordis istituta

Si quis pruilegia i dulgencias vel qscuq; lras c z cotra gnalia istituta ordinis ipetrauerit vl' quoquomodo obtenta retine vel eis uti psupserit. excoicacois snam ab ordine latam ipo facto se nouerit icurrisse Abbas vero sup pmissis couictus ipo facto se depositu et excoicatu nouerit Quecuq; vero psona ordinis seu qcuq; couentus ordis nri cotra ordis nri instituta seu cotra obediencia vel correctione aut sup fuerit appellac verbo vl' fco vel aliq⁹ mo. sciat se stati ipo facto i excoicacois vel interdicti sentecia incidisse hoc adiecto q si abbas fuit sciat se nichilominu⁹ esse depositu Si monachus vel couersus pena cospiratoru sustineat usq; ad nutu capli generalis Huic pene cospiratoru subiaceat ocs illi qui spreto iudicio cotidianus caplis presidetiu animo obstinato iudiciu patru abbatu voluerit expectare Quicuq; vo allegauerit aliqs cosuetudies cotra comunia ordinis istituta volentes eis ptinaciter adherere. si abbas fuerit p viginti dies i abbacia ppa sit extra stallu abbis et oi sexta feria sit i pane et aq usq; ad sequens caplm generale sup hoc venia petiturus et qualiter puniedus Si aute monachus fuerit vel couersus i pena cospiratoru a domo ppa emittatur Quicuq; etia de ordine litras ipetrauerit vel etia ipetrari procurauerit quaru auctoritate pter consciam ppry abbis. sue volutatis arbitrio sibi eligat cofessore abbati suo i instanti redde teneatur. alioqn pro excoicato habeatur et nichilominu⁹ careat impetratis nisi huiusmodi litras de expressa consciecia suum

pōnficas cōstiteit emanasse Et hoc p oīa de moīalib9
obseruet. Quymo mōch et conu'si qui saltē semel ī
āno abbati ꝓ̄o cui9 copiā habuerit fidelr̄ ⁊ integre
negligūt cōfiteri vīculis excōicacōis se nouerint
irretitos Cui eciā pene subiaceāt oēs illi qui in
fraudē aliys q̄ cōfessoibus ab ordiē deputatis cō
fiteri p̄sumūt Et p̄ter hoc si depr'hēsi fuerit pri
uetur habitu regulari Visitatores sup hoc iquirāt
⁊ diligēter faciāt obseruari Et diffinicōem hāc cū
forma visitacōis in caplo recitari Si autē apos
tate ordinis lr̄as aplicas vel penitēciariorum eiusdē ī
petrauerit vt ī suis ordinib9 postq̄ ad ordinē reu'si
fuerit valeat mīstrare. ipīs aliqten9 nō vtant. ⁊ qui
ia ipetrauerit careat ipetratis Cū vero scādalū
dissensiones seu quecūq3 querele ī ordine oriūt. nūq̄
extra ordinē exeāt sed intra ordinē ⁊ p psonas or
dinis sapiēter ⁊ discrete ac caritatiue ad ordinis vni
tatē reducātur Ea vero que aliter cognic̄ t'minari
nō possūt genealī caplō ꝓponāt. Et qd' inde p caplm
fuerit ordinatū inrefragabiliter teneat Capitulū 3m

De casib9 in quib9 abbes nō dispensat sine consilio
capli genealis et in quib9 dispensare possunt

Abbas ī hijs casibus nullaten9 absolue' vl' dis
pensare p̄sumat sine auctē capli genealis videl3
de homicidio. de falsificacōe lr̄arū dn̄i p̄pe De iniec
tione manuū violēta in epm In abbatē ī cleicū secu
larē De mutilacōe mēbrorū De enormi saguinis effu
sione. de symonia Ita cū symoiaco quocūq3 modo sit
symoiacus nō dispensat abbas Tamē cū symoniaco
recepto ordinato vel ꝓmoto oīno ignorātē nec r'ca
tū habente sed mox vt sciuit huiusmoi receptoi. ordi
nacōi vel ꝓmotioi simpliciter ⁊ libere renuciante pt

abbas dispēsare Et multo magis cū illo ī cui⁹ odiū
vel dispendiū ab īīmicis vel emulis aliquid īsidi
ose vel maliciose actū datū fuerit vel promissum
Item bigamia vera vel intˀpretatiua quā īcurrere
pt monachus de facto cōtrahēs matrimoniū cū vidua vl
corrupta siue ī facie sit siue non In hijs casib⁹ est
specialitˀ ad generale caplm nisi ī mortis articulo pro ha
bendo cōsilio recurrendū In alijs casibus abbates possūt
cū subditis proprijs dispensare ¶ Si eciā ī aliqˀs sentencie
feruntˀ ex delegacōe capli generalis vl precepto/abbates suos
subditos absoluāt. et ipi a patrib⁹ abbatib⁹ absolucōis bnficium
obtineāt si ipōs ī. hui⁹ modi sentencijs cōtigerit incidisse prius
tamē satisfactiōe vel emenda facta vel cautiōe prestita de
facienda pro offensa vel cōtumacia pro quib⁹ sniā lata fuit
in eosdē Indulgetˀ nichilominus abbatib⁹ vt absoluāt hos
pites ad se missos sicut proprios hospitalitatis tpe. ī illis dū
taxat casib⁹ quib⁹ ordini est absolue cōcessū Ita tamē q
quiᵒ eci⁹ proprij abbatis copiā habuerint culpā suā eidē confi
teri fideliter teneantur De regula ichoanda. De li
bello diffinicionū legendo. de anniuersarijs abbatū et de
confessione facienda Caplm qntū

In btissimi abbatis bndicti patr nri solēpnitate anniuati
ī caplo regula ichoetˀ Si tn ei transponatˀ ipo die trans
posicōis debet nichilominus inchoari ¶ libellus ante dif
finicionū capli generalis ī singulis caplis ordinis a festo
omī sctōrū vsqˀ ad pascha quolibet āno ex integro plegatˀ
Et quociēs pnūciatˀ in caplo festū bte marie videlicet
Assupcōis Natiuitatis Purificacōis eiusdē Annūciationis
dnice. Visitacōis marie et ī festo ~~seu virgina~~ oīm sctorū
ichoetˀ humiliter a cōuentu ¶ Anniūsaria quoqˀ abbatum
nrōrū sic ī caplo pnūcient Obijt dōn⁹. N. abbas, et deo
a presidēte. Requiescat ī pace. et respōso ab oīnibus. amē.

subsequat^r lector et dicat Commemoratio omn̄ fr̄m famil. et s^s
ut mos est Et pro ipso celebret qui celebrare potuit ipa
die vel q̄nto citius potuit competenter Qui vō in sororum
lectione vel venite alij iungit veniā petat ī caplo. si tamen
nō fuerit ext^a chorū Et mōchus de cōventu vōtus ab abbate
vl' prior. de collatōe seu de choro. si bndictoēm vel orōnē.
in qua Credo nō dicit^r pdiderit. nullā veniā in Caplo inde
petat Abbates īsup et mōchi semel ad min^us in ebdōda
cōfiteātur si copiā habuerīt cōfessōis Cōversi qui ī abbijs
morātur idē faciat Qui vēo ī grāngijs sūt quociens tenet^r
eis caplm debet cōfiteri Qui autē cōfitent^r. flexis genib^us
cōfessionē suā humiliter pagāt nisi forsitan aliquā cō stare
debeat sicut ī antiquis vsibus vbi de caplo et de cōfessione
agit^r plenī^us est notatū De pena levis culpe. de pe
na illicite dātiū et recipiētiū fractiōis silencij. Inordiate
loquētiū. patribus abbib^us scribētiū sn̄ licēcia Capitulū quītū

Fratres igit^r qui ī levi culpa sūt de labore remaneant
ppter satisfactionē Qui dū satisfaciūt toto corpore
prostnant^r ante g^adū presbiterij āte kyrieleyson vsq; post
dicto Deo grās. diebus quib^us cōventus prostnitur super
formas Ceteris vero diebus stātes īcurvētur Extra re
fectoriū ī loco quo abbati visū fuerit scdm̄ r̄gulā cōedētes
Qui post refcōnē servitorū cū alijs nō eant ad bibēs. Itē
illi qui pro mense versu ter pdito in penitēcia sūt sed post
alios ī refectoriū potū capiant Prior vō vl' Supprior si in
levi culpa fuerīt officia sua ī ecclia cātando vl' legēdo
vel in bene dictiōibus dandis nūnc exequatur.
De donis vēo minusculis līt vel eulogijs nō dādis.
nec recipiēdis a quacūq; psona sine licēcia ppij abba
tis. servet^r ōino sicut ī regula cōtinet^r Transgressores
ad min^us in caplo verberētur. Aut pūt abbas modo viderit
delicti cōgnitione penitencie sustineat qualitate Priores

vero cellerarii et omnes monachi et conversi ad mensam cuius
libet teneant silentium nisi forte in via constituti ubi in
mensa fuerint seculares qui signa non intelligant quibus pro pa
ne, sale, aqua et huiusmodi necessariis poterunt rara et brevia
verba loqui. In mensa quoque regum et episcoporum moderate loqui
poterunt de licentia eorundem. ¶ Magistris etiam in theo
logia pro reverentia status sui in mensa loqui licet.
¶ Qui vero scienter infra abbatiam vel foris de silentio
rupto se recognoverit vel culpabilis inventus fuerit
in pane et aqua sit uno die et in capitulo verberetur. ¶ Qui
vero passim et ex consuetudine fregerint, si sepius
correpti se non emendaverint, omni sexta feria sint in
pane et aqua usque ad congruam emendationem et ad nu
tum proprii abbatis ultimum omnium habeant. ¶ Studeant insuper
abbates monachi et conversi ut quando ad colloquium veniunt ipso
rum colloquia gravitatem redoleant, et salutem respiciant
animarum. ¶ Quicumque vero contra formam ordinis prescriptam fe
cerint aut scienter fieri permiserint, prout meruerint distri
ctius puniantur. ¶ Illi vero qui se faciunt incidi vel abscidi
in domibus propriis pro calculo vel ruptura, usque ad nutum
visitatoris sint in pane et aqua omni sexta feria et ultimi
omnium habeant. ¶ Si vero monachus vel conversus de ca
pitulo contumaciter exierit et soluto capitulo antequam sit extra portam hu
militer penituerit in domo aliqua extra terminos in regulari
habitu teneatur, sequenti capitulo in ultimo gradu recipi
endus et restituendus ad abbatis proprii voluntatem. Nulli
etiam monacho vel converso liceat preter ... abbati vel
alteri persone contra abbatem suum litteras dirigere. Sed si quid
in abbate vel abbatia fuerit corrigendum et abbas id ad
monitionem seniorum corrigere noluerit, visitatori reservetur.
Quod si quis transgressor fuerit novissimus erit omnium per
annum et omni sexta feria sit in pane et aqua et nichilominus

omni sexta feria in capitulo verberetur. De pena gravis culpe
Et de excommunicatione in ramis palmarum. Et de manuum iniectio
ne. et de carceribus Capitulum sextum

Qui aliquis gravi culpe subditur accipiat in
ipso iudicio disciplinam. Deinde iniuncta eidem pena gravis
culpe ponat statim capucium in capite et exeat capitulum in locum
quem ei competere viderit abbas. Deputetur ei senex discretus
ad solacium qui eum consoletur et provocet ad humilitatem ne
amplius tristicia absorbeatur. Et sicut dicit regula oretur
pro eo ab omnibus iniungaturque pro eo in capitulo oratio specialis.
Debet autem abbas attendere et corporis valitudinem et etiam
culpe modum. Nam secundum hoc debet extenuari penam vel gravari.
Refectionem autem solus percipiat in mensura et hora qua pro-
viderit ei abbas competere sicut in regula continetur. Vasa
autem quibus utitur aut frangantur aut pauperibus erogentur.
Ad fores oratorii prostratus iaceat in terra dum completur
opus dei non habens capucium in capite quod tamen habere debet
in omni solito in eundo. Quocies autem missa vel officium defunc-
torum sine intervallo sequitur horam canonicam non prosternat
donec conventus exeat de choro. Omnes tamen non coguntur
exire propter eum. Sed qui exierint per ante eum exeant transeun-
tes. Cum vero in capitulo recipiendus fuerit ad iussionem abbatis
usque ad ingressum capituli habeat capucium in capite sicut prius.
Quo deposito veniat ante abbatem. ante cuius pedes super ge-
nua et super articulos se prosternat. Deinde ante priorem. (margin: manuum)
Et sic per omnes chorum prioris si prior affuerit vel abbas aut
loco eius. Deinde per chorum abbatis eo modo se prosternat
ante pedes singulorum. illis non inclinantibus nec ipsum
adiuvantibus sed sedentibus in quiete. Quocies vero ante abbatem
transierit inclinet se. et sic veniens stet ante analogium non pe-
tens veniam. donec ad abbatis imperium sessum eat. Nec ponatur
ea die in ordine suo. nec usque ad iussionem abbatis aliquid

officium exequatur. Sed dum completur opus dei tam in
ecclesia quam in labore prosternat se in terra in loco quo
stat donec iussus ab abbate ab hac satisfactione
conquiescat. Conspiratores vero. Incendiarii. fures.
et proprietarii quos ipso facto quo huiusmodi criminibus
implicantur. generale capitulum decrevit excommunicationis laque
os incidisse. singulis annis in ramis palmarum post ha
bitum sermonem in omnibus capitulis ordinis ab eo qui preest
capitulo cum stola et candela accensa et baculo pastorali si
abbas fuerit. Auctoritate dei omnipotentis patris et filii et spiritus sancti
et beate marie et omnium sanctorum et totius ordinis excommunicati de
nunctientur. Omnes quoque persone ordinis que processum visi
tatorum suorum aut iudicum a generali capitulo concessorum in
visitationibus electionibus ordinationibus correctionibus seu ex
ecutionibus impedierint. Vel ipsis visitatoribus aut patribus
abbatibus proterviter aut pertinaciter se opposuerint aut ista fa
cientibus consenserint per se vel per alios. litteras preces minas.
insidias vel auxilia potentum secularium procurando. Insuper
impedientes libertatem ordinis quoquomodo in levandis contri
butionibus rite factis tamquam ordinis proditores. eiusdem
excommunicationis late a predicto capitulo vinculis implicentur. et
eisdem diebus et locis in denunciatione sententiarum excommunicationis
predictarum cum ceteris premissis. expresse et specialiter nominentur.
Nichilominus qui super hoc confessus fuerit publice vel con
victus penam conspiratorum sustineat auctoritate capituli generalis.
Abbas vero qui modo consilii culpabilis inventus fuerit
absque retractatione aliqua deponatur. Qui vero in
monachum vel conversum manus violentas iniecerit quia ipso
facto excommunicatus est. ab omnibus caveatur. donec ab
abbate vel ab eo cui ipse commiserit absolvatur. Huiusmodi
vero percussores seu manuum iniectores secundum abbatum
arbitrium decreverunt a capitulo cartei mancipari. Officia

les autē taliū defensores seu fautores ab officiis de-
poni debent nec ulterius tā illi quam isti ad officium aliquod
promoveri. Qui autē manus in abbatē suū non iniecerit ipsum
detinuerit detineri mādaverit vel procuraverit expulerit
ingressū vel egressū negaverit. sentencie cōspiratorum pe-
onia subiacebit. nō nisi a summo pōtifice super iniectione
manuū et detencione absolvendus. et nichilominus carceri
mancipetur. Qui vero eidē abbati v'ba iniuriosa vel mi-
nas intulerit pene cōspiratorū decernimus subiacere et hec
supradicte vindicte iniuriatū abbatissis seu superioribus
illarum extendimus ad ordinis moniales. In singulis quoque
abbaciis ordinis tam monachorū quam monialium fortes ac
firmi carceres habeantur. ut ibi ad arbitriū abbatis retru-
dantur in illis et detineatur secundum quod sua crimina exigunt
criminosi. Criminosos autē hic vocamus indicibili vicio la-
borantes. fures. Incendiarios falsarios homicidas. Qui-
cumque eciā culpis suis exigentibus per superiorum suorum sentenciam secundum
statuta ordinis privati fuerint habitu regulari. Vel fuerint
pro furto carceri mancipati vel eciā mancipandi. de cōspira-
tione. Incendio. homicidio. falsitate litterarū. De solempni
periurio. Sortilegio publice cōfessi aut legitime cōvicti
tamquam infames et criminosi ad actus legitimos nō admittantur.
Actus autē legitimos dicimus videlicet quod nō admittantur ad
accusationē et testificacionem. Et quod nō possunt eligere nec
eligi in Priorē Superiorē Confessorē nec in Cellerariū pro-
moveri. Notandū tamē quod sola penarū inflictio non in-
famat nisi crimē vel excessus tantus precesserit quod de natura
facti infamiā secum trahant. De homicidiis. de percussoribus.
De sortilegiis. De furibus et proprietariis ordinis qualiter

Si quis de ordine instigante Capitulum Xm | puniantur
diabolo homicidiū fecerit vel perpetraverit. si personā
mi ordinis occiderit vel occidi consenserit vel procurā

uerit. usque ad mortem sub artissima carceris custodia teneatur. Si vero personam secularem vel alterius ordinis interfecerit. et sine periculo et gravi scandalo in domo propria non poterit retineri ad domum aliam emittatur in qua silentium penam perpetui carceris cum expensis domus proprie sorciatur. Si vero mutilaverit aut alio gravi modo quamcumque personam leserit tam gravi pena carceris vel alias puniatur quod ceteris transeat in terrorem. Qui vero sine proprii abbatis licencia nisi ex racionabili causa et manifesta necessitate obtenta arma ferre. vel penes se maliciose tenere presumpserit ad abbatis arbitrium graviter puniatur. Qui autem minatur homicidium vel incendium. nisi in brevi resipuerit incarceretur. vel ad domum remotam emittatur. non nisi de licencia generalis capituli revocandus. Qui vero convictus fuerit vel publice confessus quod sortilegium fecerit. si abbas fuerit deponatur. Si vero monachus vel conversus. sex diebus. duobus eorum in pane et aqua faciat levem culpam. et per annum ultimus omnium habeat. nec nisi de licencia capituli generalis deinceps promoveri possit ad aliquas ordinis dignitates. Monachus vel conversus in furto vel proprietate deprehensus per annum ad minus ultimus omnium erit et ultra quantum abbati visum fuerit Et omni sexta feria monachus sit per annum in pane et aqua. et conversus quadraginta diebus grossiori tantum pane vescatur. Monachus autem totidem diebus vapulet in capitulo monachorum Conversus vero ad tres comedat illis quadraginta diebus et in claustro residens operetur in silencio quod fuerit sibi imperatum. Nec loquatur nisi cum abbate aut locum eius tenente et cum magistro conversorum de confessione tantum. Et omnibus horis canonicis intersit Omnibusque capitulis quibus per annum interfuerit verberetur. Et licet furtum vel proprietas in re parva vel vili committatur. de pena tamen erit in discrecione abbatis. Si autem furtum valorem xxv. solidorum turonensium excesserit

moniales

mochio g'' morte culpe puia cu pena pro furto decre-
ta supei9 infligat. Conversus vero ad familiaris ha-
bitu reducat. & panu grossior pane vescat. Et post-
modu si i hoc statu iteru tale furtu comiseit. carcei
mancipet. Nulla etia psona ordis nri pro furto de
cetero emittat. sed put dictu est superius puniatur

De detractoribus & libellos ifamie scribetibus. De cospi-
ratoribus. De deprehesis i cotagio carnis. Ca.m octavum

Quecuq psona ordinis nri maliciose detraxerit
alteri psone ordis vel sup excessu iam eme-
dato exprobravit. si monachus sup hoc convict9 fuerit
tribus dieb9 vapulet i caplo et per mense ultim9
oim habeat. Si vero conversus sex diebus continuis
ad tra comedat pane & aqua et uno pulmeto contentus
Et tbus dieb9 disciplinet in caplo conversoru. Qui
vero contra superiore suu predco modo peccaverit gravi9
puniatur secundu q i gradu peccavit altiore. Moni-
ales vero vel converse in casu simili puiam sustineant
monachoru. Si quis aute alicui crime iposuit qd
probare non possit. eande pena sustineat qua meru-
isset accusatus. si ipositu sibi crime posset lucide co-
probari. Et ne alicui ministret fraus & dolus patro-
ciniu. quicuq alteri9 criminis pticeps no vocatus in
testimoniu nec aliter copulsus qi retorqueb i aliu
crime illud publice cofitet. pro convicto legitime ha-
beat. & tamq actor sceleris ex ore ppio iudicatus
sua allegas turpitudine puniatur. Et licet omnia
predicta quo ad omes sut sumope coservada. circa
accusatores tame abbatu qui sut hodie qi signu posi-
tu ad sagitta diligetissime & melius solito observent.
et ut observari faciat distictissime pcipit visitatoribus
universis. Qui libellu ifamie scpserit receperit
vel retinuerit. i mediu proiecerit. proiri procuraverit

vel per quãcũqȝ domũ trãsies ⁊ a quocũqȝ audies
c̃mina cu⁹cũqȝ scribẽ vel scⁱpta recipẽ sine seriū
portarẽ maliciose presūpserit. tam scribẽs q̃ recipi
ens q̃ eciã tradẽs portãs vel retinẽs seu predcã
quoq̃ mõ fieri procurãs excõicacõi subdat. Et si
ꝗs si deprehẽsus fuerit vel cõuictus a domo ꝓpria
eliminet. nõ nisi p generale caplm reuersurus

Si vẽo ī aliqua domorũ nrãrũ cõspiratione qd
absit oriri cõtigerit abbas ad quẽ spectat dom⁹
illa· illos quos tanti mali actores īuenerit ⁊ magis
culpabiles. a domo ꝓpria eiciat sine spe reūsionis
vsqȝ ad nutũ capli generalis. Et ī domib⁹ alijs sal
tẽ ad quas missi fuerīt ī grauī culpa saltẽ tribus
dieb⁹ recipiant. Pcessu vẽo tpis abbas cõcedẽ po
terit vt qui sacerdotes fuerīt sint ī oratorio vltimi omniũ
sacerdotũ. In ebdõda quoqȝ semel accipiat ī caplo disci
plinã. Omī sexta feria sint ī pane ⁊ aqua vsqȝ ad nu
tũ capli generalis nisi grauis necitas· solẽnitas aut euidens
īfirmitas cũ eis exigat dispẽsandũ. Nõ equitent ī futu
rũ· nec suos ordines exequãt. nec cõicent pⁱmo ãno ni ī
pascha vel nisi egerīt ī extremis. Expleto pⁱmo ãno com
municẽt qui voluerīt. Sacerdotes tñ nõ nisi de licencia capli
generalis celebrabūt. nec aliqui eorũ ī collegio seu cõsor
cio cõiungãtur. Cum võ actoribus hui⁹ malicie se immiscue
rīt et eci⁹ resipiscẽtes emẽdacõi se obtulerīt ī ipa domo
sint ī grauī culpa p tres dies ⁊ semel ī ebdõda ī caplo va
pulẽt. Et omi sexta feria sint ī pane ⁊ aqua vsqȝ ad nutum
prīs abbis ⁊ vltimi omniũ habeant. Abbates aũt qui pe
nas pdictas cõspiratoribus debitas minuẽ psūpserint
vel īfligẽ neglexerīt. omi sexta feria sint ī pane ⁊ aqua
vsqȝ ad sequẽs caplm generale. sup hoc eciã ī ipo caplo
veniã petituri. Patres quoqȝ abbẽs seu visitatores qui ali
quẽ abbatẽ remissũ īuenerīt ī pmissis auctore dicti capli

puniatur proximo dicta eidem iniungere non omittat. ¶ Est autem apud
nos conspiracio specialiter contra ordinis disciplinam et senio
rum instituta confederacio. ¶ Nullus quoque de ordine pro
carnali contagio vllatenus emittatur. Sed quicumque in carnali
contagio deprehensus vel conuictus fuerit, si monachus fuerit
ablato ei habitu omnino per decennium eciam nouiciorum vltimus v
bique habeatur et teneatur ad omnes obseruancias regulares
Scapulare curtum habeat et deportet cum cappa. Et post terminum
in tali habitu sacrum ordinarum officium poterit exercere. Si vero
conuersus fuerit ablato ei habitu cappam habeat decurtatam
et pane tantum grossiori vescatur et vltimus omnium habeatur, et
omnibus capitulis conuersorum vapulet per totum terminum supradictum
Quicumque eciam monachus vel conuersus de monasterio grangys
vel cellarys ordinis inordinate de nocte exisse conuictus
tamquam deprehensus in carnis contagio puniatur sicut supius est
expressum. Ad detestationem autem et abolitionem indicibilis vi
cii propter quod venit in filios diffidencie ira dei, statuitur vt si ali
qua persona ordinis inuenta fuerit in hoc pessimum vicium
incidisse. perpetuo carceri mancipetur. De signis autem temporibus
et nobilibus huiusmodi vicii si quis culpabilis inuentus fuerit, seor
sum ab alys in vinculis absque rasura barbe et sine regulari
habitu teneatur. Si tamen supradictis signis per fidedignos,
et per infamiam legittime fuerit comprobatus. De cappellanis
quoque monialium si quis monialem vel conuersam conuictus
fuerit carnaliter cognouisse ablato ei habitu ac si monachus
esset puniatur. Explicit distinctio vij. Incipit distinctio
octaua de forma visitacionis et modo visitandi Capitulum primum

In visitatione facienda cautelam maximam et dili
genciam visitator adhibeat vt fideliter et prudenter
ad corrigendos excessus et conseruacionem pacis in
tendat. et quantum poterit salua ordinis disciplina ani
mos fratrum ad ampliorem reuerenciam patris abbatis
et graciam in christo mutue dileccionis inducat. Prudeat nichilo

minus visitandus ut secundum formam ordinis visitatori o-
bediens et devotus existat et ad emendationem domus
sue quantum poterit tamquam deo reddendum redditurus intendat
Igitur in visitatoris adventu abbas domus illius vel si
ipsum abesse contigerit. prior aut qui tenet locum ipsius
studiose fratres ammoneat roget et precipiat ut fideliter et
fiducialiter publice vel privatim prout melius intellexe-
rint faciendum que corrigenda noverint suggerant et pro-
nant. Caveat ne hoc ullatenus impediat faciendum vel cum
factum fuerit egre ferat. ¶ Caveat ne in presencia visita-
toris vel post eius discessum cuiquam fratrum aliquam vindictam
inferat ne improperet ne indignetur. Cum etiam si minus caute
minus vel discrete fuerit quis locutus benigna facilitate
ad consilium visitatoris indulgeat. Ipsum enim visitatorem ta-
lem fore conveniet. ut non credat omni spiritui. sed et causam quam
nescierit diligenter inquirat. cognitam rationabiliter corrigat
zelo ordinis ac paterne caritatis affectu. ¶ Prohibeat etiam
ne quis fratrum ea que cognoverit emendanda. quasi ad ma-
ius scandalum quod nequissimum est usque ad visitatoris adven-
tum differat et reservet. sed oportunis temporibus que conti-
gerint proclamet et emendent. Quod si contra hanc formam e-
gerit visitator. per superiorem abbatem vel coabbates alios pro-
ut meruerit castigetur. sive etiam puniatur per capitulum generale
Similiter qui visitatur. nisi eandem formam studuerit observare
coram deo graviter culpabilem se sciat et pena vel capituli genera-
lis se noverit animadversione plectendum. ¶ Prohibeat etiam
ne incipiat tractare que noverint digne correcta. ne sibi
suggerant incooperta. ne vanis suspicionibus turbet animos priorum
sive fratrum suorum. Quod si quis fecerit digne eum visitator increpet
et castiget. Nullus abbas vel etiam visitator. nisi pater
abbas domus illius fuerit quam visitat. confessiones recipiat
Ipse etiam pater abbas si gravius est casus ad proprium abbatem
domus illius eum qui confitetur remittere studeat. Et debita

fidelitate omnem adhibeat operam. et in remissus omnem ex- adhi-
beat diligentiam ut pro abbati sicut debet in revelet
ipse conscientiam suam. ¶ Provideat autem visitator ut
in carta sua sigillo suo signata et a fortis dependente
diligenter scribat que corrigenda et ordinanda statuerit
et committat custodi legendam sequenti anno in visitacione. ¶ Et in in capitulo
cartis visitacionum numquam aliquis nisi abbas fuerit sigillum
suum apponat vel appendat. ¶ Si vero domus aliqua pro abbate
caruerit prior et consilium domus de visitandis non tamen sine a-
liquo abbate provideat filiabus. Instituendi vero abbates vel
destituendi aut cessionem suscipiendi per se vel per alios nul-
lam se noverint habere potestatem. Si tamen periculum sit in mora
recurratur ad consilium sequentis capituli generalis. Abbas quoque
filius semel in anno vel per se vel per litteras suas visitet matrem
suam. nisi grandis locorum distancia hoc impediverit faciendum.
¶ Abbate vero domus in conventu suo existente seu in quibuscumque
locis sunt ipso cedente abbatibus supervenientibus omnes ab-
bates de generacione sua debent cedere pari modo. Abbas
causa quilibet iunior in ordine antiquiori suo racione antiqui-
tatis debet in omnibus cedere, prout continetur in carta caritatis
et in ordine extitit semper observatum. commissione aliqua
non obstante.

De abbatibus et monachis visitatoribus a patribus abbatibus destinatis Capitulum secundum

Provideant patres abbates ut viros ydoneos et discre-
tos et zelum ordinis habentes visitatores mittant qui tamquam
forma gregis precipue ea intendant que salutem animarum respi-
ciunt et spectant ad ordinis disciplinam. excucientes manus
suas ab omni suspecto munere. nec quicquam recipiant nisi in
extremis necessitatibus. Quod cum contigerit dantes sub testimonio
litterarum et recipientes sub iuramento quid et causam et quanti-
tatem patribus abbatibus qui miserunt eos fideliter exprimere
teneantur. Ipsi quoque visitatores a patribus abbatibus missi nul-
lum deponant abbatem ab officio suo nisi venerit cum

pleitudine ptatis videlicet quam habet pr abbas i in
stituendo et destituendo tam i capite quam in membris Que
quidem pleitudo ptatis non ad monachos qui visitatores vo
cari non debent, sed ad solos abbates dinoscitur ptinere
Ita quod ipsi abbates i casibus pmissis omnia debent facere cum con
silio eorundem monachorum ¶ Et numquam in capitulis ordinis
tunc vel alio tempore questio de victualibus pponatur aut
de esu carnium mencio habeatur Et si quis contrarium facere
presumpserit. ipso die sit i pane et aqua. et i capitulo ver
beret ¶ Abbates ante eciam qui ad visitandum mittuntur
aut missis monachis adiungunt renunciare tenentur pri
abbati sub sigillis suis statum domus illius que fuit visi
tata ¶ Nullus eciam monachus accusans abbatem suum vel
eius accusationem tempore visitacionis vel alias procurans
succedat imediate eidem deposito vel cedenti nisi ex
verisimilibus indiciis probabiliter appareat quod i hoc mali
ciose nimime sit processum De abbatibus cedentibus

et de deposicione abbatum et de ptate visitatorum

Abbates et abbatisse qui sponte Capitulum 3

suas relinquunt abbacias i ordine suo redeant et infra
duos menses pfessionem faciant si fieri pt competenter
Qua frustra nichil presumant sine licencia retinere Et aut
qui bene rexerunt sponte cedentibus et i eadem domo rema
nentibus vel alibi se transferentibus non tamen assumptis in
abbates pvideatur vel provideri pt ad vitam eorum i me
dietate de omnibus redditibus quos vel statum domus quam
invenerunt eorum industria acquisiunt Ita tamen quod illa me
dietas quinquaginta libras turon non excedat. nisi p meri
to psonarum capitulum aliter duxerit ordinandum Hoc ipsum
conceditur illis qui domos suas pro mensura illa a
debitis gravibus relevarunt vel pecunias quibus tanti pos
sent emi redditus i bursaria vel i bonis debitis vel eq
ualentes pvisiones vel garnisias dimiserunt Illis aut

abbatib9. vl' abbatissis quib9 huiusmoi pensiones gratio
se concesse sunt vel concedunt: certis locis & terminis pre
solvende amodo integre & sine strepitu satisfiat. Alio
quin cellerarius & bursarius a suis officiis deponatur. nec
illa nec alia officia exequatur donec predictis fuerit satis
factum. ¶ Si vero ad aliam domum transire voluerit causa
profitendi. eis in equitaturis & expensis provideatur honori
fice & benigne. Qui autem sic sponte cedit remaneat in
domo in qua abbatizavit vl' ad domum unde assumptus est
revertatur. nisi abbatem invenerit qui professionem eius reci
piat sic cedentis. ¶ Qui vero pro turpi & enormi cri
mine metu pene cedunt vl' etiam deponuntur. aut in domi
bus in quibus abbatizaverunt de licentia patrum abbatum re
maneant aut ad domos in quibus primo professi fuerant re
vertantur. Ita tamen quod nullus ex eis promoveatur in priorem
suppriorem & cellerarium vel etiam confessorem. Professionem
etiam infra duos menses ut dictum est faciant si fieri potest
competenter. Alioquin pro fugitivis habeantur. ¶ Patres
quoque abbates vel qui pro eis visitant abbatibus publicas
penitentias pro suis excessibus non imponant. Sed si viderint ex
pedire eis precipiant ut inde veniam petant in capitulo generali.
Nec abbas aliquis eodem anno visitet illum a quo fuit visi
tatus. ¶ Nullus etiam pater abbas a filio suo super cessione
sua iuramenta requirat aut litteras obligatorias nec filius
dare huiusmoi teneatur. Quicumque pater abbas aliter presump
serit. gradum altaris non ascendat donec litteras reddiderit
& filium abbatem a prestito absolverit iuramento & nichilo
minus inde veniam petat in capitulo generali. ¶ Nulli quoque
patres abbates seu visitatores aliquem abbatem citare pre
sumant ad aliam domum nisi ad illam cui ipse presidet abbas
nec nisi extra eam ad capitulum generale. ¶ Si vero sententia deposici
onis data fuerit contra aliquem & in sua domo forte processus si
huiusmoi tute non potest fieri contra illum ad tuitionem & rigorem

citatus

domum citare poterit. Et in presentem vel absentem si vero citatus ire contempserit procedere prout viderint expedire. Deposi-
tionis vero numquam sententiam ferant in abbatem qui tunc quoque contuma-
cem nisi in aliquo capitulo ordinis presente aliquo abbatum
minimo. et hoc non nimis precipitanter erumpendo nec sine
maturo consilio et intentio prout in carta caritatis plenius
continetur. Quicumque pater abbas contrarium attemptaverit
in capitulo generali pro merito accipiat talionem. Omnis quoque
cessio vel abbatis depositio vel institucio extra capitulum ordinis
facta irrita sit penitus et inanis. Nullus etiam pater abbas
auctoritate propria iurisdictionem habeat vel exerceat nisi in in-
mediatis seu propriis filiabus. et hoc debito modo et secundum
ordinis instituta. De primicoribus autem pro culpis priua-
tis publice non agendis. et de casibus pro quibus potest ad
depositionem contra filium procedere pater abbas. et de causis
depositionum. et de processibus habitis super illis capitulo
generali intimandis. et de male depositis restituendis
et de depositis iterum eligendis: Domini Clementis pape
quarti laudabilis ordinacio totaliter observetur. Item quod di-
lapidacio accipitur in ordine quando aliqua domus debitis
nimius aggravatur. nisi causa racionabilis pretendatur.
Quilibet insuper abbas tamdiu pro vero abbate semper
habeatur ab omnibus donec a patre abbate vel ab alio eius
vice. seu a capitulo generali depositus fuat nunciatus
quocumque casu publico vel secreto in contrarium non obstante.
Tenebitur autem pater abbas vel eius commissarius vices suas
depositionis latam sententiam contra filium absque dilatione
per se vel per litteras suas intimare prout est de depositionibus
constitutum. Monachi vel conversi qui contra statutum
tam necessarium et honestum aliquid fecerit. conspiratorum
pene subiaceat in instanti. Quam vero proferet a capitulo
sententiam sub hac vel simili forma verborum. Abbas qui hoc vel
hoc fecerit deponatur seu pro deposito habeatur huius

pene vel sine execucio non ad patrem abbatem sed ad
ipsum duntaxat capitulum pertinet nisi in diffinicione aliud exprimatur.

De inquirendo statu domus tam in temporalibus quam in spiritualibus

Pater abbas statum domus filie sue tam Capitulum xiii
in temporalibus quam in spiritualibus inquirere diligenter in
visitacione sua debet. Et visitandi sub pena excommunicacionis
tenentur eidem statum domus sue dicere et de omnibus receptis
et expensis integre et fideliter computare. Nec alibi quam
in bursaria deposita vel pecunie reserventur. Et ob hoc or-
dinatum est a capitulo generali ut in quolibet monasterio duo
sint bursarii vel ad minus unus qui omnium receptorum et
expensarum teneatur reddere racionem. Pater abbas eciam tenetur
taxare numerum personarum secundum quod viderit filie sue suppetere
facultates. Cuiusmodi taxacionem pater abbas faciat de con-
silio filii abbatis et conventus tocius vel saltem sanioris partis ipsius.
Talisque taxacio tam in taxato monasterio quam penes patrem
abbatem in scriptura autentica reservetur. Numerum autem
taxatum si abbas filius augere presumpserit per patrem abbatem
graviter puniatur. Si vero intellexerit pater abbas filiam
suam immensis debitis obligatam poterit facere ut mobilia
vendantur de consilio domus donec debita persolvantur. Grangia
vero cellarium vel membrum aliquod in quo hospitalitas con-
suevit personis ordinis exhiberi. Insuper census vel redditus
perpetui seu possessiones utiliter incorporate iam ordini
nullo modo vendantur vel distrahantur sive perpetuo obli-
gentur sine petita et obtenta a generali capitulo licencia spe-
ciali. Quod si aliqua immobilia ordinis distrahi seu vendi o-
portuerit in empcione talium oblato iusto precio persone or-
dinis quibuslibet aliis preferantur et precium inde habitum
in empcione utilium redditnum vel solucione debitorum gravium
non in usus alios convertantur. Alias factas distracciones in-
mobilium numquam intendit capitulum ratas habere vel aliquatenus confirmare.
Insuper quoque patres abbates filios suos compellant auctoritate dei

capli genealis p suspensione excoicacoem vl' alia
pena vt infra certu tempus creditoib9 suis soluat
debita quib9 eis legitime st astricti ¶ Si qua vero
pecunie quantitate abbes depositi cedentes vel dece
dentes relinqut nulli licet ea expende sine patru ab
batu & seniorum dom9 consilio speciali nisi pro posses
sioib9 vel redditib9 vtilib9 acqrendis Et de hoc cum
contigerit fiat pribus ablib9 plena fides ¶ Si vero
aliqs abbas vltra qm valeat p annu redditus domus
sue ipam obligauit nisi causa legitima potit se tueri
a pre abbate absqz retentacoe qualibet deponat
Prior vero Cellerari9 et Bursarius hui9 dapnose obli
gacois consci amoueant ab officiis & ablu sic deposito + ad vsum
+ psumat nd succedant ¶ Nullus etia inutum contrahe vel sigil
lu suu aliqten9 obligare nisi de pris abbatis licencia
speciali Et hoc tantu fiat pro soluendis debitis ia con
tractis vl' ppt necitate vrgentiu negocioru qua oz abba
pri abbi ostende oportuno tpe cora consilio dom9 sue
Abbes igit' & abbatisse monsteria sua nimius debitis no
obligent nec gnia debita contrahat sine consensu maioris
& sanioris ptis conuentus sui Et hui9 modi obligacoes &
debita cu comodis et causis iporu visitatoib9 suis
etia nomine requirente teneat fidelit intimare Visi
tatores si inuenerint illa imm9 inonabilit obligasse
abbes citet ad caplm geneale Abbatissas autem
deponat vel alias puniat scdm qd viderit facien
4 dm du ¶ Pendente vero obligacoe vsuraru i domo sic ob
ligata nulla psona recipiat ad qualecumqz habitu
vel conuctu Patres abbes vel visitatores si que i
uenerint contrariu attemptasse sic receptos eiciant
gnali & receptoi pena hac inflicta a caplo gnage inore
ant scilicet ieiunium i pane & aqua oi sexta feria
vsqz ad sequens caplm geneale In quo sup hoc ste

neret petere veniam ad ipsius arbitrium apostolicus puniendi
De electoribus ordinis et qualitate eligendorum et de eorum
In electionibus faciendis forma Capituli viii (ab ordine) superius
que continetur in carta caritatis diligenter obseruetur. Et
quia iuxta beati benedicti regulam tales debent in abbates eligi
qui sciant unde proferant noua et vetera. districte precipi-
pitur tam patribus abbatibus quam electoribus vniuersis ut labo-
rent efficaciter ad promouendos in abbates qui sint sicut scrip-
tum est. Vite laudabilis. Etatis legitime. Competentis
litterature et de legitimo matrimonio procreati. nisi cum eis
fuerit per sedem Apostolicam dispensatum. Quod si aliter fecerint
patres abbates. indignos scienter instituentes. semel a
confirmacione abbatis in illo monasterio nouerint se priuatos
et ad primam superiorem potestatem confirmationis huiusmodi eo
ipso deuenerit capitulum deuolutum. Commissarii per quinque
menses continuos a stallo abbatis in domibus propriis sint
exclusi. Electores vero sint in pane et aqua omni sexta feria
et vltimi omnium per annum. Et in singulis electionibus hec diffi-
nicio recitetur. De electione autem abbatis Cistirciensis fa-
cienda et confirmacione eiusdem. Electio de electoribus et modo
eligendi in aliis abbaciis. id totaliter obseruetur quod dominus
papa Clemens quartus dixit prouide statuendum. Ita tamen
quod de consilio seniorum domus et maxime confessorum debent
electores a Priore Suppriore et Cellerario nominari. Et quod electe
persone ydoneitas pertineat ad conuersacionem laudabilem.
Sufficiencia vero ad scienciam litteralem ut sciat sufficienter propo-
nere verbum dei et loqui litteraliter. Et quod habeat experienciam tempora-
lem. Circa omnia agnicio approbacio vel reprobacio ad patrem
abbatem dinoscitur pertinere. Nulla eciam persona de ordinibus
mendicantibus de cetero ad ordinem nostrum veniens nisi de li-
cencia capituli generalis promoueatur ad aliquas dignitates.
Qui eciam bis post professionem ad seculum redierint in ab-
bates penitus minime promoueri. Circa vero in electionibus facien-

cudis vbū qđ cōspiationē redolere videt᷑ nonūq̄ ꝑ ponit᷑ in hūc modū· nō accipiam ꝑsonā· n̄ de domo mā ⁊ de patria mā· statuit᷑ ut a tali vbo de ceťo caueat᷑ Qui vō ꝑtinacit᷑ ei adheserit ab elcione amo ueat᷑ ⁊ loco ei9 alius subroget᷑ Si vō Prior· Sup prior et Cellerari9 dissenserīt ī noīacōe elcōrū statu itur vt pr̄ abbas dissentientē ad cōsentiētē qūtū po terit īducat Qꝫ si forte cōsentire ille noluerit ipē pr̄ abbas defectū suppleat sic discordātib ⁊ loco ipi9 aliū ydoneū cū alyſ duob9 noīatorē seu ordiatorē consti tuat elcōrū Qcūq; vō mōchus vel cōuersus ꝑ abbīs creacōe· visitacōe· correctiōe vl' aliq̄ mōsterij ordīacōe ꝑncipes vel potētes adierit ⁊ eorū preces auxiliū vl' l[illegible] īpetrauerit vel ꝑsonas q̄scūq; que non sūt de ordīe nr̄o ad hec vocauerit vl' vocati ꝯsenserīt sint eoipo excōicati ⁊ dephensi a domo ꝓpa eliminet᷑ sub pena cōspiatorū· nō n̄ ꝑ generale cap᷑ reuersuri.
Nec pres abbates seu alij quib9 commiserīt vices suas q̄diu tales sic excōicati p̄ntes fuerīt ibidē in īceptū officiū vlteri9 exequat᷑ Abbates ⁊ qui silia fecerīt vel fieri cōsenserīt eoipo pro depositis habeant᷑ Qa ī hac elcōrū et ordīs īpediūt libertatē Ille vō pro quo de ei9 cōsciā ⁊ assensu peticōēm et ꝓcuratione seu cōuēcione hmōi factā fuisse cōstiterit· irrita sit elcio ⁊ ꝑpetuo sit īeligibilis nisi de licēcia capli generalis Elcōrib9 vō si sordes hui9mōi poci9 q̄ libertatē ꝓpā sint secuti ea vice eligēdi ptāte puuatis Et abstinēciā ī pane ⁊ aq̄ oī sexta feia ꝑ ānū ītegrū expleturis Si vō con tale ambiciosū de p̄dictis peticōe ꝓcuratione vl' cō uēcacōe sit vehemēs suspicio presertī fama contra hūc apud ꝓbos bonos et honestos ammīculū pres tante ea vacacōe nullaten9 eligat᷑ Et qui sic suspec

tum eligere presumpserit. ea vice eligendi potestate privetur.
Abbas quoque qui ad superiorem domum generacionis sue elec
tus ascenderit et renuerit. deponatur. Nec alicuius abbatis veni
entis ad capitulum generale fiat deposicio vel cessio
recipiatur. nisi prius quam iter arripuerit coram domus sue
consilio fecerit mencionem. ¶ Quicunque eciam abbas vel
monachus nostri ordinis electus fuerit in episcopum nunquam assenci
at sine consensu abbatis proprii et domini Cisterciensis nisi forte
a domino papa vel eius legato legittime compellatur. Qui aliter
fecerit a societate ordinis se noverit alienum. Eidem pene
subiaceat qui episcopatus ignotos et ad tanti status sustenta
cionem minus sufficientes attemptat. et qui iam adepti sunt in ti
tulis suis non satis informaverint capitulum generale. cum tales
abieccionis nota non careat. disciplinam ordinis evitantes.
Nec aliqua persona ordinis si de eius electione in episcopum controver-
sia orta fuerit. causam super hoc iuret vel iudicem adeat qua
lecunque. ¶ Episcopus vero de ordine nostro assumptus duorum mo
chorum et trium conversorum si tot indigeat possunt solacia
ministerii. dummodo nulli eorum cura vel secularia negocia contra
honestatem ordinis imponatur. Ut autem ipsos episcopos si in in
firmitoriis nostris dormiant. servitores eorum et socii
deputati preterquam ab horis canoni cis remaneant. et nullus
monachorum eius cum episcopo comedat nisi iuxta morem infir
morum se habeat ordinate. Nec cum ipso vel coram ipso
loquatur post completorium in ecclesia de cutatum. Illi et
qui cum episcopis equitant in horis canonicis iuxta regulam
genua flectere non omittant. Explicit distinctio viij.

Incipit distinctio nona. De sigillis et sigillatoriis.
Sigilla abbatum. .i. capitulum. Capitulum primum.
Sigilla abbatum cedencium vel decedencium tanta diligencia
custodiant. quod nullum inde possit periculum
evenire. prout dominus Clemens papa quartus de si
gillo abbatis Cisterciensis et aliorum abbatum ordinis

abbib⁹ vacantib⁹ monsterijs duxit prudē statuendū. Nec
vllus abbas pmittat sigillo suo lrās sigillari quas prius nō
videit vl' audieit. nec sigillū suū apponat pgameno va
cuo vl' fracenno seu papiro. Nec plura q̄ duo sigilla
habeat. Min⁹ salz cui⁹ iscriptio talis sit Contrasigillū
talis abbatie. quo vtat' i minorib⁹ negocijs pprie in
lrīs emissorū Et ne diuisitas i sigillis ordinis hēat
sigilla maiora sola effigie cū pastorali baculo figurēt
& sic iscribat' Sigillū ~~talis~~ abbis Conuētus autē si
gillū ppriū nō habeat Sed nec prior vel alij officiales si
gilla habeat qd' nomē cōtineat abbatie Alioqn q̄ diu
habuerit sint i pane & aqua Nec vnq̄ i cartis suis
ponat aliqn. hoc vl' hoc dicim⁹ i vbo sacdotis a' in
vbo pmittim⁹ veritatis Sed nec abbēs ordis in si
gillis suis seu lrīs seu duaꝝ abbaciaꝝ abbēs seu cap
pellanos dnī ppe vl' ministros paupm xpi se nominēt
sed abbēs Sed nec aliqs dare psumat seculari psone
uel alteri⁹ religiōis lrās de cōductu nisi pro negocijs
domi⁹ mittant' Sed ne aliqui abbēs ordis lrās suas
sup aduocacia seu custodia abbaciaꝝ vl' custodia locorū
suorū quibuslibz nobilib⁹ vl' potētib⁹ dare audeat
vl' psumat Octauꝫ — autē abbēs scienter falsū sigil
lauerit vl' p si — gillū suū aliqd cū⁹ generali fal
sū nunciauerit — deponat' ¶ Quicūqꝫ monachus vl
cōuersus in — uictus fuerit falsificasse sigilla min
nora pua — tam psonarū & i ordie pmissa. a
pre abbate — grauiter puniat' Nec de cetero admit
tat' ad — officiū seu ad aliqs dignitates ordū
Ordia — tione dnī Clemētis ppe q̄rti de maio
riū sigillorū falsarijs i suo robore p
manēte De expēsis abbatū & officia
P Recepit ut tam — lium Ca^m 2^m
abbates q̄ alij officiales expensas

tal' abbatie

accipiat de communi ¶ Nec aliquis e monachis vel conversis
quod expensarum occasione aliqua recipere audeat vel presu
mat Et in singulis computacionibus quid et cur expen
derit exprimere non omittat Dona vero que fecerint abbates
priores cellerarii conscribantur et in computacionibus recitentur.
Nec conventus a quacumque persona pro expensis vineas pro
prias vina pecuniam vel alia redditus aut proventus ha
bere presumat specialiter et peculiariter assignatos cum non
sit a proprietatis specie alienum Sed secundum regularem formam
ad arbitrium abbatis omnia disponantur Transgressores et re
belles monachi et conversi illi eciam qui datores deorum bono
rum ut ipsa bona conventui peculiariter vel ad aliquos eius
usus speciales assignent sollicitaverint quoquo modo proprie
tariorum sentencie per omnia subiacebunt Quicumque eciam monachus vel
conversus officii sui causa pecuniam habuerit nec nisi
modicum penes se et hoc eciam de abbatis sui licencia retine
at sed in quodam depositorum custodi committat et expendat
de abbatis sui licencia et assensu Cellerarii quoque et alii offi
ciales officia sua prout quam poterint exequantur Et de recep
tis et expensis abbati vel cui iusserit ipse reddant in compu
tacionibus racionem ¶ Substanciam vero monasterii in denariis et in
aliis rebus ibi cui commiserit abbas custodiat diligenter. hoc
proviso quod aliqui certi custodes sint constituti depositorum et eorum
que habent in abbatia prout abbas duxerit ordinandum.

De priore Infirmario Vestiario et portario claustri. c. xiiii

Priores ordinis a conventu nullatenus eligantur sed
abbates ipsos instituant cum consilio fratrum timentium
deum quos et quomodo ad hoc voluerint convocare Ita tamen quod non
ad hoc nec ad alia gravia ordinis consilia conversi aliquatenus
admittantur Et non ibidem professus nunquam promoveatur in pri
orem supriorem cellerarium vel eciam confessorem ¶ Priores eciam
ordinis non habeant pelliciam cappam vel caligas sed nichil
sibi proprium neque de redditibus et eleemosinis collatis ad fa

ciendas pitancias conventibus se aliqtenus intromittant sed ad nutum abbis oia disponant Priores transgressores huius sine deponant Et tam ipsi priores quam cellerarii et alii officiales domus aut magistri grangiarum et alii qui presunt operariis si contra preceptum abbis quicquam dare presumpserint omni sexta feria sint in pane et aqua usque ad nutum eiusdem abbis Magistri autem infirmitorii loqui poterit cum solaciis suis loco et modo quibus abbas viderit expedire Servitores tamen coram eo nisi se minime loquatur Nichilque accipiat infirmarius nec eius solacia de victualibus nisi per manum Cellerarii vel sociorum eius nisi abbas aliter duxerit ordinandum Qui aliter fecerit in pane et aqua abstineat una die Monachus vestiarius loqui poterit Sutoribus Pellificibus et Textoribus magistri tantum in officiis suis et ubi vestes scindunt et etiam reponunt De communi labore de benedictione collacionis de orationibus que fiunt ante horas canonicas si abbati visum fuerit excuset Ad eundem pertinet providere de lectis hospitum et de vestibus exhibendis Cucullam separatam ad benedictionem novicii

ad cellam afferat Cappam vero recipiat et reponat Vestes monachorum et cetera necessaria ubi visum fuerit distribuat Et calciamenta eorum et vestes cum oportuerit faciat reparari Nec ipse tamen extra septa monasterii non egrediatur absque licencia speciali

ne Vestes vero quibus utuntur monachi vel conversi non sint tincte nimis curte vel longe vel in aliquo curiose sed quibus uti possint cum ordinis honestate In lecisterniis quoque tam in pulvinaribus lectis Sagis Coopertoriis et huiusmodi omnis nobilius curiositas preciositas et superfluitas interdicatur personis ordinis nostri Alioquin a ministris auferatur et in vestiario reponatur

no Omnibus quoque personis ordinis nostri interdicitur usus cirothecarum de corio exceptis cementariis qui in suis artibus operantur In sotularibus quoque bandagiis fibulis Sellis equorum scaphis omnis superfluitas et nobilius curiositas evitetur Ad ostium monasterii in maioribus abbaciis duo monachi vel conversus et monachus veniant se

deant ibidē horas canonicas psoluetes. Qui non longe ab ostio claustri ī loco cōgruo int̄ se mōchus ⁊ cōuis⁹ ⁊ plurib⁹ sclarib⁹. p̄dcōrū quilibet loqui poterit. Quos ab ingressu claustri certis tpib⁹ amouebūt. In minoib⁹ autē cōggacoīb⁹ vnū maturū maturis moribus ad hoc sufficiat deputatū. Qui cū necce fuit de p̄ma refectioe poterit remanē. Nulli mōcho liceat iudiciū sanguīs exercere. De furib⁹ aut ⁊ ceteris iniuatoib⁹ nris iuxta formā cōstitucōis Bonifacii pp̄e viij dn̄i pp̄e possum⁹ conqueri iusticie secularī. De promsoib⁹ studii ⁊ studētib⁹ Ca.ᵐ xⁱᵘ

Pro ⁊uencia dn̄i pp̄e et cardialiū qui fuerūt studiorū pcipui p̄motores ordinatū est q̄ studia ordinis Parisius. Apud oxoniā. In mōte pessulano. In tholosa. ⁊ Stella. Et si q̄ sūt alibi. cōstituta cōcessioe capli gnalis. p sollicitudine eorū qui eis p̄sidet. inuiolabilr pseueret. ⁊ habeat ī illis put ad quālibet eorū spectat iurisdictione. puisione. Absolucoēm ⁊ Correctione in studētib⁹ ibidē sicut ī p̄prys subditis vl̄ in hospitibus ad se missis. priorū tn̄ abbatū ī oībus iure saluo. ⁊ salua hospitalitat̄ integrā que ī domo mōtispessulan̄ fieri ꝯsueuit ⁊ debȝ hospitib⁹ exhibei. Mōchus v̄o qui p̄dcōrū studiorū q̄libet pro tpe p̄fuerit. nō prior sed promsor vocet̄. ⁊ vbiqȝ ext̄ studiū. ī dextro choro stet imediate p⁹ abbatē nisi ibidē fuerit alius qui abbizauerit cui cōcessū sit vbiqȝ post abbatē stare. Hui⁹ modi aut̄ pmsor nō nisi de licēcia abbatis cui subest studiū aliquē scolarē pt ad p̄priū mōsteriū remittē. nec eciā cū cā legitima subest. Promoti quoqȝ Parisius recipi poterūt put ī p̄uilegio dn̄i pp̄e cōtinet̄. Omnia v̄o ordīs studia libitatibus. g̃rys et cōsuetudib⁹ eisdē gaudeat q̄bus gaudet parisiense studiū et hacten⁹ est gausū. Sane vt p̄dicta ordīs studia ad honorē dei ⁊ vtilitatē ordinis ac toci⁹ ecclie dei

i statu laudabili ppetuo pseueret. abbibus puinciarum
Vienensis Tharentasiensis Ebrudunensis Arelatensis Aquen-
sis Narbonensis Bituricensis Auxitanensis Terragonensis
Burdegalensis pcipiť vniuersis vt monachos suos annuatim
infra festum Natiuitatis dni mitte teneať. cum bursis suis
itegris decem librarum turonensium de bonis abbaciarum
suarum ad studia pdicta seu cetra illas puincias constitu-
ta Vbi tam i philosophicis qz theologicis scientiis p ab
batum i illis residentium prudenciam debeant edoceri Videlicet
ad studium montispessulani vel tholosam sub tali forma
qd de oibus abbaciis illarum puinciarum vbi sunt viginti
monachi. vnum. vbi vero quadraginta monachi et supra fuerint
duos i studio tene assidue teneať Omnes vero qui
qui mittendi fuerint de patrum abbatum seu visitatorum
consilio magis ydonei eligaťr. Videlz vt sint competentis
etatis. honeste conuersacionis et i litterarum primis rudimentis
sufficienter fundati Ita qd de pfectu eorum merito sit sperandum
dum Sane ne contingat inter duo pdcta vicina studia
alicuius i posterum discordie materiam suboriri. sic distin
guendum est inter illa taliter: qd illi de puincia Vienensi Tha
rentasiensi Ebredunensi Arelatensi Aquensi Narbonensi pro
uincia vsqz tholosam. Et de bituricensi puincia quantum lemo
uicensis et Claremontensis dioceses ptenduntur. venire ad mon
tispessulani studium teneant Illi aut de Narbonensi pro
uincia vltra tholosam Et de Auxitanensi. Burdegalensi. Terra
conensi puinciis pter pampilonensem diocesim Et qui de Bituricen
si puincia quantum Albigensis Caturicensis Ruthinatensis et A
niciensis dioceses ptenduntur. Et de tota generacione grandis
silue. vbicumqz fuerint monachi. teneaťr venire ad studium
Tholosanum Hoc tamen diligencius obseruato ne i aliquo
studiorum ordinis quisqz constituaťr de ordinibus mendican
tibus i lectorem Cenobium aut parisius. locus est celebri
mus et fons omnium studiorum: illi studio parisiensi sancti Ber-

nardi nulla lex iponit' qz ad ~~illud~~ id possint de q̄cūqz
puincia et pata libere mitti monachi ad studendū absqz
aliorū piudicia studiorū. Et ut cetera studia maiori
auctē ⁊ celebriori titulo fulciat'. decet illi abbēs qui
psident aliis studiis ordis cōtinue duos monachos su
os i studio parisiensi cū expēsis ppis sustētēt ut sr
maior lectorū copia ⁊ luculētior et certior sciā a cetis
studiis hauriātur. Qd' aut ordiatū est de pdcis duob⁹
studiis hoc idē statuit' de studio parisiēsi ⁊ pcipit'
abbib⁹ uniūsis de Burgūdia. de lugdunēsi Bisunti
nēsi puinciis. De frācia. De picardia. Brabācia. Flan
dria Alemānia ⁊ Normānia ut ad studiū parisiense
monachos suos cū bursis suis cōsuetis āuatī infra na
tiuitatē dni mittē debeat sub hac forma. Qz ubi tri
ginta monachi fuerīt. un⁹ ad studiū destinet'. Ubi uo xlta
et sup fuerīt. duo i studio sustētent. et cū cōsilio patrū
abbatū aut uisitatorū digni ⁊ sufficiētes eligant'.
Siliter abbēs de Anglia. Watuallia Scocia. ybernia
ac Brittānia suos tenēt' mittē monachos ad studiū
oxoniēse modo cōsili. pari forma. Omēs uo abba
tes de hispania. Nauarra Portugallia Castella.
⁊ legione. monachos suos ad studiū de Stella mittē
nō omittāt. Quicqz uo abbēs infra tim⁹ assigtū
āuatī oia pdicta pficē cōtēpsent. ul' pces abbates
aut uisitatores si ipos sup hui⁹ modi i suis uisitatioibus
auctē Capli genealis nō cōpulerīt. ueniā petat i caº
genāli sequēti. ibidē grauiter puniendi. qº ad usqz dictū
caplm sup hui⁹di duxit alit' ordinādū. In locis sigtē
illis ubi sr' cōcessa studia. extra septa studii ⁊ ubicuqz
alias. nullus de ordie audiē ul' legē iura psumat. nec in
qbuscūqz studiis aliis aliqs rsideat ni de uolūte cōue
tus sui et prīs abbis licēcia speciali. In maioribus aūt
abbaciis i quib⁹ assidue xlta monachi resident. ter salte

i ebdomada de tali materia lectio habeatur quod omnes etiam sim
plices proficere valeat et que vtilitatem conferat animarum
Explicat distinctio nona. Incipit distinctio. x^a. De
hijs quibus licet ire vel mittere aut scribere ad curiam romanam

Abbates qui mittunt ad curiam Ca^m primum
domini pape vel principum tales mittendos procu
ret de quorum honestate securi sint. Ita quod
scandalum numquam de eorum actibus oriatur. Nul
la vero persona ordinis eundo ad Curiam morando
seu redeundo quacumque impetrata licentia vel gratis ob
lata extra infirmitoria ordinis nostri. esu carnium debet
vel ~~eu~~ decet vti nisi in mensa duntaxat Cardinalium
hoc ipsum eidem precipientium et dicentium se talem dandi
licentiam a domino papa gratiam obtinere Transgressores pre
oculis habeant rigorem pene infra. distinctione xij. ca
secundo talibus irrogate Petitiones vero secularium personarum
nullus presumat deferre ad Curiam domini pape sine superioris
sui licentia speciali. nec talium litteras quarum tenorem non
nouerit ad aliquam personam vel generale Capitulum presumat
quisque mittere vel deferre Nulla insuper persona ordinis
vadat uel mittat ad curiam pro principibus contra prin
cipes vel potentes Qui contra hoc venire presumpserit
si abbas fuerit deponatur. si monachus vel conuersus
a domo propria eiciatur. non nisi per generale capitulum reuer
surus Caueant autem abbates quantum poterunt causas et
negocia subire aut tractare secularium personarum Nec di
uorcia seu alia huiusmodi que sine scandalo ordinis nequeunt
procurari. per personas ordinis nullatenus procurentur
Nec intersint persone ordinis placitis nisi suis aut aliarum
ordinis personarum Si vero alijs adesse contigit. nullus sit
ibi iudex nisi de mandato domini pape nec cause prolocutor.
Nec ad consilium petitum eat nisi pro bono pacis. nisi solue

arbitrium suscipiat nec eam cum aliis nisi cum magna maturitate et diligentia circumspecta. Quecumque vero persone ordinis in servicium concedunt, prelatorum honestis officiis deputentur, alioquin per abbatem proprium revocentur.

De diversis personis euntibus vel redeuntibus ac emissis pro negociis. Capitulum 2m

Nullus abbas vel monachus extra monasterium aliquem infirmitorium dirigat gressus suos non reversurus ea die benedictione que solet dari in ecclesia non accepta. Alioquin panis et aque penam sustineat ipsa die nisi evidenti necessitate aut utilitate domus aut ordinis excuset. Nulli etiam monachis vel conversis nisi pro evidenti necessitate aut etiam et evidenti domus utilitate aut ordinis egrediendi licentia prebeatur, et quibus data fuerit revertendi certus terminus et competens prefigatur, infra quem nisi redierint pro fugitivis ordinis reputentur. Qui vero per inquietationem vel importunitatem egrediendi licentiam obtinuerint petuit inde veniam in visitatione ad visitatoris arbitrium puniendus. Abbas quoque ad aliam abbatiam veniens monachos sine licentia non retineat a labore nec de claustro evocet in simul plus quam duos. Si autem in infirmitorio fuerit nullus preter servitores ad ipsum presumat accedere nisi cum iussu fuerit ab eodem. Qui autem post signum none ieiunii venerit ad abbatias ordinis non nisi semel comedant ipsa die. Nullus quoque monachus vel conversus causa loquendi vel pernoctandi divertat ad moniales cuiuscumque ordinis vel inclusas nisi sine abbatis licentia speciali. Qui contra venire presumpserit per annum integrum ultimus omnium habeatur. nō

De emissis vel eiectis a domibus propriis pro culpa. Capitulum tercium

Nullus monachus vel conversus ad instanciam suam ad domum aliam emittatur, nec etiam pro culpa que sine gravi dampno vel scandalo in domo

propria poterit emendari. Et emittendi semper de quatuor aut quinque
seniorum domus consilio emittantur. Quicumque aliter aliquem
emiserit, omni sexta feria ieiunet in pane et aqua donec
emissus fuerit revocatus vel emittens fuerit in certo et
firmo proposito teste conscientia quam cito poterit revocandi
eundem. Cuius modi penam si subire per unum mensem con-
tempserit vel neglexerit, deinceps ingressum ecclesie sibi no-
verit interdictum. Emissum autem extra propriam provinciam vel unam
aliam dumtaxat propinquiorem monasterio emissi nullus recipere
teneatur, exceptis illis quos ad remotas partes emitti
decernit capitulum generale. Quilibet etiam emittens emisso
de securo conductu usque ad locum ad quem emittitur provideat.
Aliter remittens facere teneatur. Libellum autem de causis e-
missorum et incarceratorum prior reservet, ut de ipsis possit
coram visitatoribus reddere rationem. Abbates ad quos tales
missi fuerint ipsos per suas litteras ad alias abbatias mittere
possunt de propriorum abbatum expresso mandato dummodo constet
ei de sufficientia vestium emissi. Alias ad primum mittentem
remittat eundem. In litteris quoque clausis que talibus traduntur
quos ordines monachus habeat, et cuius artis sit conversus
et quantitas vestium inseratur, que ad minus talis debet esse
scilicet tres tunice scapulare, due cuculle, duo paria caligarum.
Aliter ad se missum quis recipere minime tenetur. Si vero
aliquis monachus vel conversus pro culpa vel dispositione
emittatur, nisi ad domum ubi sit conventus, ut possit vivere
regulariter et secundum ordinis instituta. Predictorum autem litteris
emissorum dietarum tamen moderatus terminus apponatur, ut ex hoc
non habeat tempus et materiam evagandi. Et si a debito itinere
diverterint per unam dietam pro fugitivis habeantur. Huius-
modi autem emissis pro culpa egrediendi a domibus ad quas
sunt missi nulla nisi urgente necessitate a quoquam abbate licentia
concedatur. Nullus etiam abbas hospitem ad se missum
infra annum audeat remittere nisi in casibus in quibus fuerit

Annum ad domum aliam merito ducet emittendum. Alioquin
abbati qui miserat remittens tantum de pecunia remit-
tere teneatur quantum remissus in domo remittentis pro ratione
illius temporis expendisset. Hii autem ad quorum domus quacumque
ex causa persone ordinis diriguntur eisdem sicut personis provide-
ant liberaliter et honeste. Hoc excepto quod si conventus in quo
fuerit hospes generaliter vestimenta non habuerit illo anno
abbas personis tenetur eidem de vestibus providere. Hec vero
monasteria pro susceptione hospitum pluriorum gravamentur,
suscipiendorum numerus sic taxetur: quod domus habens viginti perso-
nas regulares unum hospitem monachum aut conversum debet
pro culpa sine dispensatione missum suscipere. Habens etiam xl^ta
duos et sic ascendendo singulos per vicena qualibet reti-
nendo. Quotiens autem generale Capitulum concedit alicui dis-
pensationem fieri vel aliquos a susceptione hospitum absolvit dispen-
satio durat duntaxat per biennium et talis absolutio per triennium
nisi in diffinitione tempus longius exprimatur. In domibus autem
illis que a susceptione hospitum absolvuntur quamdiu durat huiusmodi
~~...~~ absolutio novicii non suscipiantur nec nova edificia
construantur sed ruinosa reparentur. Nec aliquis abbas
monachum vel conversum a professione absolvat aut totaliter
dimittat nisi de alio abbate qui velit eius professionem re-
cipere penitus constet ei. Et quia conversi monialium ordinis nostri uni-
versis nostris in professione et habitu per omnia sunt conformes
quicumque dicti conversi monialium pro culpis suis ad abbatias
monachorum per visitatorem suum emissi fuerint ordinate: ab-
bates ordinis in collegiis consortium eos admittere te-
neantur. Nullus vero monachus vel conversus pro culpa et
pene subiectus vel emissus ad petitionem secularium
ad reversionis vel reconsiliationis gratiam admittatur. Alioquin
ad preces talium revocantes vel reconciliantes hoc ipso abbas sit
suspensus: usque ad [proximum] sequens generale capitulum gradum altaris
ascendere non presumat in eodem super hoc veniam petiturus.

De emissis pro dispersione Capitulum quartum

Nullus pater abbas aut visitator conventum per
alias domus ordinis dispergere audeat paupertatis pretextu vel alia quacumque ex causa sine consensu
capituli generalis si dictum Capitulum possit commode exspectari
Et si aliter factum fuerit nullus teneat recipere ad se missos Hoc idem statuitur de conventibus monialium Hoc adiuncto quod illarum taxetur numerus pro modulo facultatum Abbas
qui conventum dispergit non mittat ad domos dispersas
vel a susceptione hospitum absolutas Abbates autem
ad quos dispersi mittuntur ipsos benigne recipiant et sic
propriis caritative provideant et honeste Alioquin super hoc
in capitulo generali petant veniam inde graviter puniendi
Qui vero tales mittunt honeste eis et tam mittentes quam
alii per quos transierint eisdem de vectura et aliis necessariis
provideant sicut hucusque modo in ordine extitit observatum Monachi vero pro dispersione non nisi de patris
abbatis consilio nominati emittantur nec etiam cum tempus
fuerit revocentur Omnes quoque abbates de cetero conventus suos dispergentes omnem provisionem que in usus dispersorum cederet si adesset in evidentem utilitatem domorum
suarum convertere teneantur et de hoc patribus abbatibus
vel visitatoribus facere plenam fidem Monachi vero qui
in abbatia remanebunt in claustro Refectorio Dormitorio et Oratorio silencium tenebunt more solito Et
omnes in refectorio comedant pro qualitate victus contenti
Post completorium nemo loqui presumat In conventu
missa cantetur Pulsetur ad omnes horas canonicas
Et in oratorio solenniter decantentur Et si fuerint xii
monachi vel amplius observancias ordinis per omnia prosequantur
Quamdiu vero durat dispersio nulla persona ad habitum vel
conventum recipiatur ibidem nisi fuerit talis unde posset
grave scandalum et magnum dampnum generari Prohibetur

dispersa

etiam ne conuersus aliquis ad procurandum mittatur ad grangias nisi pro utilitate inevitabili tempore messionis. Infirmi vero et debiles penes abbatem visum fuerit poterunt retineri. Explicit distinctio decima. Incipit undecima De nouiciis et de cautione De carthusiensibus et aliis religiosis recipiendis. Capitulum primum.

Omnibus abbatibus ordinis precipitur quod cum non sit personarum acceptio apud deum, omnes qui boni et ydonei sint pro modo indifferenter recipiant nouicios presertim indigenas cum ad illos in(?) maiore teneant. In recipiendis autem clericis nouiciis tanta in litteratura competenti etate legitima et probacione spiritum si ex deo sunt adhibeatur diligentia quod cedat ad utilitatem ordinis et honorem. Videlicet districtissime inhibetur ne aliquis deinceps recipiatur in ordine nisi constet ipsum de legitimo matrimonio natum vel super dispensacione sua litteras apostolicas ostendat. Et si quis defectum natalium patiens fallaciter vel recipientis dissimulacione receptus fuerit a visitatore quando ... hoc inde innotuerit expellatur. Et abbas in hoc delinquens per proximum abbatem vel visitatorem citetur ad capitulum generale. Eidem pene sit subditus qui aliquem de mendicantibus ordinibus vel apostatam seu fugitiuum aliorum ordinum in nostro ordine presumpserit sociare. In domo vero ubi orta fuerit conspiracio per monachos monachi nouicii, ubi vero per conuersos conuersi deinceps non recipiantur usque ad nutum capituli generalis. Nisi forte talis persona fuerit unde merito grave dampnum vel scandalum formidetur. Inhibetur autem prioribus abbatibus ordinis vniuersi ne per litteras suas obliget se de aliquo recipiendo in monachum vel conuersum. Litteras super hoc datas vel dandas in posterum nullius esse roboris decreuit capitulum generale. Nouiciorum quoque qui postquam ingreditur capitulum si perseuerauerint prior habeatur etiam si benedicatur postea. Nouicii vero de domibus exeuntes si reuerti voluerint satisfaciat sicut alii qui in remotas inhabitant regiones utpote vngariam poloniam ~~alemanniam~~ frisiam bohemiam alemanniam et germanie partes aliaque loca in quibus adulti raro veniunt ad visionem quibus indulgetur ut a quindecim annis et supra ad conuersionem licite recipiantur venientes. Contrarium facientes pene subiacebunt prenotate.

Nouicii infra xviii annos recepti a visitatoribus citantur et abbates qui fuerint illos recepturi qui in vi feria sint in pane et aqua quousque tales duxerint retinendos. Exceptis illis

Nota quod anno 1363 statutum fuit nouicio recipiendo sufficere annum quindecimum attigisse ut patet infra in annalibus

fugitivi ordinis Et si recipiendi fuerit veniat ad hospi
cium et ibi indutus veniat ad capitulum et de capitulo in proba
tione Qui vero ea die qua exeunt revertuntur nichil de ordi
ne perdunt Novicii vero qui in probacione lepram incurrunt de
iure emittuntur sed de misericordia eis poterit provideri
Idem statuitur de caducis Conceditur insuper fratribus de
Calatrava ut cum ad domos nostras venerint cum monachis in
choro In capitulo In refectorio et in infirmitorio possint esse In
choro igitur eorum immediate post sacerdotes vel in altiori
loco si abbati visum fuerit ad quem venerit post omnes abbates
si presentes fuerint collocentur Alii vero laici post omnes monachos
super novicios locabuntur Clerici autem secundum tempus suum in
ordine loca inter monachos sorciantur Et in capitulo et in Re
fectorio igitur eorum post priorem ceteri tam clerici quam laici
iuxta suos ordines residebunt Et sicut monachi benedictionem
accipiant eundo et redeundo Cum vero filiatio de Calatrava dom
ad domum de Morimundo non solum longa temporis prescriptione ve
rum etiam ad peticionem Capituli generalis iam Apostolica gratia con
firmata pertineat pleno iure presenti ordinis inhibetur ne
per alium contra tenorem impetratione consilium vel auxilium apponendo
aliquid attemptare presumat per quod dicte domus de Morimundo
possessio perturbetur Quicumque contrarium presumpserit sciat se
fore conspiratorum penam subiturum Monachus etiam quem abbas
Morimundi in eadem domo priorem constituerit Ac etiam alii qui ab
eodem Priore confessiones ubi fuerint constituti confessiones
audiant et absolvendi fratres de Calatrava liberam habeant
potestatem De Carthusiensibus vero fratribus pacis caritatisque
gratia constituitur ut nullum de ordine ipsorum sine eorum
licencia recipiamus nec ipsi de nostris recipiant sine nostra licen
cia et assensu Si quis vero de nostris ad ordinem fratrum predi
catorum vel minorum seu ad aliam quamcumque religionem etiam
de ipsorum abbatum licencia transierit vel pro peregrinatione
seu quocumque genere mediante sine licencia exierint pro fugi

tinis habeant. Peregrinationis et cuiuslibet alterius singularis observantie votum a quacumque persona ordinis emissum decernit irritum capitulum generale. Votorum huiusmodi executionem seu executionem sub penis infrascriptis firmiter interdicit. Videlicet quod abbas hoc faciens sit extra stallum abbatis per viginti dies continuos in domo propria et faciat levem culpam. Monachus vel conversus ultimus omnium sit per annum. Abbatisse vero ab officiis deponantur et moniales per annum priventur habitu regulari.

De prelatis familiaribus et hospitibus recipiendis. Cap. xiii

Conceditur abbatibus anastasiensi et conventus sancti Dyonisii in Francia. Sancti Vedasti Atrebatensis. Et sancti Germani parisiensis. De Molisimo et monachis eorundem Vinuisis. Et novi monasterii ordinis Cluniacensis. Abbati et monachis de sancto Albano in Anglia quod cum ad domos nostras venerint + honeste recipiantur. et secundum domorum facultates honeste et humiliter eis administretur. pro victualibus si qua forte familia eorum attulerit nullatenus eis pecunia refundatur. Legati vero domini pape precipue cum omni honore et humilitate ac reverentia recipiantur. Cum non fecerit ~~no~~ a generali capitulo se noverit graviter puniendum. Nullus tamen in abbatiis ordinis nostri pro tenendis hastiludiis aliquatenus admittatur. Abbates. Priores. Suppriores qui hoc sustinuerint a patre abbate graviter puniantur. Monachus vero vel conversus de aliqua domo egressus vel eiectus et per licentiam alibi receptus non intret domum de qua exivit. neque in conventu conversorum ad grangias nisi de licentia abbatis domus illius aut capituli generalis si auctoritate ipsius egressus fuerit vel eiectus. Abbas autem vel quicumque de ordine nisi fuerit fugitivus licet sit excommunicatus ad loca ordinis cum venerit in loco honesto seorsum ad comestionem temporalem admittatur. Si abbas aliquem in contrarium fieri permiserit graviter puniatur. Monachus vero vel conversus qui hoc commiserit omni sexta feria sit in pane et aqua et ultimus omnium habeat. et in capitulo vapulet usque ad sequens capitulum generale. De leprosis vero interdicitur ne propter

+ in nostris infirmitoriis si voluerint admittantur. Placet insuper quicumque cum ad domos nostras venerint.

domos ordis nri habitare aut i eis recipi aliquatenus
pmittunt. Si quis vo ad habitu nrm receptus ante
peticoem sua i caplo fram obicit. pro fatua iio pro
nomcio habeat. De fugitiuis ordis ab ordie dis
cedetibus et p sclm euagatibus Et ad ordine reutetibus
qualiter recipiantur. Capitulu tertiu

Apostate seu fugitiui ordis nri siue abiecto
habitu siue cu ipo habitu. sint tamq excoicati tu a
genali cao q a canone ab oibus cauti9 euitet. 7 i
oibus caplis ordinis. dieb9 quib9 fit sermo etia i au
diecia sclarum denuncient excoicati. Tribus at abba
tibus cui9 libet puicie Necno et puisoibus solemp
nium studioz. s. Parisiensi Tholose Montispessulani
arcius iniungit a caplo genali sub tali q quadiu neg
lexerint hoc preceptu ipleere oi sexta feria sint in pane
et aqua. quaten9 dictos fugitiuos capiat cu pprioz
abbatu expesis seu capi faciat. Inuocato si op9 fuat
auxilio brachii secularis. Captos q3 detineat vl ad pprias
domos mittat. Oibus quoq3 puincialib9 abbatib9
sub pena predca precipit q qcito tales fugitiui vl
apostate ad coru noticia deuenerint ipis premissis
abbib9 seu puisoib9 audictis de eisde ubi iuenire po
terunt sollicite studeat itimare. Omes isup persone
ordinis hui9 nostri apostatis i sua malicia quoq modo
fauentes excoicacois sna a genali cao percellant.
Predci etia apostate qui plus q p decem dies in a
postasia psisterint cu ad ordis obediam reuersi fuerit
p cotinuu trienu puati maneat hitu regulari. De
in tame post anu lapsu no antea sn genalis ca
licencia ppri abbites cu talib9 bn correctis i qbus sint
maifesta signa pnie sup restitucoe hitus regularis
de senior consilio poterint dispesare. Siliter at in
pmo loco poni poterunt qui ante decenniu copletu
locari

de apostasia redierint Ceteri oes om q° pfessos fue
rint ultimi sn dispesacoe remanebunt Qui at aliquis
recapit vl' ponit ultim⁹ p culpa sua nō cantet vl' legat
ni iussus fuit ab abbe Ipe at abbas dare licetiā cātādi
vl' legēdi poterit cū viderit expedire et sacdote i ecclia
ultimū ponere om sacdotū Sacdotes vō de sclo reūtetes
si i seculo celebrauerint nō celebrabt nisi de licēcia ca' gnal'
Sed nec i sacris ordinib⁹ dispēsacoe nō habita audeāt
ministrare Quicūq3 at monachus vl' cōūsus iactato seu cō
minato dicere psumpserit i audiēcia cetero3 se velle exire ab
ordie vel habitū deponere regulare p custodes ordinis in ca
thenis 7 vinculis a' carcere retrusus tādiu teneat' donec aus
sui temeraria ipā pena tenuat itellectū Ita tū q ex h° notā cri
minis nō icurrat Hoc idē statuit' de hijs qui de sclo reuerte
tes detmiatū sibi habitū noluerint assumere vl' portare Talesq3
nō pmittant' infra abbaciā vl' extra officiū aliqd exercere i habitu
seculari Quicūq3 vō ab ordine apostatauit si monachus plusq dua
tunicas et cucullā et cōuersus plus q duas tunicas 7 cappā ad
seculū deportauerit residuū pro furto habeat' Qui postmodū
cōpuncti si ad ordinē reūsi fuerint sup dcō furto ad ppriu abbis
arbitrū puniant' Abbtes vō qbus scrib' dnus Cistriēsis pro fu
gitiuis eos recipiat scdm q mercita eorū vl' demerita req̄runt
salua tn ordinis disciplia Fugitiui q3 qui iuxta reglā vsq3
terçio recipiat' si plus q ter apostatauerint 7 penitentes redire
voluerint 7 satisfacere pro delicto omio recipiant' vl' i domibus
grangiis vl' i aliis locis eorū si aliud canonicū nō obsistat tū ad
victū 7 nō ad habitū regularē sed sicut abbas viderit expe
dire Qui quidē si recipe noluerint carceri mancipent' Eis at i
habitu sibi cōstituto vl' tradito existentib⁹ hora vigiliarū tene
ant' venire ad ecclam extra chorū 7 cōuentus ieiunia psequnt'
Cōuersi vō i familiare habitū redacti teneant' ad obseruā
cias cōuersorū Illi autē apostate qui salutis sue imemo
res p seculū euagant' p ppriros abbtes vel aliquos quosq3

habitū

abbates ordinis vel solemnium studiorum prouisores auctoritate
capituli generalis capiant aut capi procurent ad ex
pensas propriorum abbatum inuocato ad hoc si necesse fuerit
auxilio brachii secularis. Quas quidem expensas proprii
abbates tenentur refundere detectoribus eorundem tempore captionis.
Vinctos quoque fugitiuos ordinis nostri tamquam excommunicati te
neantur quousque satisfactioni debite se supponant. Qui
cumque vero personam ordinis nostri per seculum cum habitu perua
gantur honestatem ordinis denigrantes omnibus diebus quibus
habetur sermo in capitulo per totam illam prouinciam in omnibus ab
batiis ordinis excommunicatorum sententia innodati auctoritate
Capituli generalis promulgentur. Sed si aliqui ad ordi
nem redierint a propriis abbatibus a supradicta sententia auc
toritate capituli generalis absoluantur. De abbatibus
extra proprias ecclesias defunctis et aliis diuersis ad sepulturam

Si quis abbas extra domum Cam e tu rapuendis
propriam obierit liceat monachis suis ipsum si voluerint
ad domum propriam deportare auctoritate capituli generalis. Si
quis vero defunctus pro intolerabili fetore non possit in
ecclesia sustineri vsque dum missam habeat sepeliatur ipsa
die et in crastino non obstante alicuius sancti missa propria
que tunc a cantore alii iniungatur missa pro ipso tam a
conuentu quam a singulis sacerdotibus ac si eadem die fuisset
traditus sepulture celebretur. Si vero corpus alicuius
abbatis defuncti ad quamcumque domum ordinis nostri depor
tari contigerit ad portam domus a conuentu processionaliter
occurratur. Et in choro monachorum honorifice deportetur
et circa ipsum more solito vigiletur et pro ipso in crastino ce
lebretur. In maioribus vero ecclesiis nostris non sepeliantur nisi
reges et regine et episcopi vel prelati. In capitulo autem nostro
abbates vel predicti si magis duxerint eligendum. La
pides quoque in claustris nostris terre coequentur ne offen
dant transeuntium pedes positi super tumulos defunctorum.
Nullus autem de ordine presumat ut fundatores abbatiarum

ordinis alibi quam in abbaciis ordinis quas fundatores contulerint eligant sepulturam
Explicat distinctio xi Incipit distinctio xij De fideiussione et custodia
depositorum Et de mutuis non contrahendis et elemosinis excommunicatorum et feneratorum non re-
Nullus de ordine nostro pro aliqua persona vel etiam Capitulum unicum cipiendis
que non sit ordinis nostri fideiussorem se constituat vel per litteras suas vel per
sigilla se obligare vel ecclesiam suam presumat Nec etiam ab aliquo
mutuum accipiat vel alii mutuet. Si quis abbas per se vel interpositam personam
contra venire presumpserit ipso facto auctoritate summi pontificis ab omni administratione spirituali-
um et temporalium noverit se suspensum. Ceterique monachi vel conversi aliquid mutuum con-
traxerint vel concesserint sine abbatis sui licentia speciali proprietarii et furis pena
puniantur. Nec ponat se obsidem aliquis abbas pro aliqua persona ordinis nostri vel
etiam seculari. Alioquin quamdiu obses fuerit non nisi pane et aqua vescatur et ie-
iunet. Si vero contingit aliquos homines alicuius ecclesie capi occasione ipsius ecclesie
vel abbatie sive terrarum quas ab ipsa possidet vel tenet abbas cuius homines
tales capti fuerint vel mandatum eius expleverint pro ipsis fideiubere po-
terit in tanto quantum de bonis ipsorum hominum in ipsa habuit potestate. Deposita
vero in domibus nostris non suscipiantur nisi de consensu ad minus trium seniorum et hoc
ad iussum abbatis et sub testimonio reddantur. Abbas vero studiose provideat
quomodo deposita diligenter custodiantur ac fideliter conserventur. Et nullus alius mu-
tuare vel in proprios usus expendere audeat depositum alterius sine depositoris consen-
su et assensu. Ab hiis quos pro certo scimus excommunicatos esse et publice fenera-
tores nulla licet nobis recipere donationes vel elemosinam exceptis victualibus in
gravi dumtaxat necessitate et periculo constitutis. Communicare et illis quos scimus ex-
communicatos esse in mensa in oratione in salutatione in osculo non debemus. Explicit distinctio xij
Incipit distinctio xiij De cibis consuetudinalibus et quadragesimalibus Capitulum primum
Monachi et conversi ordinis non nisi bis in die comedant ullo tempore preter
minutionem. Adolescentiores vero fratres quibus mixtum sumere conceditur die-
bus ieiuniorum. Ita ante etiam sumant illud. Sagimine vero sibi non debent
monachi et conversi extra abbatias ordinis nisi pro magna necessitate et evidenti. aut
cum fuerint in curia romana aut cum cardinalibus principibus vel prelatis assidue
commorantes. Abbates quoque et monachi tam in via divertentes quam in grangiis commorantes
et cellariis observent omnia ieiunia sicut illi de conventu prout in regula continetur.
Nec liceat aliquatenus alicui prelato ordinis super huiusmodi dispensare nisi in casibus ab
ordine approbatis. In toto adventu domini excepta prima die. Et secunda et tertia
feria ante caput ieiunii. Vigilia penthecostes vigilia sancti Iohannis baptiste Petri et
Pauli. Laurentii. Assumptionis sancte Marie. Mathei apostoli. Symonis et Iude Omnium sanctorum
Andree apostoli quadragesimali utimur cibo tamen. Abstinentia vero sexte ferie in quadragesima
talis fiat ut in omnibus sextis feriis excepto die Parasceves in conventu uno
pulmento consueto contenti simus et potu aliis temporibus consueto. Cr'a an gnsioez bonorum
ieiunia per omnia abbati suo sint obedientes fratres alios victu dissimili non preter-

De carnibus non comedendis ~~seu ministrandis~~ et scolaribus non ministrandis

De carnibus edendis seu ministrandis illud irrefragabiliter Capitulum 2m
teneatur quod in beati Benedicti Regula continetur. Extra infirmitoria ordinis
nostri carnes nullatenus a personis ordinis comedantur nisi quamdiu in mari
fuerint a transeuntibus mare magnum. Qui contra fecerit similiter excommunicationem
incidat ipso facto. In quo excessu si quis deprehensus fuerit. Si officialis fuerit
ab officio deponatur nec deinceps ad aliquod officium promoveatur sine
licentia capituli generalis. Monachus aut conversus non officialis pro qualibet vice per
mensem privatus maneat habitu regulari. Eidem pene subiaceant moniales et
conversi et capellani earum licet in habitu sint difformes. Diebus quoque sab
batorum a lxx usque in pascha in infirmitoriis nostris carnes non comedant
nec pulmenta nisi sagimine condiantur. Qui vero in domibus alterius ordinis
comedunt vel alibi extra infirmitoria nostra si sagimine inesse credide
rint abstineant a pulmentis. In monasteriis quoque monialium
id potissime observetur. Transgressores vero pro qualibet vice
a vino se abstineant una die. Episcopis vero vel aliis personis que
non sunt de ordine nostro infra septa abbatie vel in domibus con
tiguis carnes nullatenus ministrentur. Secularibus vero aut alte
rius religionis personis propter cautelam nostri habitus vel carnes
nobiscum comedere nullatenus permittantur. Quicumque
vero abbas infra septa abbatie vel in domibus contiguis car
nes talibus ministraverit vel ministrare fecerit preterquam
pauperibus infirmis aut personis assidue in abbaciis commorantibus
in loco ad hoc specialiter deputato excommunicationis sententia
percellatur. Officiales vero monachi et conversi hoc procu
rantes vel facientes omni sexta feria sint in pane et aqua usque
ad sequens capitulum generale. De potu et pitanciis

De pitanciis petendis antiquus Capitulum tercium
ordo servetur et ut ad abbatis arbitrium omnia
fiant. Nec de ipsis aliquo tempore in capitulis nostris
mentio habeatur. Nec quacumque occasione quasi de iure
aut consuetudine petantur. Nec minutionum tempore seu
alias presumat quis procaciter petere esum carnium sibi
ministrari quin potius ad abbatis arbitrium singulo
rum infirmitatibus regulariter consulatur. Si quis contra
premissa importunum et protervum se exhibuerit tribus diebus
faciat penitentiam levis culpe. Si quis autem tam penuriosus fuerit quod
propter victus vel vestitus tenuitatem licet pro modo loci

[Margin note:] [...]monitum fuit a° / [...] ut patet / [...]finalibus

et temporis portabile in tantum impaciens fuerit quod se a divino servicio regularibusque observanciis subtraxerit. pena conspiratoribus debita castigetur. Nocturus vero vel consulus qui suggerit seculari alicui ut elemosinas quas dare voluerit abbacie conventui det specialiter ad pitancia per mensem careat pitancia in infirmitatis fuerit aut minutus. Inhibet eciam districtius auctoritate capituli generalis ne de cetero occasione aliqua elemosinarii aut pitanciarii vel quocumque nomine censeantur. ad faciendum conventui pitancias generales se aliquatenus intromittant sed omnes elemosine ad nutum abbatis prout melius viderit expendantur. Abbas vero quicumque existens in infirmitorio pitanciam in refectorio non mittat. nisi solus abbas fuerit loci illius vel eciam pater abbas. Notandum generaliter quod cum biblia legitur in refectorio: legi debet capitulum integrum a lectore. In provinciis in quibus non est hactenus consuetum habere vinum sed siceram vel cervisiam in grangiis ministrare de cetero nullatenus presumatur nisi abbati vel episcopo ordinis excepto duobus cellerariis. maiore videlicet et medio quibus conceditur. ut tantum vini in grangiis expendere possint quod sufficiat sibi et uni socio. si tamen eis a proprio abbate vinum in grangiis bibere sit permissum. Quod si forte vinee infra septa fuerint grangiarum de vino ipsarum nichil omnino audeat facere conversus. nisi prout abbas duxerit disponendum. Prohibet insuper ne quis de ordine post completorium frequentibus potacionibus uti audeat. qui vero contra fecerit penam pagat levis culpe. si sic hoc fuerit comprobatus deprehensus vel convictus. Explicit distictio xiij. Incipit distictio xiiij. De receptione Professione et magistro conversorum Capitulum primum

Provideat abbas ubi multitudo conversorum exigere videtur. monachum sacerdotem ydoneum et discretum maturis moribus preditum qui perfecti in victu laicos fratres edificet. et eis in infirmitate et vestitu constituat et confessorem Cui tamen de quibusdam moribus causis

vel de quibus abbas preceperit ad ipsum eos remittat
sicut et confessiones debent facere monachorum ¶ In diebus
sabbatorum vel vigiliis solempnitatum in quibus communica-
re solent. ad locum congruum exeat confessiones eorum
more solito recepturus. Taliter et mane post primam
ubi visum fuerit oportere. et si tantus fuerit numerus alii
etiam socii addantur ad hoc opus ¶ De capitulo tenendo
abbatem si presens est vel etiam priorem amoneat et
cum eis si visum fuerit vel solus accedat. Aliis et horis
quandocumque conversus ei de confessione loqui voluerit.
ad locum ydoneum secedat. non in grangia labore fuerit mo-
nachorum. vel cum ceteris exierit ad laborem ¶ Semel in
ebdomada horis quibus abbas constituerit circueat of-
ficinas et infirmorum domos et tunc singulis vel simul
pluribus loqui poterit de ordine vel de utili consolatione
et de salute anime. Aliter nec conversis nec hospitibus loqua-
tur in monasterio nec exeat de claustro sine licentia
speciali. Si infirmorum conversorum custos aliquem de infir-
mis viderit opus habere confessorem. eum faciat venire ¶ Item
magister conversis qui fuerint in abbacia nec licentiam tri-
buat cum aliquo loquendi. dandi aliquid vel accipiendi
seu eundi quoque qua non pertinet ad eundem ¶ Ad gran-
gias cum fuerit ei constitutum vadat certo tempore. Ubi teneat
capitulum et confessiones recipiat et omnibus loqui poterit. et ta-
liter se exhibeat ut de adventu eius animabus eorum edifi-
catio debeat provenire ¶ Qui vero aliqui in conversum recipi
debent. in capitulo monachorum primo recipiantur. deinde in capitulo
conversorum. Et hec de eis poterunt quolibet die congre-
gari. Deputetur autem magister conversis ydoneus ad mo-
res instruendos et docendum de ordine. Nouicius conver-
sus si pannos sibi emerit tales emat quales habemus
Mantellum vero non habeat. Nullus vero conversus librum
habeat. nec discat aliquid nisi Pater noster. Credo in

deu Aue maria filii iscre mei ds Que debet dici fr[atr]i (disci)
q[ui] ifeius e notatu. non tn lra sed cordetenus hec addiscat
b Post anu veniat nouici9 i ca[pitu]lo monachoz vbi primo prostrat[us]
veniam petat 7 surges ad ipeciu abbis cu int[er]rogatus de
stabilitate ~~respoderit~~ dicat abbas det tibi ds pseuerancia
Et rndeat omnes amen Et relicta oi pprietate faciat pfessi
one hoc mo Veniat an abbate flectat genua et iungat manus
suas ponetq3 eas int[er] manus abbis et pmittat ei obedi
encia de bono usq3 ad morte Et abbas rndeat deus det
tibi vita etna Et dicto ab oibus amen. osculato abbe
exeat et discedat Ceteru vo i habitu regulari in sacris
ordinibus cstituti i cuusos recipiunt cu hoc abbi cstituit
exeat vel int[er] familiares cu cone caracte teneat Sed
sciedu q ab illo die quo peticoem fecit i ca[pitu]lo monachoz et re
ceptus e in pbacoe cuusoru: i ordie uro monach9
no fiat Qui si suadete diabolo exiit de ordie 7 mo
chi vl Canoici regulaie habitu a quolibz recepit depo
sito habitu i cuuersu recipiat. nisi forte qd absit sacs
ordies recepit Qd si fecerit ad habitu regulare nul
latenus admittat. Tales vo vbicumq3 fieri pt i cuusos
recipiant qui labore vnius mercenary possint singuli
copensare Quicumq3 labore sibi iniuctu adiplere no
luerit. redigat i familiaie habitu usq3 ad nutu visita
tois. et pane iteru vescat grossiori Et no fres ppriο
noie vocetur sed cuuersi D**e vigilys 7 horis co**
uersoru Ca[pitu]lm 3m

Ab ydibus septebris usq3
ad cena dni. priuatis dieb9 pulset capana ma
ior incipiente ultimo psalmo primi noctur. 7 tuc cuusi
ad vigilias oes surgat Dicta at collecta p9 noctnos
mox sibi in iuctos exeat ad labores A pasca aut
usq3 ad ydus septebs qa meridianas no habet. priua
tis dieb9 usq3 ad laudes pausent Pulsatoq3 signo sur
gat et exeat ad ecciam. factisq3 oroib9 vigiliarum

respoderit

laudum et etiam prime exeant ad opera consueta. Ad ceteras vero
horas diei non eant ad ecclesiam sed ubicumque laboraverint
faciant orationes suas nisi fuerit dies feriatus. Dominicis vero et
festivis diebus quibus non laborant tam hieme quam estate quando et
monachi surgere teneantur. Porro qui de grangiis vel qui
de via eadem die venerint eant dormitum si voluerint post
quartum responsorium decantatum. Ceteri vero non exeant sed totum
servitium audiant nisi eos obedientia revocaverit ad aliquid fa-
ciendum. Festivis vero diebus quibus laborant in estate
pulsato signo ad cantica omnes surgant. Commissi vero de
abbacia cotidie ad ecclesiam hora completorii teneantur
ire. Conversi vero qui in grangiis fuerint a kalendis no-
vembris usque ad cathedram sancti petri vigilent circa quartam
partem noctis. A cathedra petri usque ad pascha et ab
ydibus septembris usque ad kalendas novembris sic sur-
gant ut omnes horas vigiliarum et laudum perficiant ante
diem. A pascha autem usque ad supradictas ydus septem-
bris incipiente luce surgere teneantur. Tam ad vigilias quam
ad ceteras horas diei tabula pulsetur in omnibus gran-
giis. Et tamquam monachi orationes facere teneantur. Post erec-
tionem ante et signaculum si duo fuerint aut plures
dicat prior eorum Deus in adiutorium meum intende et
respondentibus omnibus. domine ad adiuvandum me festina.
ad vigilias subsequatur prior eorum Domine labia mea
aperies totum versum. ceteris quisque fiat tertio eundem versum
respondentibus omnibus. Deinde dicant sub silentio Pater
noster. Quo dicto dicat prior omnibus audientibus Gloria
patri. et ceteri dicant Sicut erat totum versum. et hoc usque vi-
cesimo fiat. Post vicesimum autem versum sicut erat subsequatur
priore incipiente kyrieleison. xpe. oia. xpe. prior dicat in audien-
cium. totum pater noster. tam ad vigilias quam ad omnes horas ad-
iungendo. Per dominum nostrum ihesum christum. Ceterique respondeant. Amen.
Deinde dicto a priore Benedicamus domino. ceteri deo gratias
subsequantur. De festis, missis et ordine conversorum. c. 3

In precipuis solempnitatibus conuersi non laborant sed ab
operibus requiescant videlicet In natiuitate domini et tribus
diebus sequentibus In circumcisione et Epiphania domini pasche
In die pasche et secunda feria In ascensione domini In pente
coste et secunda feria In omnibus solempnitatibus beate marie
Philippi et iacobi In natiuitate iohannis baptiste Petri et
pauli apostolorum Iacobi apostoli Laurencii Bartholomei.
Mathei Michaelis Symonis et iude Omnium sanctorum Marti
ni episcopi Andree apostoli Thome apostoli Dedicacionis ecclesie qui in
abbacia morantur sed qui fuerint in grangiis sine extra terminos
operantur. et qui infra si necesse fuerit faciant quod eis fuerit imperatum
Propter autem penuriam conuersorum et quia ipsos conuersos decet maio
ribus et honestioribus negociis occupari indulgetur ut qui volu
erit in coquina per seruientes laicos non suspectos sed bone fa
me et conuersacionis honeste sibi faciant deseruiri In quibus autem
solempnitatibus conuersi laborant et monachi feriant conuersi qui
in abbaciis sunt primam missam audire teneantur. Solempnitates
vero transpositas conuersi in grangiis agant quando et seculares die suo In
abbacia vero quando et monachi. Ita quod audita prima missa exe
ant ad labores Nullus quoque in grangiis vel abbaciis dominicis
et festiuis diebus quibus conuersi non laborant in vectionibus nisi
pro victualibus defendendis vel ecclesiis consuetudinis faciat
conuersos laborare nisi necessitas aliud exegerit faciendum Qui
buscumque diebus due misse cantantur precipuisque ieiuniis vel
quando precipuus defunctus fuerit monachus nouicius vel conuersus et eciam
solempni commemoracione defunctorum missarum intersint celebracioni
bus nisi obediencia aliud preceperit faciendum In ecclesiis vero in
oracionibus et inclinacionibus et ceteris obseruanciis sicut monachi per
omnia se debent habere Ad aquam autem benedictam sicut premisit unus
cuiusque monasterii disposicio sic accedant Septies vero conuersi
communicabunt in anno nisi quem crebrius aut rarius conta de causa abbas
iudicauerit accessuros videlicet In natiuitate domini In purificacione beate
marie In cena domini In pascha In penthecoste In natiuitate beate

marie In solempnitate omnium sanctorum / Qui vero diebus sup
dictis communicare non poterunt. die qua competenter occur
rerit poterit communicare Conversis vero ab abbatiis nimis
remotis licet extra abbacias suas communicare si abbati
visum fuerit expedire De capitulo silencio et disci
plina conversorum Capitulum quartum

Omnibus diebus
dominicis preter eos quibus generaliter fit sermo
in capitulo monachorum quibus tantum conversi ingrediuntur
Capitulum monachorum In estivo etiam natalis domini pasce
et pentecostes finita missa matutinali ingrediantur
conversi Capitulum suum et teneatur eis capitulum ab ab
bate vel ab aliquo alio cui in hoc commiserit vi
ces suas Qui veniens ante residentibus ceteris stanti
bus omnibus versis vultibus ad orientem dicat precio
sa in conspectu domini et cetera que subsequuntur more solito mona
chorum in via directorum respondentibus que fuerint
respondenda Deinde residentibus et dicto Benedicite et
responso dominus faciat sermonem Quo finito et subiunc
to ab omnibus amen dicat ille qui preest capitulo loquimur
de ordine nostro Et si recipiendus est novicius dicat
conversus cui hoc iniunctum fuerit Novicius est reci
piendus Tunc ille qui preest dicat Conversus quidem recep
tus est in capitulo monachorum Veniat et mittemus eum in
ordine suo Et iussu illius adducant eum predicti conversi
Tunc petitur veniam astanti ante eum exponat breviter
asperitatem ordinis et utilitatem Deinde oret pro perseve
rancia eius Et dicto ab omnibus amen iubeat eum in ordine
suo collocari Tunc petant venias et proclament et
per omnia agant sicut in capitulo monachorum Quibus peractis
dicto Adiutorium nostrum in nomine domini et rursus Qui fecit ce
lum et terram inclinent humiliter et discedant Conversus vero
qui cuilibet magistro sibi deputato inobediens fuerit in
capitulo accipiat disciplinam et tribus diebus humi resi

dens coram conversis comedat sine cappa. ¶ Ab octavis vero
penthecostes usque ad nativitatem domini et ab octavis epyphanie
usque ad pascha omni sexta feria accipiat disciplinam nisi
fuerit aliqua festivitas in qua non laborant que super hoc
eis duxit indulgendum ¶ Et si aliqua causa impediat die
qua prius expedierit restauret. Et si forte omnino impe-
diatur saltem pro disciplina dicat septies Miserere mei
deus vel tociens Pater noster. In quibuscumque officinis
tenent silencium monachi teneant hoc in omnibus et conversi
Nec aliquam officinam ingrediantur sine licencia speciali
Insuper in refectorio suo et dormitorio teneant omnino silencium
et preter hoc in omnibus locis aliis nisi forte iussu abbatis
vel prioris in loco determinato loquantur vel eciam de licencia
cellerarii si cellerario fuerit data hec potestas ¶ Illi
qui in grangiis sunt conversi teneant silencium ad mensas et
post completorium et dum cantant horas suas. Et sacerdoti
qui sine capucio est eis non licet loqui nisi dum laborant vel
infirmitate corporis detinentur. Quicumque vero conversus in
abbacia vel extra silencium suum sciente fregerit aut prout est
dictum non tenuerit primam fractionis silencii pro qualibet
vice sustineat prout superius distinctione vii capitulo v de huius-
modi transgressionibus est notatum. De refectione versu

Cibo Mixto et minutione conversorum Capitulum quintum

Quandocumque ab aliquo signo conversis ad refectionem
dicant omnes Benedicite kyrieleison Christeleison Kyrieleison Pater noster
Deinde prior eorum dicat Et ne nos. aliis respondentibus Sed li-
bera nos. Tunc prior signum crucis faciat dicens In nomine
patris et filii et spiritus sancti Amen. et alii respondeant Amen. Et tunc
residant ad mensam secundum suum ordinem comedendo. Et si
quis forte tunc predixerit versum in abbacia ablata porcione sua
vini ultimus comedat illa vice ¶ Peracta refectione surgens
prior incipiat Miserere mei deus et dicat totum versum et alii alium
sicque alternatim dicant alios versus adiungentes Gloria patri

Sicut erat kyrieleison pater nr̄ Et por dicat Et ne nos. et
alij respondeant Sed libera nos Et subiungente priore Benedicamus
dn̄o. alij respondeant Deo gr̄as. Sicque eciam ingressi dicunt sub
silencio pater nr̄ Factoque signo a priore signantes se et in
clinantes discedant Servientes vero in refectorio sumant
vsu suum et ideo pr̄ nr̄ non dicant. In grangijs vero non dicatur
istud pr̄ noster Sed incipientes Miserere mei deus intrabunt
oratorium sumpto cibo Eisdem cibis vescentur conversi quibus et
monachi Si quos oportere iudicaverit abbas in abbacia su
me mixtum. illud sumant Mixti quoque quantitas sit medietas
libre panis vel maior quantitas grossioris panis et aque
Qui vero in grangijs sunt non ieiunabunt nisi in precipuis
ieiunijs et in adventu et sexta feria ab ydibus septembris
vsque ad quadragesimam. et habebunt singli libram panis
insuper de pane quantum voluerint grossiori Conversi qui in
domibus iuxta abbaciam habitant et laborant iuxta pristi
nam consuetudinem in ipsis domibus comedant nec alicui hoc
liceat mutare Conversi non in grangijs minuantur sed in
abbacia quando abbas id preceperit agendum Qui autem contempsit
perdat minucionem illam Conversi vero in abbacia minuti tercia
die post prandium recedere teneantur Nec in grangijs campa
nas habeant sed parvas nolas si voluerint ad refectionem
conversos in refectorio convocandos Conversi autem qui in villis
grangijs. cellarijs seu mensis secularium comederint sine
cappis vbi eas habere poterunt vel in grangijs seu cellarijs
extra suum comederint refectorium vel biberint. in septima die panis
et aque pruam sustinebunt De vestitu lectis et itine

Vestitus conversorum est Cappa Capitulum sextum. conversorum.
Tunice Calige Capucium tamen cooperiens scapu
las atque pectus Bubulcis autem et Quadrugarijs et pasto
ribus. ampliorem mensuram abbas poterit providere Pel
les quoque grosse sint et simplices Quod si cui abbati visum
fuerit de ipsis grossis pellibus cum iam veteres fuerint aliquas

operire oportet nō nisi de veteri panno fiat. Si quis aut
abbas inordinatum matellum contra id quod dictum est ab ali-
quo superveniente converso portari deprehenderit illum
retineat. Et qui tali usus fuerit per annum matello careat
Et in capitulo vapulet. et omni sexta feria sit in pane et aqua.
Licet autem conversis quatuor habere tunicas si abbati visum
fuerit oportere. Solis vero fabris conceditur habere camisias
non tamen nisi nigras vel griseas tantummodo et rotundas. Pel-
les silvestres non operiunt conversi nostri nec catinas nec
caninas nec varias nec griseas seu alias huiusmodi et quolibet
modo habere contigerit non eas emere licebit. Conversi vero in
grangiis botas non habeant sed nec in abbacia nisi forte per
vigilias alicui concesserit abbas et ipse sint vetuste. Si
quis conversus novas habuerit donec eas reddiderit omni
sexta feria sit in pane et aqua. Lectos quoque habeant sicut monachi
preter lena loco quorum pellibus utantur. Conversus vero con-
so caput non lavet nisi forte de licencia et eius qui forte
propter infirmitatem lavare non potest. Qui aliter fecerit in capitulo con-
versorum vapulet. Conversis etiam conceditur ut quicunque
monachi rasuram habuerint et ipsi rasuram habeant ut in or-
dine uniformitas observetur. De conversis grangiarum
dominicis et festivis diebus ad abbaciam venientibus in disposi-
tione abbatis erit secundum paucitatem et multitudinem conversorum
et locorum positionem in ordine suo concedere vel seorsum et ad
abbaciam ubi competenter fieri poterit simul veniant et simul rece-
dant. Nec cibis utantur nisi quadragesimalibus donec communionem
acceperint pascalem licet eam in cena domini contigerit rece-
pisse. Conversus vero qui in itinere est teneat silencium in re-
fectione sua et post completorium habeat se in omnibus sicut
monachus qui in itinere est directus. Qui veniens ad mona-
steria vel grangias ordinis nostri per omnia teneat ordinem sim-
sicut conversi faciunt eiusdem loci. Poterit tamen loqui cum converso
stabulario. Conceditur eum habere conversum stabularium et ipsum

loqui cōuersis ordinis nisi sicut ceteris hospitibus loqui solet ¶ Qui autem equitant et conuersi mercatores a festo sancte crucis nisi fuerint in grangiis vel cellariis ieiunium vt monachi teneant nisi de conuerso secum equitante abbas aliter duxerit disponendum Qui aliter presumpserit vna die sit in pane et aqua et conuersi deforis venientes super genua prosternatur Explicit distic.^o xiiij de diuersis

Incipit distic.^o xv^a de monialibus De paternitate visitatione et incorporatione monialium Capitulum primum

Quicunque pater abbas paternitatem monialium iusto titulo bona fide et nomine sue abbacie decennio possedit. illam de cetero possideat pacifice et quiete. motibus iam olim questionibus ordinis iudicio terminatis et sopitis omnibus super hoc de cetero generalis capituli audiencia denegatur. Et quicunque visitauit monachorum aut monialium abbaciam in carta sue visitacionis cuius auctoritate visitet scribere non omittat. Quecunque vero abbacia vel quicunque conuentus monialium patrem abbatem vel alium ab eo missum ad officium visitationis admittere renuerit ipso facto tam abbatissa quam priorissa. supriorissa et Cellerarija se nouerint in excommunicationis seu deposicionis sentenciam incidisse Conuentus vero interdicti sentencie supponatur ¶ Patres vero abbates seu visitatores de consilio seniorum suorum auctoritate capituli generalis secundum ipsarum facultates taxent numerum personarum ita quod a monasterio possint habere victum necessarium et vestitum Quem si abbatissa vel priorissa augere presumpserit sine patris abbatis licencia speciali per receptionem vel alio quocunque modo. absque retractacione aliqua deponatur et nichilominus talis recepcio pro nullo penitus habeatur. Nec vmquam plus quam due de genere abbatisse ad regularem habitum in vno monasterio admittantur ¶ Quecunque vero abbatisse filias habentes non intersint visitacionibus que ab

abbatibus in monialium abbaciis fiunt sed ipsi abbates per
se visitent corrigant et statuant que secundum formam ordinis
noverint statuenda ¶ Abbatisse autem moniales si postmodum
accesserint possunt caritative corrigere si qua noverint
dum tamen corrigenda caveant pre omnibus ut de hiis que statuunt visi-
tatores minuere vel mutare vel in contrarium statuere aliquid omni-
no presumant Sed nec ea que ipsi moniales iusserint redi-
gant in scriptura ¶ Nulla quoque monasteria monialium sub
nomine vel iurisdictione nostri ordinis de cetero construantur vel
ordini socientur maxime cum id nobis a sede apostolica sit in-
dultum ¶ Monasteria vero que sunt ordini sociata nullatenus
conspiraverint absque licencia capituli generalis ¶ De inclusione et con-
fessione monialium. Capitulum 2m

In monasteriis in quibus moniales
moniales ordinis nostri Anno domini mo cco octogesimo nono
incluse erant quocumque modo sunt vel in posterum fuerint perpe-
tuo sint incluse Aliis vero monialibus ordinis universis egres-
sus interdicatur nisi abbatisse tamen cum duabus monialibus
vel ad plus cum tribus Et cellerarie cum una quibus exi-
re conceditur ad domorum negocia peragenda vel propter alias
inevitabiles causas de licencia tamen visitatorum et hoc fiat
rarissime et honeste Abbatissa que aliter dederit licenciam
deponatur ¶ Moniales vero quas de cetero ordini nostro incor-
porari contigerit quantumcumque fuerint potuerint includi ante
incorporacionis assensum firmiter ac perpetuo includantur Et omnes
moniales ordinis nostri loquantur de confessione per fenestram
ad hoc congrue deputatam preter generaliter infirmantes et ex-
ceptis visitatoribus cum quibus de confessione in capitulo loqui
poterunt et nulli confiteantur nisi patri abbati vel cui ipse
commiserit vices suas Presertim cum per dominum papam privilegium
sit inhibitum ne aliquis de confessionibus et absolucionibus
earum se intromittere audeat nisi de patris abbatis licencia
speciali Non utique liceat eis confiteri cappellanis suis
lincis quam sacerdotibus secularibus seu aliis religiosis cum utique
tam audientes quam confitentes ipso iure sentenciam excommunicationis incurrant

nisi forsan pater abbas huiusmodi capellanis in confessionibus audiendi confessiones dedit potestatem. Nec abbatisse seu moniales pro confessione seu absolucione seu quacumque alia causa personaliter accedant ad capitulum generale. Sed si excommunicate fuerint a patre abbate debent absolui vel ab alio cui ipse commiserit vices suas. Nec aliquos exceptis visitatoribus episcopis et legatis domini pape permittant in ipsarum capitulis predicare. Nulla quoque monialis loquatur cum aliquo nisi per fenestram bene et spisse ferratam vel laquearium ad hoc specialiter preparatum. Exceptis abbatissis cellerarijs et alijs cum exierint ad domorum negocia peragenda. Conceditur tamen quod cum bonis et honestis personis ibus eis loqui liceat loco et tempore congruenti et visitatoribus cum quibus et alibi licite loqui possunt. Cum personis vero forensibus nisi fuerint carnales patres vel fratres aut consanguinei nulli moniali liceat habere secreta colloquia quoquomodo nisi in presencia abbatisse vel locum eius tenentis vel in presencia custodis et in loco ad hoc deputato. alioquin habitus ordinis eis auferatur. Nullus eciam preter visitatores claustrum monialium ingrediatur nisi fuerit tam reuerenda persona quod ei sine dampno et scandalo ingressus nequeat denegari. Nec pueri in claustris monialium erudiri vel nutriri aliquatenus permittantur. nec puelle in habitu seculari. Mulieres eciam seculares in claustris ipsarum vel infirmitorijs non pernoctent. Coniugatas eciam secum habitare non permittant. In monasterijs quoque monialium districtius inhibetur ne quibuscumque personis regularibus vel secularibus nisi in extrema necessitate carnes de cetero ministrent. sed cibi conuentuales personis exterius supervenientibus si forte necesse fuerit apponantur vna die. Vbi autem secus fuerit attemptatum tam ministrantes quam ministrari procurantes per ablationem habitus puniantur. De benedictione monialium Capitulum 3m

Benedictionem que fit super nouicias ordinis elapsa probacione et mutatione habitus faciant

sup moiales pre͡t abb͡tes vl' carū visitatoe͡s vel aly
abb͡tes ordinis de ipoȝ tamē licēcia speciali et solū
abbatisse nomē cui9 moialis bndicat͛ que tūc p̄sens
eē tenet͛ i professiōe illi9 que bndicat͛ exp̄mat͛ De
receptiōib9 vō puellaȝ atē decretū nō faciēdis et de
hijs que ipaȝ itntu puellaȝ data fuerit mosteriis
seu oblata qualit' expendat͛ ⁊ de cōsecctiōib9 moialiū
nulla abbissa seu moialis se intromittat sed patrū
abbatū disposicōi totaliter cōmittit͛. ex pte ca' gnalis
De carceribus caū q9 a nulla habeat͛. exceptis illis a qb9
mostēia sūt fūdata. sed ⁊ si ia que facte fuerit vl' fiet
i posterū. diruatur Moiales at ordīs inclusiōe ꝑ
prium habeat sicut n̄. moch͛. Vniuse at moiales or
dinis nr̄o sociate i singulis domib9. habitū habeat vni
formē. videlꝫ cucullā sine matello vl' matellū sine cu
culla Ita q9 ille hacten9 matellos habuerūt. habeant
illos sed de cetō cucullis nō vtant͛ Jde fiaet ille que
vse sūt hacten9 cucullis Scapularib9 tpe labois vtant͛
Velamib9 semp nigris que bndicē st' ⁊ alie albis ⁊ sūt sine
capuciis tam scapularia q9 cuculle Moiales insup vl' cō
uerse si cōspiratrices vl' symoiace recepte vl' omo rebel
 les fuerit sub pena excessui cōgruēti cū prīm abbm vl'
visitatorū lrīs ad alias domos ordīs emittat͛ nō nisi
de licēcia gnalis capli reuisure Et abbatisse ad q̄s misse
fuerit eas i recipe teneat͛ ⁊ ad hoc si noluerit ꝑ visitato
res aucte ordīs cōpellant͛ Moiales vō fugitiue ad or
dinē reuētētes vl' i carnali cōtagio dephēse ad patrū ab
batū seu visitatorū arbitriū iuxta demeritū puniant͛
Abbatisse vō tales nolētes recipe deponat͛ Si q̄ vō
i illis casib9 icident pro qbus moch͛ vl' cōuersi icarce
rant͛ similiter carceri mancipent͛ Et q̄a abbatisse gnale
capitlm nō habet. venias de suis excessib9 tā i visi
tacōe q̄ alias quociēs necē fuerit corā visitatoe peteī

et ab ipso visitatore vel de eius precepto a monachis pro-
clametur et corrigantur. Hoc idem statuitur de conver-
monialium ordinis universi. De institucione abbatissarum Capitulum
Nulla monialis ordinis in abbatissam promoveatur
que tricesimum etatis sue non compleverit annum.
Si qua vero in abbatissam assumatur in domum diversi habit-
eis quas invenit in habitu se conformet. Cum aliquid ad
officium clericorum fuerit abbatisse officium illud abbatissa propria
eidem iungere non omittat. Conversi autem monialium expleto
noviciatus sui anno in capitulo ipsarum ante analogium venien-
tes prostrati veniam petant. Deinde breviter eis exposi-
ta ordinis asperitate perseverantiam promittentes proprietati
ibidem renuncient more ordinis consueto. Postea libro regule
super genua abbatisse sedentis apposito flexis genibus et
manibus super dictum librum positis dicat. Promitto vobis
obedienciam de bono usque ad mortem. Osculato libro mox
de capitulo exeant et recedant. Abbatissa tamen prius dicen-
te. Deus det tibi vitam eternam et conventu respondente Amen.
Capellani vero et clerici earum ad domos ordinis diver-
tentes a conventu ~~seu conventu~~ secularium sequestrati in ho-
nesto recipiantur loco et receptis ministretur libere et ho-
neste. Confessiones vero monialium non audiant eorum cappel-
lani nisi de patrum abbatum licencia et assensu. Nec de cetero
ab abbatissis absque patrum abbatum licencia et maioris et
sanioris partis conventus consilio requisito et obtento
recipiatur in domibus monialium ad habitum ordinis cap-
pellanus. Illos autem qui iam recepti sunt ad habitum et profes-
sionem qui missas nolunt secundum formam ordinis et
consuetudinem celebrare abbatissa et visitatores earum dure
corripiant et castigent. Si vero conversos monialium per
abbacias ordinis transire contigerit poterunt in refectoriis
conversorum recipi dummodo eis conformes sint in habitu
et tonsura. Moniales ordinis provisores suos preter

tores appellet et mag̃r̃ p̄positos vel Priores nec eos nisi de visitatoris sui licentia speciali ulterius eligant vel assumant Explicit distic° xv. Decimu diffinicionu p̄dcaru

Districte p̄cipit̄ Abbatibz p̄oribz Supp̄oribz et mg̃ris Conu̇sor ordis vniu̇si vt ī singul' ānis p̄nte libellu diffinicionu ex itegro vel ipi legant vel ī audientia faciat sibi legi Qui hoc neglexerit tribz diebz vno eo ī pane et aqua penā sustineat levis culpe Visitatores vō q̄s cunq̄ huius mandati inuenerit trāsgressores abbatibz denūcient vt eis īfligant p̄agendā penā a Ca° diffinitā Cedendū ē q̄ nō est intencio Capli generalis p̄ transgressiōe diffinicionu q̄rulibet p̄missaru ad culpā nisi cōteptus īteruenerit s; ad penā tm̄ psonas ordis obligare Abbatissis vō Priorissis supp̄riorissis monialiu ordis vniu̇si sub penā levis culpe tribz diebz vno eo ī pane et aq̄ firmit̄ p̄cipit̄ vt hanc diffinitionē ad eas specialit̄ p̄tinentē cū libro regule alligatā habeant ī q̄terno conscriptā et ī Ca° suo corā Conuentu ex itegro ānis singulis p̄legē teneant̄ et obseruent ipse et faciant ab aliis obseruari

Explicit libellus antiq̄ru diffinicionu

Incipiunt Capitula Novellarum diffinitionum

Distinctio secunda

Ut in omnibus monasteriis habeatur privilegia vel transscripta privilegiorum ordinis communium — Capitulum primum
Et ut omnes presentati abbates ad tuitionem ipsorum intendant — Ca. 2m
De modo et forma defendendi ordinis libertates — Ca. 3m

Distinctio tercia

De abbatiis et ecclesiis fundandis et ordini nostro incorporandis — Ca. solum

Distinctio quarta

De ambitiosis et de baptismo et aliis sacramentis per monachum non ministrandis. Et de sanctitatibus ecclesiis secularibus — Ca. solum

Distinctio quinta

De mediocritate in cantu — Ca. primum
De missa et commemoratione sancte marie — Ca. 2m
De missa et collecta pro pace — Ca. tercium
De missis festis et commemorationibus diversorum sanctorum
De miraculis et Credo in unum deum — Ca. quintum

Distinctio sexta

De abbatibus remanentibus a Ca. generali — Ca. primum
De ingressu in Cistercium tempore Ca. generalis et de equis ~~[illegible]~~ mediis et armis non introducendis — Ca. 2m
Qualiter se habeant abbates in Capitulo generali — Ca. 3m
De litteris missis recipiendis legendis et impetrandis — Ca. 4m

Distinctio septima

De causis ordinis et debitis. De potestate iudicum et modo procedendi
De commissariis et de commissionibus referendis — Ca. primum
De appellantibus et impetrantibus contra ordinis instituta — Ca. 2m
De casibus in quibus abbates possunt absolvere et de conventionibus inter abbates et subditos — Ca. 3m
De statutis domini Benedicti pape xii. De reformatione ordinis. De libello diffinitionum et diffinitionibus annalibus habendis et legendis — Ca. 4m
De criminosis et testibus — Ca. 5m
De carceribus — Ca. 6m
De proprietariis lusoribus et operariis artis alchimie — Ca. 7m

De diffamantibus — Ca. viii.
De deprehensis in carnis contagio — Ca. ix.
Distinctio octaua
De forma visitationis et modo visitandi — Ca. primum
De donis fratrum visitatoribus — Ca. 2m
De abbatibus cedentibus translatis et pensionibus ... — Ca. 3m
De inquirendo statu monasteriorum et creatione morte vel translatione abbatum et de taxatione personarum — Ca. 4m
De officialibus instituendis et iuramentis prestandis — Ca. 4m
De electionibus et qualitate eligendorum — Ca. vi
De episcopis ab ordine assumptis et de certis primis abbatibus et de magistris in theologia abbatibus et non abbatibus — Ca. vii
Distinctio nona
De sigillis et sigillatione litterarum — Ca. primum
De expensis abbatum et officialium superfluis — Ca. 2m
De contributionibus imponendis et impositis — Ca. 3m
De priore — Ca. 4m De infirmario — Ca. 4tum
De colore vestimentorum et de calciis — Ca. 6tum
De provisoribus studiis et studentibus — Ca. vii
Distinctio x De hiis qui licentie vel mitte ad curiam Romanam — Ca. i
De diversis personis euntibus vel redeuntibus pro negotiis ordinis et hospitalitate seruanda — Capitulum secundum
De eiectis a domibus propriis pro culpa — Ca. 3m
De emissis per dispensione et remanentibus — Ca. 4m
Distinctio xi De novitiis et aliis religiosis incipiendis vel non — Ca. 1m
De fugitivis ab ordine discedentibus per seculum euagantibus et ad ordinem reuertentibus — Ca. 2m
Distinctio xii
De custodia depositorum et bursariis instituendis — Ca. unicum
Distinctio xiii De ... quotidianis et ... — Ca. 1m
De ... non concedendis — Ca. 2m De pitantiis — Ca. 3m
Distinctio xiiii De paternitate et visitatione monialium — Ca. 1m
De claustro et confessione monialium — Ca. 2m
De correctione monialium — Ca. 3m De capellanis earum — Ca. 4tum
De procuratoribus monialium — Capitulum quintum

Incipit prologus i librū Novellarū diffinicionū

Ut statutorū Cistercīsis ordis scrutatores
brevius inveniat q̄s exoptāt diffinitioes que
ordis Capli generalis ab anno dnī m°
cc° sextodecimo quo diffinitionū libellus
extitit compilatus usq; ad annū quinqua
gesimū sub eisdem titulis qui continent in eodē paucis
necessario additis titulis et aliquibz augmentatis. a
liis vero ex causa omissis. p̄sentis supfluus collocate sut
in sequentibz recollecte Quia tamē q̄mplures rubrice
i p̄ma libelli distinctioē recollecte continet quibz siles
i aliquibus subsequēt. ppt reverentiā eoz q̄ continet
diffinico dicta Carte caritatis videlicz et Clementine re
manet intacta. nec sub statutis Capli coprehendo s; tm
memoriā aliqualē de eisdē faciendo transitum9 ut q
vendi fastidiū teperet Explicit plog9 Incipiut novelle
diffinicioes Ut i omibz monsteriis ordis habeantur
transscripta p̄vilegia Distictio 2a Caplm p̄mū

Omnibz abbibz ordis p̄cipit q̄ten9 p̄vilegia ordis com
habeat. & transcribi faciat. et legāt anno quolibz i ca
pitul' ordis cū libello diffinitionū anni sextidecimi et p̄e
sentis. sub penis i eodē libello contentis. Abbates vero qui
p̄missa privilegia habē neglexerit. vel conscribi facē. stallū
chorū igredi non p̄sumant donec habuerit ipsa privi
legia ut ē dictū Ut oes p̄senti abbes ad tuitione p̄vile
giorum intendant Capitulum secundum

Abbatibz Officialibz. ceterisq; psois ordinis universis
inhibetur districte ne dyocesanos aut alios q̄ sup
loca ordinis procuratioes seu visitatioes asserut se ha
bere. p̄sumat quocūq; mō recipere contra formam privi
legiorū ordinis et tenorem Quin ymo si p p̄dictos
dyocesanos moniti fuerint sub hoc vel in aliquo
molestati ad sedem aplicā provocent et appellent

Quicumqz vo con forma ordinis pdictam quemqz pdcorum recipe seu admitte presumpserit i futurum tribus dieb9 uno eorum i pane 7 aqua penitentiam faciat leuis culpe. Abbates vo sup hoc veniam petunt i caplo genali ad ipi9 arbitrium seueritate debita puniendi. De mo 7 for. defendendi ordinis libertates. Cam iiij terciu

Statuit et ordinat qz tres primi abbates prunciate qui de contribucone iponenda pro libtatib9 ordinis defendendis competenter fuerint requisiti si negligentes exstiterint i executione mandati capli genalis ab ingressu ecclie se nouerint suspensos. Qui vo ipositum ppt hoc contributionem statutis terminis non soluerint dum tn eis tempe debito mo fuerit intimatum sint excoicati ipso facto. Et receptores de receptis fideliter computare sub pena superius notata 7 recepta restitue illis pro quib9 fit contribucio teneat. Declarat qz qz taliu ptiaclarium contribucionu iposicoes fiat pporcionalit 7 no equalit scdm iposicione i genalib9 contribucoib9 consueta. Et quia tres primi no pnt ppt pdicta iter dum omode congregari concedit qz duo eis tercio se legitime excusante procede valeat i predictis. Abbatibus vniusis ordinis pcipit ut no psumat contribucoem pro libtatib9 ordinis defendendis fieri postulare i sui subsidium al leuamen nec se speret aliqualit obtine nisi lites sup hoc mouendas contra quascuqz psonas cu prib9 abbtis vl commissariis sui saniores ptis conuctus sui 7 aliorum peitorum cosilio maturo 7 digesto duxerit ichoandas. Appellacoe duntaxat excepta 7 suptib9 spectatib9 ad eande. Explicit distic. iiij.

Incipit distinc. va. De abbaciis 7 eccliis fundandis 7 ordini nro icorporandis. Caplm vnicu

Paternitas ordinis milicie ihu xpi qui ordo p rege portugallie fundatus exstitit 7 p summu potifice cofirmatus 7 nro ordini icorpoatus ad abbate de

allcobacia
alcobacia ptinet totaliter tamq ad prez abbatē
ordinis memorati Explicit dist. tcia. Incipit qta
De ambiciosis et baptismo ac descriptionib' cetys
Nulli de ordine nro licet | secularibus
clericis aut secularibus psonis absq pro
chialis psbitri licencia speciali sacramenta
ecclastica ministrare seu ecia matrimonia celebrare
sub excoicacionis sentia lata canonis Cuius absolucio
est sedi dumtaxat aplice reseruata put in consti
tucione felicis recordacionis dni Clementis pape quinti
in cosilio viennensi edita plenius cotinet. Non tn p h'
excludimus qui famliarib' nris aut pauperib' in hos
pitalib' ordinis nri degentibus sacramenta possimus
ecclastica ministrare iuxta tenorem privilegiorum or
dinis nri sup hoc a sede aplica indultorum Monachi
regionis ytalie ad prioratus plebanias capellas spec
tantes de iure patronatus ad monasteria ordinis de vo
luntate et decreto epor promoti nisi in omnibus licitis
ut officiales ceteri abbatibus suis obediunt. nullam
vocem in caplo aut alibi habeant Nec de agendis aliq
liter se intromittant Nec moram in monasterio psumant
facere nec eis de gra pvideant. nisi put transeuntib' hos
pitibus consueuit gratr ministrari Explicit dis iiij
Incipit dis v. De mediocritate in cantu Regre i
Statuit q antiq Cam' pmu | cantu cantatis
forma cantandi a bto pre nro bernardo tra
dita sincopacionib' et loquelis in cantu ordinis inter
dictis simpliciter cum talia magis dissolucionem q devo
tionem sapiant firmiter teneat. Contrarium facientes ad p
sidentis arbitrium puniant. Abbates et abbatisse hoc sta
tutum faciant inviolabiliter observari Monialibus ordi
nis universis prohibetur. ne varias et nobiles solemp
nitates cum more et forma ordinis decreto facere vel

celebrare audeat quoquo modo vel presumat Et si qui in
hoc in futurum reperte fuerint culpabiles eisdem regula
res habitus auferatur nisi specialis licentia super hiis habita et
obtenta De commemoratione beate marie et eius antiphona Capitulum 2m

[Q]uod commemoratio beate marie fiat et dicatur antiphona Spiritus sanctus
in te descendet virgo maria visitavit Ecce ancilla et collecta letifica.
Post horas canonicas extra chorum ab omnibus per ordi
nem universum Item dicatur antiphona Missus est vsi Ave maria
collecta Omnipotens sempiterne et post collectam dicatur Dulce
nomen. Item Per octavas purificationis beate marie dicatur
ad laudes antiphona Cum inducerent Ad vesperas Hodie beata virgo maria.
Et sabbato post purificationem usque ad octavas dicitur officium
misse Suscepimus deus cum collecta Omnipotens sempiterne de beata maria.

Statuit ut post horas consuetas gloriose virginis

[P]ost Salve regina in ecclesia decantatum grossa
campana suo signo pulset per ordinem universum et qui
libet in honore virginis gloriose ter flexis genibus
Ave maria dicere teneatur ut exinde indulgentiam
quadraginta dierum a summo pontifice cunctis fidelibus
indultam ad salutis commodum assequantur. Item statuit
quod de certo paschali tempore loco antiphona Sancta dei genitrix
et Sancta maria succurre miseris. Regina celi ab omnibus dicatur
ad vesperas diebus ferialibus et non ferialibus Missa vero
eiusdem post missam in singulis domibus ordinis universi
diebus sabbatorum per totam quadragesimam celebretur nisi
fuerit tunc festum duodecim lectionum De missa et
collecta Deus a Capitulum 3m

[C]ollecta Deus a quo. collecta pro pace
de certo dicatur ab omnibus et singulis
sacerdotibus cum divina ipsos contigerit celebrare
Et missa pro pace solempniter in singulis domibus
semel in ebdomada celebretur De diversis
festis et de miraculis et Credo in unum deum Capitulum 4tm

[O]rdinatur quod fiat festum de corpore christi
cum sermone in capitulo cum duabus missis

et ꝑpria historia feria quīta post octauas pētecostes Et
eadē die cōuersi laboribus minime occupent'. Et offi-
ciū corporis xpi p capl'm ordinatū. aliis reiectis officiis
uniformit' decantet'. p ordinē uniusu. In monasteriis
aūt ī quib' ꝓcessionē facere voluerīt dcā die. ī egressu
ecclie. ī pma statione cātet' r'usoriū Eduxit uos do.
cū vsu. Non moyses. In scda statōe r'sposoriū Verbū
caro cū vsu In pncipio. In tcia. r'usoriū Melchisedech
Et ī introitu ecclie īponat abbas Intuimt illius. ut uni-
formitas seruet'. Festū sci Bernardi gloriosissimi
pris nri solēpniter p totū ordinē celebret'. et die
festo ipi' cōuersi minime laborabūt Et fiat octaue
dci bti bernardi cū missa. lectionib' Responsoriis z aliis
sicut ī die pncipalis p ordinē uniusu. Et quociēs feria
tcia cuiuslibet ebdomade ꝓprio seruicio seu ꝓpria missa caru-
erit. ipa die celebret'. de bto bernardo in cōuentu. ī sin-
gulis domib' ordis uniusi. Solēnitas bti mala-
chie epi z cōfessoris cū duab' missis z r'usorio ī vespis
ob meritorū suorū excellēciā celebret'. p ordinē
uniusu. Festū bti yuonis pbiteri z confessoris
nonodecimo die mēsis maii p ordinē uniusu cū
xii lectionib' et una missa. In prouincia uero
turonēsi cū duab' missis et historia ꝓpria solē-
niter celebret'. Statuit' q de bto thoma de
Aquino septimo die mēsis marcii fiat festū cū xii
lectionib' sicut de bto dnico p ordinē uniusu.
Fiat cōmemo. de bto hugone p° abbate cluniacēsi
tam ī laudibus q in vespis. iii° kalēdas maii. videlz
Iste cofessor Collaudabūt. et pma missa de ipso
cantabit' ī die vobis. sicut de bto Antonio per
ordinē uniusu. Miracula fca ī locis ordi-
nis p psonas ipi' ordis generali capl'o lucule-
ter et viuade referant'. et ibidē ī scriptis pub-

lice redigat^r. In o(mn)ibus solemnitatib(us) in q(ui)bus s(er)mo habet(ur) in cap(itu)lo, Credo i(n) vnu(m) deu(m) · i(n) missa solemnit(er) decantet(ur). Noi(m)a b(ea)tor(um) co(n)fessor(um) Emundi (et) Malachie · quor(um) reliquie (et) corp(or)a apud nos su(n)t i(n) honore. de cetero i(n) letanijs ordi(ni)s post b(ea)t(u)m petru(m) co(n)fessore(m) p(ro)nu(n)cie(n)t(ur) (et) i(n) lib(ri)s cu(m) ceter(is) s(an)c(t)or(um) no(m)i(n)ib(us) co(n)scribant(ur).

Diffiniu(n)t et statuu(n)t q(uod) quilib(et) p(ate)r abbas i(n) filiab(us) su(is) p(otes)tate(m) habeat co(n)cede(n)di festa aliq(uo)ru(m) s(an)c(t)or(um) celebra(n)di. si p(er) co(n)ue(n)tu(m) fu(er)it requisitus Et ut cu(m) filijs suis s(i)c capellanijs missis (et) historijs nouis (et) or(ati)o(n)ib(us) libere valeat dispe(n)sare supposita suffici(en)ti assig(na)c(i)o(n)e r(e)dditu(um) (et) co(n)ue(n)tuu(m) vnanimi co(n)silio et assensu Et(i)a(m) ce(n)t(um) statutis i(n) alijs diffinic(i)o(n)ib(us) co(n)te(n)tis nullaten(us) abrogatis. nec sup(er) hijs de cet(er)o onerari capl(u)m gen(er)ale i(n) petic(i)o(n)ibus porrige(n)dis Expliat distinc° quinta

Hoc reuocatu(m) fuit i(n) analib(us) · anno 136

Incipit distinctio sexta De abbib(us) remane(n)tib(us) de cap(itu)lo gen(er)ali Ca(pitulu)m p(ri)m(um)

Q(ui)cu(m)q(ue) abbas p(er) se vel p(er) aliu(m) procurare p(re)su(m)pserit fieri e(ffe)ctu(m) p(er) duos t(em)p(or)ales q(uod) abb(at)es no(n) veniat ad capl(u)m gen(er)ale vel q(uod) co(n)tribuc(i)o(n)es ordi(ni)s no(n) soluatur. ip(s)o f(a)c(t)o exco(mmun)icac(i)o(n)is s(e)n(tenti)a sciat se i(n)nodatos. Inhibet(ur). ne aliq(ui)s abbas det v(e)l p(er)mittat aliq(ui)d vt a gen(er)ali ca(pitul)o excuset(ur). Q(ui)cu(m)q(ue) pro tali excusac(i)o(n)e aliq(ui)d qualecu(m)q(ue) dedit uel p(ro)mi(s)it (et) il(l)i q(ui) recepit. ex nu(n)c p(ro)ut ex tu(n)c ex(com)icac(i)o(n)is i(n)curri(n)t s(e)n(tenti)am ip(s)o facto Poteru(n)t tam(en) diffinitor(e)s d(i)c(t)i capli alicui v(e)l aliquib(us) abbib(us) lib(er)e ex ca(usa) lice(n)cia(m) conced(er)e de d(i)c(t)o cap(itu)lo remane(n)di Co(m)mittit(ur) visitato(r)ib(us) quibuscu(m)q(ue) ordi(ni)s vniu(er)si vt i(n) suis visitac(i)o(n)ib(us) dilige(n)t(er) i(n)quirat de abbib(us) q(ui) ad capl(u)m no(n) veneru(n)t t(em)p(or)e debito n(is)i se legitime excusar(e)t Capitulu(m) p(ro) o(m)nib(us) ordinis vniu(er)si sup(er) hec regsitis in v(ir)tute s(an)c(t)e obedie(n)t(ie) vt o(mn)es quos i(n) hoc culpa(bi)l(e)s sciueri(n)t visitato(r)ib(us) denu(n)ciet nec oratis Qui tales culpa(bi)les

monebuntur venire ad sequens tunc capitulum generale perso-
naliter et peremptorie. secundum statuta capitularia pena du-
plici expensarum quas veniendo ad capitulum et redeundo
fecissent mulctandos psase Et eciam alia graviori si eorum
communitas hoc requirit. In quo capitulo si sic moniti
non comparuerint nec se legitime excusaverint depo-
sicionis iacturam poterunt non immerito formidare. Dn
autem visitatores tenebuntur super hoc capitulum informare
quam primum in ipso capitulo comparebunt vel eis occurrerit o-
portunitas dicto capitulo nunciandi. Qui visitatores si
premissa scienter omiserint adimplere. cum ad domos pro-
prias venerint tribus diebus ieiunent in pane et aqua
sine dispensacione quacumque. Alioquin suspensi maneant a divinis
ad minus donec penitenciam egerint incoratam. Recep-
tores excusacionum abbatum remanencium a capitulo
generali iuramenta exigant ab excusatoribus eorum utrum
causas remanencie sciant vel credant saltem verisimiliter
esse veras. Dictique receptores causas ipsas studeant
referre coram diffinitoribus qui de sufficiencia tracta-
bunt et ex ordine iudicabunt. Receptores autem predicti super
predictis fideliter et efficaciter adimplendis in ipso
generali capitulo iuramenta ad sancta dei evangelia prestare
teneantur. De ingressu cistercii tempore generalis capituli
et de equis monachis et armis non introducendis Capitulum secundum

De cisterciensi capitulo et de diffinitoribus eligendis
quere in Clementina capitulo quarto Et de auctoritate
ipsius capituli Require in carta caritatis Capitulum tercio

Districte inhibetur ne abbates monachi conversi sive
famuli abbatum ad capitulum venientes in ingressu
Cistercii arma et cultellos acuminatos deferant secum
quoquomodo. Si abbates vel monachi contrarium fecerint ex-
communicacionis sententiam se noverint incurrisse. Famuli vero
culpabiles perpetuo a servicio excludantur ut in fraudem

ordinis

arma sua dimittat i cisterciu an̄ ingressu ca. gnal
sub pena predcā. Abbatib9 ordinis phibet sb pē
excoicacois ne mōchu vl mōchos equos vl famla
vl taxatu nūm p octo dies an̄ capłm apud cistciu
itroducāt nisi de dnī Cistciens vel locu ei9 tenētis
licēcia speciali. Durāte vō caplō. abbes qui eqū vl
equos vl taxatū nūm itroduxent sn̄ licēcia diffi
nitorū dnō cistciēsi psonalit assistēte pro equitate
quolz flocinū vinū. 7 pro quolibet equo duos gssos
pro feno āte exitū capli genalib receptoib9 cotri
bucōnū solue teneat. Qd nisi fecent gdu altaris no
ascēdāt quousqz satisfecent genali ca° de predictis
Il talib9 ante recepta pecūa i diminucōe expēsaz
genealis ca. cōuertat. Mōch vō vl cōusi p ab
bates nō introducti causā aductus sin pou cistcie
si expme teneat. Que si vonabilis mēta non fueit
de cistcio turpit expellant recepta pus in caplō
cistciēsi corā oibus disciplīa. Ipe at prior iquirat
cū gracta diligen. si forte aliqs i caplō se nō presē
tauit sibi. et psentatu cōscribi faciat noīa. adeo q
nō inscpti irremissibili. puniant. Excipiunt tn̄ qtu
or pim abbes qui singulare sup hec hnt ptatē. 7 abba
tes de pruliaco cū vno mōcho et de saviniaco cū vno
nōcio. cui pt latitudinē sue generacōis est po ipro
inde ab ātiquo cōcessū. Ista gra vti poterunt libē ma
gistri i theologiam facultate. De mōibus tpe capli ge
nealis signādis Ca. iii3.
Ordinat q det pima die capli. in caplō abbati cuilibet signū. 7 qlibet
abbas dat illud signu dabit famlo suo qui deferret
ad locū vbi auena librat. Qui signu illud nō habu
erit nichil reportabit. Famli vō ad auena liudam
accedat p ordine scdm gna ordinate. De lite
missis i impediis legēdis 7 mittēdis Ca. quartū

De litteris generali capitulo missis · quere supra in clemen
tina capitulo quinto ¶ Nullus de cetero in capitulo peti
tionem faciat seu litteris principum vel aliquorum quicunque ce[?]
audeat presentare qui in eis scribat protinus nomen suum
Abbatibus ordinis vniuersis inhibetur ne rotulos siue libel
los pro lectionibus siue nuncios ignotos traditos vel oblatos
admittere presumat seu procedere contra aliquem quouis modo
occasione eorundem ¶ Nullus de cetero confirmationem pensi
onum vel contractuum quorumcunque petat fieri per capitulum generale
nisi principales litteras valeat exhibere Explicit distinctio vi

Incipit distinctio vij · De causis ordinis. Et debitis
De potestate iudicum · et modo procedendi De commissarijs et de
commissionibus referendis De iudicibus a capitulo datis.
Statuitur quod in causis Capitulum primum Con[?] in clementina c[?]
motis in ordine et mouendis inter personas eiusdem
sine strepitu et figura iudicij procedatur ac simpliciter et de
plano lites in ordine terminentur ¶ Quociescunque inter patres
abbatem et filium discordia oriri contigerit personis neutri
parti suspectis committatur dicta discordia auctoritate capituli ter
minanda ¶ Quicunque in emergentibus causis duo vel
plures commissarij per generale capitulum fuerint deputa
ti · vno eorum impedito vel se legitime excusante · alius seu
alij valeat alium de consensu patrum associare collegam
qui consimilem in commissione vel commissionibus habeat
potestatem ¶ In commissionibus autem ad inspiciendum et discuti
endum seu exequendum aliquorum petitiones iuxta papalia[?] insti
tuta vno commissariorum capituli per mortem vel infirmitatem
vel causa legitima vacare nequeunte alter commissariorum
de consensu abbatum et conuentuum quos tangit negocium vnum
abbatem alium valeat subrogare qui consimilem in commissione
habeat potestatem ¶ Nec alicui liceat abbates ad discutien
dum a generali capitulo petere quousque testatum sollemne fecit
et sub nota autentica iuxta formam apostolicam et capituli eiusdem

caplo puniri studuerint puitare. Quicunq3 commissarius
capl'i generalis qui anno commissione3 sequenti id qd' sup co-
missione sibi fecit renunciare distulerit iusto impedimento
cessante tribus diebus uno eorum in pane et aq̃ faciant
leuem culpam quam si facere contempserit quousq3 fecerit in paz gdu
altaris no ascendat. Uniuersis quoq3 psonis ordinis vniu'si
ne in visitacoib⁹ eleccoib⁹ Correccoib⁹ punitoibus
aut ea tangentib⁹ consilio vl' auxilio aduocatorum et psonarum
secularium vti audeat vl' psumat. Item si qui abbates
ordinis dilatione3 debitorum impetrauerint ab aliquo dno
temporali ad illa debita que debent psonis ordinis quoquo
modo: omnibus abbatibus et abbatissis qui ca° generali
tenent in quibuscunq3 annuis redditibus pcipiunt quicunq3
sine defectu quocunq3 terminis assignatis et locis soluat de certo
id qd' debet. Aliter omnia dampna et interesse que ppter defectum
solucionis caplum dominum incurrit soluere tenebuntur et si post ter-
minum p mense3 soluere distulerint. Abbas vl' abbatissa
in hoc culpabiles ingressum ecclesie sibi nouerit interdictum.
Cellerari⁹ uero vl' bursari⁹ cellerarius et bursaria ipso
facto a suis officiis auctoritate dicti capli deponantur nec ad
aliquod officium possint promoueri sine licencia capli incor-
rati. Uniuersis districtius ne aliqua psona ordinis
cuiuscunq3 sexus dignitatis aut status existat. irre-
quisito ordine pro quocunq3 dono vl' debito bonorum ordinis
arrestari seu sarsiri p se vel p aliu3 quocunq3 exquisito
colore faciat vl' procuret p iusticiam vl' psonam secularem
vel eis presidium auxilium prebeat aut fauorem. Quicunq3
autem contrarium fecerit. excoicacois sentenciam incurrat ipso
facto. Nec se inuicem trahat ad secularia iudicia sine
occasione quacunq3 ordine irrequisito vl' gen'li caplo.
Quia aliter presumpserit. si abbas fuerit. suspensionis.
alie vero psone excoicacois sentenciam incurrat ipso facto.

De appellatib⁹ et impetratib⁹ contra ordinis instituta Ca.^m 2.^m

De correctioibus abbatu' et frm regre i cartta caritatis Cap'lo qnto. Cu p sede aplica Cistrcesi ordini sit idultu ne pro qbus ca i ordine emargete ext' ordine qus audeat appellae Et p canones prohibet' ne a correctioib' rgulaib' qus appellet. ordinat' q si qus p iudice appellacois a' temerarie appellasse fuerit sententialit' reputat'. tamq' excoicat' ab oibus euitet' et p eu a quo appellauat vsq; ad nutu capli carceri macipet'. Qui vo sic teme appellatib' dederit cosiliu auxiliu vl' fauore. a' p aliu publice vl' puati eande icurrit excoicacois sniaz Et pena cospiratoru puniatur. Districte pcipit' abbib' et iudicab' ordis vniuis vt i suis correctioib' no excedat Abbes vo qui excesserit a suis superiorib' acriter puniant' Et si nec sic debito mo se correxerit citent' ad caplm generale Vbi si p excessu correctionu ipaz scadalu exortu fuit deponat'.

no Statuit' q quecuq; psona ordis p se vel p aliu l'ras preces vl' minas a quibuscuq; psonis que no fuerit de ordie nro ipetrauerit vl' ipetrari procurauit seu vti psupserit ipetratis ne pro suis excessib' puniat' seu q de pena relaxet'. vel q ad officia ordis pmoueat' ipo facto sniam excoicacois icurrat Et nichilomin' si sup hoc conuictus fuerit uel conuicta. nunq' de cetero ad aliqd ordinis officiu admittat' sn speciali licencia capli generalis. Statuit' q q'diu rebelles et iobedientes i Correctoib' Punicoib' Carceracioib' Ablacoib' habitus Officioz deposicoib' uel emissioib' monachi vl' couersi i monsteriis vl' monstioru locis p triduu et vlt' cotra madatu volutate seu ihibitione abbatis propi psistent. i ipis monsteriis et locis. q'diu ibi i tali rebellione fuerit. cesset' peitus a diuis. Psone aut cu talibus pticipates qbus mo. seu dates cosiliu auxiliu vl' fauore i hijs sceptis excoicant' Et conicte seu repheñse

vt cōspiratores p oīa iudicat' puniēde De casib9
in quib9 7 a qbus abbates possūt absoluere Ca^m 3^m
Abbates possūt absoluē de leui manuū iniecti
tione in clericū seculare de speciali pⁱuilegio
Abbates ordinis c'tos casus 7 articulos ad ab
soluēdū 7 sibi dispēsandū possūt si voluerit alteri
et cōmittē sup eisdē ptātē absoluēdi quib9 et qñdo
sibi videbit' expedire Concitiones cōtr̄tus sū or
dinationes qscūq3 siue pacta int' abbēs nr̄i ordīs
et eorū mōchos 7 cōuīsos sc̄a qn̄olibz vl' cont' gnā
ordīs istituta 7 in posteriū facieda nullius firmitatis
robur obtineat quo vsq3 fuerit p cam generale c̄
firmata De statutis pp̄e bndicti de reformacōe dnī
ordinis 7 libello diffinicōnū habēdo 7 legendo
Abbatib9 ordinis vniūsi iniugit' Ca^m 4^m
q̄tenus statuta seu ordīacōes dnī bndicti
pp̄e de reformatiōe ordīs nr̄i habē pcuret 7 ea obser
uet 7 obseruai firmit' faciāt sub penis in eisdē con
tentis Abbibus Cellerarijs 7 Bursarijs sb pena
deposicōis ab officijs papit' q dcā statuta celeriter
7 absq3 mora cōscribi faciāt 7 libello diffinicōnū seu
regule copulari Cū p ppalia statuta phibeat'
q silue nō cedue nō vēdant' etc. declatur q nec per
petuas pecias pro cōstruēdis domibus vl' alijs fabricatas
nec eaā alit' ni cū solēnitate in dc̄is statutis papalib9
istituta vendi possint absq3 pena piurij incurrēdi
Ordīacōes cōnctiōes 7 cōtr̄tus int' abbēs 7 cōuetus
sup carnib9 habēdis c'tis tpīb9 Elcosinis Redditib9
victualiū q̄litate et q̄ntitate que ordiatiōib9 et sta
tutis dnī Bndicti pp̄e expresse cōdicūt sup qb9 tā
vsū q' l'ras habē ~~quāda~~ dicūt' reuocāt penitus 7 anul
lant' in quibcūq3 sint monasterijs sic obseruata Cā
cōt' ppalia istituta aliqui priores cellerarij 7 mochi

alij ext'a dormitoriu cameras nitunt' habe approp'atas
in quibus carnes coquendu et pnoctat et iuitat quos
volut ad esu carniu sn pprij abbis licetia dicentes
sibi hoc lice de consuetudie usitata Carnes sibi postu
lat certis dieb' seu tpib' inst'ri Iniungit' abbib' ordinis
vniu'si vt i hijs et alijs statuta capitularia faciat obs'uari
. t'nsgressores p amotione a suis officijs vl' alias vt
meruerit puniendo Abbates ordinis qui con' istu capitula
monachis et conu'sis portioes panis et vini i infirmitorijs
et refectorijs cotidie distribuunt et assignat ubi penas in

sta excoicacois fuit re
uocata ano 349°

ipis statutis capitularib' cotentas excoicacois icurrat sitam
ipo facto auctte capli generalis Statuta cap'li g'nalis
postq' fuerit edita et i publico pmulgata adeo ligat
q' nisi i sequenti caplo expresse reuocata fuerit. cesen
tur tacite cofirmata Abbatib' priorib' suppriorib' ordinis
pcipit' ut libellu diffinicionu editu Anno sextodecimo
vna cu psenti habeat et obseruet ac legi faciat oi excu
satioe semota put i dco libello distic' vij. ca° q'rto. Et
i fine dci libri ac decreto plenius cotinet' Et h' faciat
sub penis ibide cotentis Prioribus abbib' et comissa
rijs ordinis vniu'si iniugit' ut diffinicioes ani cuiuslibet ge
nerales et speciales illis quos tangunt et pro quibus fuerit
edite p se uel p aliu psentare studeat singli q'dati in
monasterijs sibi subditis vl' comissis et i eoru capitulis
publicare isti a copetente t'mino citra anu ordinacois
ipaz Iniugatq' abbati si pns fuerit. alioqn priori vl'
celatori vt earu copia accipiat. sibiq' retineat et obs'uent
Alioqn tam trade copia q' recipe suis suptib' negli
getes t'bus dieb' vno eoru i pane et aqua faciat pe
na. leue culpa Ita donec fecerit vl' diffinicoes ipas
habuerit. gradu altaris ascende no psumat Inhibet'
oibus abbib' sub pena excoicois late snie vt quocies
abbatu face. statuta conde. vel certas penas con' deli

quetes iponere no presumat Talia vero facientes seu fieri
procurantes vel dictam contractionis sententiam eo ipso pro depositis ha
beantur et pro presentes abbates pro depositis nunciemur De crimi
nosis et testibus Capitulum quintum
Criminosi qui publicam est
gerunt penitencias prohibetur ad consilia evocari in ordine
Quam si forte se immiscuerint et contradixerint alys frumentum sam
oris proborum et saniorum consilium teneatur contradictione talium
non obstante Et ne crimina maneant impunita declaratur quod
seculares aut aliarum religionum persone honeste admittan
tur in testimonium contra quascumque personas ordinis si legitimum
aliud non obsistat De carceribus Capitulum sextum
Quicumque monachus carceri mancipatus de ipso carcere
sine licencia exierit aut ipsum carcerem fregerit non potest ad
ad quoscumque legitimos actus promoveri absque dispen
satione Capituli generalis De proprietariis lusoribus et
operariis artis alchimie Capitulum septimum
Statutis generalibus et alys contra proprietarios in suo
robore duraturis statuitur quod in singulis capitulis ordinis
diebus quibus sermonem habere contigerit proprietarij ordinis nostri
per abbates vel presidentes excommunicati solempniter nuncientur.
Districtissime inhibetur personis ordinis universi cuiuscumque status
extiterint ne cuiquam permittat de certo de rebus quibuscumque
et quomodocumque seu qualicumque permissione habitis in morte testa
mentum facere vel quolibet pro voluntate ordinare cum in hys
nichil possit reclamare liberi Sed sint omnia superioribus
suis si subditi sint vel suis conventibus si abbates vel abba
tisse fuerint fideliter assignanda vel suis successoribus con
servanda Quam contra fecerit tamquam proprietarius et excommunicatus
honore et fructu sine quacumque interpretacione ecclesiastice
careat sepulture Ludus taxillorum et ludi quicumque illi
citi interdicuntur personis ordinis universi causa cupiditatis
vel lucri pecuniarij Quam vero contra fecerit et super hoc convictus
fuerit per annum integrum ultimus omnium habeat et omni certa

feria eius(?) cū aliū sit ī pane & aqua Q(ue)z si nec sic fuit emēdatus priuet' habitu regulari / Inhibet' sub pena excōicacōis late snīe psonis ordinis uniusis ne arte alchymie quoq(ue) mō uti p̄sumat vl' audeat Queciq(ue) vo psone ordinis aliqs uti cognouerit sub eadē pena illos prode teneant De diffamatorib(us)

suptiores Ca^m 8^m

Diffinicio edita cū penis adiunctis con͞t adeūtes pncipes & potētes p abbatū creacōe visitacōe &c. Ad mōchos & cōu(er)sos abbes & alios maxīe erga potētes psonas & subli mes diffamātes scripto vl' verbo extēdit'. Hoc adiē do q(uod) si semel tales puniti reincident alias ī ppetuo carceri mancipent' De deprehensis ī crīm

contagio Ca^m 9^m

Quicūq(ue) mōchus vl' cō uersus ppt' icōtinētie sue viciū pub^ce egit pniam & ordinis sui gradū pdidit nullū aliū gradū assequat' nec ad actus legitīos admittat' nisi duntaxat de licēcia capli generalis sed ī eodē gradu pmaneat ī quo punitus extitit ī futurū. Qui monsteriū aliūde q(uam) p portā egressus fuerit & clara die tanq(uam) deprehēsus ī crīis cōtagio puniat'

Explicit distic^o vij. Incipit distictio viij De forma visitacōis et modo visitandi Ca^m p^mū

De visitacōib(us) faciēdis. Quere ī carta caritatis ca^o 2°. Et de visitacōe com^is cist ciensis & pclamacōib(us) ī ea faciēdis. de visitacōib(us) alijs & visitatorib(us). Et de ptāte correctiōib(us) & ptācijs eo(rum) & de ptelacione visitacōis Quere ī clemētina. ca^o v^to sexto & vij.

In v(ir)tute scē obediēcie pcipit' abb(at)ib(us) filijs visitantib(us) et eo(rum) cōmētib(us) q(ua)ten(us) prib(us) abbatib(us) et eo(rum) cōmissarijs pro eūdo & redeūdo expēsa mo deratas iusto taxatas libramie solue nō p ponat

Includū

cōsuetudīe qualibet nō obstāte. Cetuꝫ nō visitatorib⁹ ꝑrijs vl' eoꝝ cōmissarijs expēsas i recusauerīt soluere cōpetētes q̄ntitate p̄esata itīneris et qualit' psone. si abbas fuerit sic recusās ab īgressu ecc'e donec satis fecerit sit suspēsus. Si vo abbas p̄ns nō fuerit. cellerari⁹ et bursari⁹ neglīgētes a suis officijs depositi sit ipo facto nec illa vl' alia exeqūt' cont' fuerit ipis visitatorib⁹ satis

De domus factis visitatorib⁹ Ca^m z^m. factu. Reqre i clemetina. Precipit' nō ī proīnde ꝛ iungit' psonis ordīs vniu'si q̄ oēs visitatoēs illos q̄s scieuerīt a' pbabilit' audiuerīt suspecta munera ī suis visitacoīb⁹ i recepisse seu alit' cōn debitu iusticie ꝑcessisse ipos denūciare patret ca⁰ genali ad ei⁹ arbitriu seueritate debita puniendos. Precipitq; capl'm vt visitatoēs ad mōsteria visitāda ꝑpt' gwerras acce de nō valētes cōmittāt alijs vices suas n' cōuentu ad alia ordīs mōsteria a' alibi citare p'sumāt n' cōuetus ipi ex causa legitima hec requirat. De abbib⁹ cedētib⁹ vel trāslatis ꝛ p̄esioibus sibi datis Ca^m z^m.

Trāslacoēs abbatū ꝛ abbissaꝝ i ordie n' fiat nisi forte ꝑpt' aliquā emīnente vtilitate de do' Cistrcīēsis ꝛ q̄tuoꝛ p'moꝝ licēcia aut saltē alti⁹ ipoꝝ cū ipo dn̄o Cistrciēsi. alit' fuerit ordiatu. Qui vero alit' p'sūpserit tam trāsferētes q̄ trāslatus ipo fc̄o se esse depositos nouerīt auctē capli genēalis. Quociescūq; abbatē aliquē ad aliā abbaciā trāsferri et mōchū in alieno mōsterio p'nouerī cōtigerit oīa ꝛ singla bona que habuerīt secū de abbib⁹ ꝛ cōuētus licēcia deferre ī sc'ptis tenebūt' redigē et sc'ptū suī sigilli gmuīmūe roborare ꝛ abbati a quo recedūt dimittē sigillatū. Qd si facē neglexerīt corpo excōicacoīs suiam se nouerīt icurisse. Diffinicōi alias edite de p̄esioib⁹ cōcessis vl' cōcedēdis abbib⁹ spōte cedētib⁹ bn̄ merētis addit'

q si iteato ad abbie i'gime eos cōtigerit pmoueri & ite
postmodū spōte cede huius pesio post cessione non ex
spiret sed eadē gaudeat libtate libe sicut prius. Ab
bates vl' etiā abbatisse qui cesserint si suo abbi seu ab
batisse iobedietes repti fuerint p visitatore scdm qnti
tate demeriti puant. Qz si sic correcti nō emedauerit
sciat se p generale cam dū ad eius noticia deuenit p sub
tractione pesionū vl' alias grauiori aiaduersione plectendos
hoc ipm cōmitti. prib abbib & eorū cōmissariys exe
quendū. Et si p tres dies iobedietes psstiterint eo solo
dictū Cam eos decern puatos p oia pesioib & gracijs
sibi fctis. Abbib at spōte cedētib et bn meritis cocedi
poterit p prem abbate vl' successore vt imediate vbiqz
i residerat post abbates. Ordiat q cū alicui aliqua pe
sio e cōcessa. si ea i quecuqz aliū vl' alios qquo modo
trasferre psupserit. puet ppetuo huius pesioe & ad cō
munitate mōsterij vn supta e i redeat. De iquire
do statu mōsterioz & creacōe. morte & trasla abbm
Et de taxatione personarū Capitulū quartū
In noua creacōe abbatū pres abbes vl' eoz cōmissarij
de statu domus diligent iquirat qd vl' qntū debeat vel
habeat i mobilib & quot eis debita debeant. Preterea
sacqz oia sub sigillis suis abbib creatis i recōsignent.
Eaqz oia & singula i papiro bursarie corā domus seio
ribus faciat cū itegritate cōscribi. Quocies abbes
ordis cede decede seu ad aliud mōsteriū ordinis trās
ferri cōtigerit Prior Cellerari Supprior cū tribus vel
qtuor seniorib & saniorib domus de bonis mōsterij loca
libus Pecunia Vtēsilibus & alijs qbuscuqz plenū & lu
cidū studeat facē inuetariū & futo abbati eadē ex ite
gro cōsignare. Neuqz vo aliqd penes se qmo i reti
nē aut distrahe psupserit ipso facto excōicacois sniaz
se nouerit icurrisse. Nō est tamē itencōis capli qui offi

cales vacantes monasterii de bonis et redditibus eiusdem non
obstante huiusmodi suma debeat monasterio necessaria facere et prout
viderint utilitati providere In monasteriis vero tam monachorum quam
monialium in quibus facta est taxacio personarum si presides abbates
vel eorum commissarii per abbatum seu abbatissarum et conventuum
negligenciam personarum numerum invenerint minoratum eos ad
complendum numerum per censuram ordinis studeant compellere auctoritate
capituli generalis si monasteriorum viderint suppetere facultates ..

De officialibus instituendis et iuramentis prestandis

Omnibus et singulis abbatibus iniungitur quatenus Capitulum v^tum^
officiales prefecti maiores de cetero faciant et ordi
nent cum consilio seniorum suorum monasteriorum servatis in aliis
regularibus institutis Ad abbates tamen consilium nullus presu
mat accedere preter ipsum abbatem proprium non vocatus non obstan
te quamvis consuetudine contraria Statuitur ut monachi per
abbates ad consilium vocandi ad requisicionem abbatis iu
rare teneantur quod secretum et consilium fideliter tenebunt et
illud nullatenus revelabunt Officiales ordinis cum in
stituuntur iurare teneantur quod nullam opponent impugnacionis
obstaculum nullam parabunt defensionis presidium quominus ad
missionem abbatum dimittant officia absque quacumque contra
dictione Alias nullatenus valeat promoveri Dictus
quoque novicius ordinis antequam ad professionem recipiatur iu
rare teneatur quod statutum huiusmodi modo eis vulgaliter ex
positum observabunt Abbates autem qui officiales institue
rint vel novicios ad professionem receperint non prestito
ab eis et eorum quolibet huiusmodi iuramento extra stallum abbatis
maneant donec exegerint iuramenta vel officiales a
moverint non iuratos Receptos autem absque iuramento novi
cios in basso choro teneant donec prestiterint iuramentum
Et hec diffinicio cum forma visitacionis annis singulis in capitulo
recitetur Monachi vel conversi cum mittuntur ad messes
vel redditus suscipiendos aut alia quevis domus negocia

¶ quod reprobatur
penitus et an
nullatur

concedenda iurare solempniter teneatur quod domus substantiam custodi-
ent et recuperabunt fideliter et alia iniuncta officia tam sollicite quam
utiliter procurabunt. Qui vero iurare renuerit per abbates, priores irre-
missibiliter ultimum omnium collocentur ac panis et aque pena
quamdiu in contumacia vel in inobedientia perseveraverint percellatur et
nichilominus die qualibet in capitulo recipiat disciplinam. Et
si officiales fuerint deponantur. ¶ Abusus in quibusdam mo-
nasteriis observatus quod certi numero consiliarii a conventibus
eligantur quorum consilio abbates foret in omnibus regulentur
in scriptis etiam ordinationibus et statutis assignatis que abbates
debeant observare et non discedere sine eorum beneplacito ab eis-
dem extorto, etiam de servando ad sancta dei evangelia iuramento,
reprobatur. Prohibeturque talia attemptari vel attemptata ser-
vari, sed iuxta abbatis arbitrium et priorem abbatem si fuerit opus
consilium monasteriorum negocia disponantur. Requisito tamen in quibus
fuerit requirendum consilio suorum conventuum saniorum. Qui vero
aliter abbates suos presumpserit coartare tamquam conspiratores
pro omnia puniantur. Conventus vero si secus voluerit unanimiter
abbatem suum compellere quovis modo tamdiu subiaceat interdicto
quousque errorem suum recognoscens humiliter et desistens ab ipso me-
reatur relaxationem et gratiam obtinere. Abbates autem ut predicta
melius exequantur extra monasterium in quibus grangia seu loco mo-
^valebunt nasterio contigua vel longinqua facere licite ^ De electione ab-
batis cisterciensis quere in Clementina capitulo quarto. Et de electi-
onibus aliorum abbatum ordinis quere in carta caritatis capitulo
quarto et in libello diffinicionum. De electionibus abbatum.
In vacantibus monasteriis ad novi pastoris sub- Capitulum 6um
stitucionem nullatenus procedatur nisi patre abbate vel eius
commissario requisito prius et presente. Electio aliter facta
irrita sit et inanis et eligentes iure eligendi tam active quam
passive illa vice sint privati. Provisio de persona rectoris
in monasterio viduato penes patrem abbatem vel eius com-
missarium remaneat. Et hec diffinicio extenditur ad moniales.
Item statuitur quod quicumque electione in nostro ordine in dis-

cordia cōtigerit celebrari ille qui a duabus partibus fuit electus si psona electi fuit ydonea et electores ad eligendum habiles. per patrem abbatem vel per eum cui committ[it] vices suas in pdictis. electus modo pdicto absque contradictione qualibet confirmetur ¶ Et quia electio debito modo non procedit absque mutuo consensu eligentium et electi: inhibetur electionem qualibet confirmari donec electe psone habeatur consensus Et ad consenciendum electioni abbas electi ipsum electum inducere teneatur ¶ In electionibus abbatum ordinis nostri nulli patres abbates vel eorum commissarii eligentium impediant libertatem sub pena deposicionis nec contra formam ordinis a sanctis patribus obseruatam in ipsis electionibus psumant procedere sed tenent obseruare studeant uniformiter continenciam clementine In qua multe nimis solempnitates nostro ordini de speciali gracia remittuntur. consuetudine que in aliquibus monasteriis dicitur vsitata quod in electione omnes sacerdotes vocem habeant penitus reprobata. Indulgetur conventibus quatuor primarum abbaciarum graciose quod cum aliquem vel aliquos pdictarum pastore vel pastoribus vacare contigerit. si electores omnino concordes fuerint. liceat eis libere assumere quemcumque abbatem iij linea aliarum generacionum pdictarum et eciam de linea Cistercien[si]. diffinicione qualibet. super hoc edita in contrarium penitus non obstante Non tamen intenditur quod promissionis gracia ad hoc aliquatenus se extendat ¶ Omnibus abbatibus filias habentibus ab eis nimis remotas precipitur ut abbatibus discretis vicinis committant vices suas ut in casu ab eis sic distantibus et remotis si casu vacare contigerit confirmare valeant seu eciam promouere. clementina et statutis ordinis obseruatis. De episcopis ab ordine assumptis et de eorum primis abbatibus et de magistris in theologia. Ca^m. j^m

Inhibetur abbatibus omnibus ordinis nostri ne episcopos de ordine assumptos in suis monasteriis recipiant nec monachos suos per eos ordinari faciant donec de ipsorum institucione canonica legitime eis constiterit per patentes litteras capituli generalis sigillatas non obstantibus quibuscumque litteris re-

cōmēdatorys eisdē epis per quascūq3 psonas ordis ɔcessit
cui9cūq3 status aut cōdicōis existāt. nec talibus epis ab
eisdē abbib9 mōdicius aliqs ad ɔmoradū aliqlt cōcedat
Illis at qui p sedis aplice grām seu p elcōnē canoicoy
cōcordē alicui9 vacātis ecce fuerit pmsū vl' pmdebit
i futurū de epatus officio nō itendit p cōstitutiōez
pntē in aliquo derogari ¶ Quatuor pmi abbes ordinis
i suis mōsteryis nulli supuenienti abbi cui9cūq3 genā
tionis sit. cede teneant ¶ Abbes magistri i theologia
post quatuor abbes 7 abbes de Pruliaco 7 Sauiniaco sedeant
aut vbicūq3 Et magri etiā nō abbes būdictionē i mōste
ryis p que trāsierit accipiat sup gradū psbiteri i choro
¶ Cōcedit sacre theologie magris vt possit abbate aliq9
nō vocato i mōsteryis moialiū visitacōis offi exerce.
Abbib9 magris i theologia ihibet. ne remaneant i studio
post anū postq adepti fuerit cathedrā magrale. n' cuiq licent
sup hoc absq3 speciali madato capli dispensare ¶ Explicit
distic' viii ¶ Incipit nona De sigillis 7 sigilla de lrarum

Precipit q fiat sigillū speciale pro Ca. p.
sigillādis suffragyis que cōcedit in caplo
generali Diffinicōes vero capli de ɔt sigillo
dnī Cistercesis licite poterit sigillari. Et q
de ɔt sigillo fuerit sigillate faciat plenā fide ¶ In oib9
sigillis cōuētuū ymago bte marie virgis ipmat. et
sigilla ipa de cupro fabricet. Sigillū cōuētus ab eisdē
psonis custodiat. q quib9 7 mō simili dns Benedictus
ppa i statutis de peciūa vēditionū statuit custodiendū
¶ Cū i statutis ppalib9 sit cōtentū q i tētatib9 p abbates
7 eorū cōuetus faciēdis cū sigillis abbatū et cōuentuū
lrā autētica apponat. 7 nōnulli abbes i notariū vigiois
tabelliones minime valeat repire. pinde ordiat q i tēta
tibus pdcis poterit abbes ordinis vnius si voluerit p
lrā autētica vti cui9libet abbis ordis nri sigillo vna cū
suis abbis videl3 et cōuētus Nec alicui liceat abbes a

generali capitulo petere ad discutiendum quousque retentum sol
lempne fecit et sub nota autentica eidem capitulo presentibus
studuerit presentare. In nova creatione cuiuslibet abbatis
sigillum predecessoris sui in presentia visitatoris novi abbatis et
conventus frangatur. Et abbas de novo creatus sigillum in
quo nomen suum proprium apponi faciat de novo fabricari
procuret. Et hec et alia de sigillis abbatum et conventuum
eorumque custodia ordinata ad sigilla abbatissarum et conven
tuum monialium ordinis nostri extendantur. Abbatisse autem ad tra
dendum suis conventibus sigilla per patres abbates compellantur per
depositionem vel alias si in hoc fuerint rebelles. Abbates
qui litteras contributionum que eis imponuntur vel per quas interdum
citantur ad capitulum sigillare renuunt a superioribus viva vo
ce vel per ipsorum litteras requisiti gradum altaris ascendere non
presumant quousque litteras sigillaverint integratas nisi causam
rationabilem et necessariam pretendere possint. De expensis

abbatum superfluis. **Capitulum secundum**

Patribus abbatibus et eorum commissariis precipit et com
mittit quatenus personas ordinis in equorum vasorum argen
teorum lectisterniorum vestium aliorumque ornamentorum varietate et
multitudine etiam in expensis irrationabiliter excedentes corri
gant et emendent auctoritate capituli generalis. De contributionibus
imponendis et impositis. quere in libello diffinitionum distinctione vii
capitulo primo. De contributionibus impositis et imponendis **Capitulum iii**

Quotienscumque contributionem fieri contigit in ordine in
futurum abbates summas sibi impositas receptoribus
ordinandis in sequenti tunc capitulo generali apud Cistercium solvere te
nebuntur nisi propter necessitates ordinis exigentes causa
diffinitores capituli aliud solutionis locum et terminum duxerint as
signandum. Abbates vero statuto termino non solventes eo ipso
excommunicationis vinculo agnoscant se ligatos. Monachus vero vel
conversus qui nec contributiones ordinis statutis terminis solvantur
per se vel per alium clam vel palam impedire presumpserit seu impe

ad quam prendendam citetur ad tunc sequens capitulum generale

dui perdurauerit quibus modo eadem excommunicationis sententia eo ipso denunciatur
irretitus et tamquam conspirator pro ordinis puniendus. Si vero abbates pro non solutas contributiones excommunicationis sententiam per sex menses sustinuerint animo indurato ex nunc prout ex tunc depositi sunt. Non est tamen intencionis nostre quod ob huiusmodi aliquis abbas reputetur depositus quousque per superiorem abbatem vel eius commissarium depositus fuerit nunciatus. Patribus autem abbatibus et eorum commissariis in virtute sancte obediencie precipit et committit quatenus de non solventibus inquirat in suis visitacionibus diligenter quam convenit veritatem. Et quos repererint non solvisse excommunicatos denunciare studeat et depositos ut dictum est si eorum contumacia hoc requirat. Et ad huiusmodi plenius exequendum tam patres abbates quam commissarii eorundem efficaciter teneantur. Quod si facere facere omiserint cum ad domos proprias reversi fuerint tribus diebus ieiunent in pane sine dispensacione quacumque. Alioquin suspensi maneant a divinis donec penitenciam egerint memoratam. Conventus vero qui impedimentum prestiterit ne solvant contributiones supponuntur ecclastico interdicto quousque de predictis generali capitulo extiterit satisfactum. Diffinitores et quatuor primis abbatibus in generacione sua committit quatenus quatuor et qui viderit eis expedire certos et discretos abbates ordinet ~~in remotis partibus seu provinciis ordinis~~ qui contributiones impositas et in posterum imponendas recipiat et ad expensas ordinis mittatur semper sequenti immediate capitulo generali. Et si deputati abbates dictas contributiones recipere et mittere ut dictum est fuerint negligentes excommunicacionis sententia se noverint irretitos. Abbates vero qui summas sibi impositas vel quotas solvere neglexerint vel contempserint tamquam assignatis penas contra non solventes impositas et imponendas eo ipso se noverint incurrisse. Patres abbates ordinis universi summas contribucionum et quotas per eos impositas filiis suis inscribere teneantur suis superioribus immediatis. Et de hiis

Marginal notes:

non

pro ante

quod ad expensas abbatum non solucionum totaliter plus tantes pena in singulis monasteriis ordinis studeat diligenter inquirere quod abbates non solverint et quos repererit non solvisse excommunicatos denunciet vel depositos ut est dictum. Diffinitores et quatuor primis tum libus in generacione sua committit quatenus in remotis partibus seu provinciis abbates deputent prudos ac discretos

commissarii

gradati usque ad primum superiorem generationum suarum. ut per
relationem singulorum impositorum solutorum et non solutorum
certitudo verior habeatur. Et de hiis tenetur referre capitulo
generali inquiratque in quantum sit eorum subditi de non solutis
contribucionibus obligati et referat seu rescribat capitulo generali.
In monasteriis in quibus abbates propter guerras vel alias ra-
tionabiles causas non possunt tute vel commode residere priores
Cellerarii. Bursarii et alii reddituum receptores si contri-
bucionum quotas suis monasteriis impositas et imponendas ter-
minis constitutis solvere neglexerint seu distulerint. eo
ipso pro depositis habeantur et inhabiles efficiantur de
cetero nisi de generalis capituli licencia speciali. Ceteri autem officiales
vel monachi qui impedimentum prestiterint clam vel palam per
consilium involvuntur. Quicumque pater abbas cuiuscumque perti-
nencie fuerit aliquid de contribucionibus filiis suis abbatibus in-
positis receperit vel receperit in futurum. nisi infra tempus sequentis
capituli de sic receptis satisfaciat vel generali capitulo fidelem com-
putacionem reddiderit. sentenciam excommunicacionis incidat ipso facto et
nichilominus in hoc deprehensus sub pro deposito habeatur.
Moniales propter inopiam absolvuntur a contribucione quousque
per generale capitulum aliud fuerit ordinatum. De prioribus.
Statuitur districtius inhibendo ne aliquis Capitulum quartum
fungens prioris officio aliud extra monasterium officium
exequatur. Infra vero monasteria cum prioratu exceptis bur-
sarie et portarie officiis. poterit si necesse fuerit alia offi-
cia exercere. Hanc diffinicionem generale Capitulum ad priorissas or-
dinis nostri vult extendi. Conceditur priori Cisterciensi qui est
vel qui pro tempore fuerit. ut possit abbate aliquo non vocato
in monasteriis monialium visitacionis officium exercere.

De infirmario Capitulum quintum ‖ infirmariis

Monachi et conversi ordinis nostri in quibus in-
sibi invicem serviant. et persone seculares ab huiusmodi
famulatu quantum fuerit possibile excludantur. Ille tamen qui

propter incurabilem infirmitatem ab alijs segregantur servitores se-
culares habere poterunt ubi abbati visum fuerit expedire Si vero
vero nolentes in pane et aqua pro inobedientia puniantur De co-
Nulli uni ordinis, lore vestium et calceis Ca. 6.
habitum quocumque nomine censeatur deferre liceat alterius
coloris quam albi et bruni prout in statutis papalibus continetur In
calciamentis etiam et alijs etiam se positis et ponendis adeo
composite et honeste se habeant quod nil appareat quod posset
offendere intuentes Transgressores a suis superioribus moneantur
caritative ut desistant et nisi destiterint · elapso termino mo-
nitionis sint inhabiles ad quecumque officia donec peniteant et re-
trahant se a commissis Qui si fuerint obstinati · si monachi aut
conversi · de proprijs monasterijs expellantur Si vero abbates in
hoc excesserint · per patres abbates corrigantur vel citentur ad
capitulum generale Et hoc extenditur ad moniales ordinis nostri
In civitate De promotionibus studijs et studentibus Ca.
pragensi metropoli regni bohemie · ordinatur nostri
ordinis studium generale · ad quod mittatur quicumque voluerit
dum tamen observet statutum domini Benedicti pape · de studio pa-
risiensi cum non intenditur ullatenus derogari · Et maneat dictum
studium sub regimine abbatis de aula regia cum plenitudine
ordinarie potestatis ¶ Ordinacio studij beati Bernardi parisiensis
remanet penes Capitulum generale et per dominum Cisterciensem et quatuor primos
in ordine vices sue aut eorum commissarios visitabitur successive
Que visitacio fiat omni anno circa festum beati Johannis Et cellerarius
studij sancti Bernardi per diffinitores eligetur Eidem autem cellario
inhibetur ne mutuum contrahere vel bursas scolarium aude-
at nisi de diffinitorum licentia speciali ¶ Statuitur et quod omnes
recepte dicti studij tam de bursis quam de redditibus et iuribus
quam etiam elemosinis et legatis ac emptionibus quibuscumque de-
venerint ad manum cellerarij dicti loci et ipse ipsum recipiat et
expendat prout ad utilitatem studij viderit expedire Ac de
ipsis secundum ordinacionem dicti domini Benedicti pape super hoc edita

fidelr̃ teneat̃ reddẽ racõz Bursã integrã teneat̃ solu̇
scolares inf̃ mẽse a festo b(ea)ti Remigii vel adventus sui tp̃e
cõputandi Ex° vo ĩ p(ri)ncipio ap(ri)lis venerit soluat dimidiã
bursã aliogn ex tũc solũe cõpellat̃ p(ro) ĩ rata tp̃is quo ĩ
studio ĩ remãserint Et ex tũc nil de bonis qb(us)cũq(ue) ministret̃ eis
Nec alicui de studio recedẽti añ ãnũ cõpletũ fiat aliqua
restitucõ burse sue. ñ de sui recessu cã licita et necessaria fe
cerit plenã fidẽ Sed si ad ibidẽ decesserit. a' revocatus
fuit a' remissus abbas eiusdẽ si voluerit aliũ mittat
ad studiũ cui ministret̃ de bonis eiusdẽ sicut et aliis p(ro)
residuo bursẽ sue Nec alicui tarde venienti aliq̇d de
dicta bursa defalcet̃ Qui vo minus q̃ bursa taxatã
ibi ... fuerint nichil eisdẽ de bonis qbus ministret̃ Q si
scolares sui ibi tarde post festũ omnĩ scõz ĩ remãserint sine
cõcõe ... se noverint ... Richilonis sub eadẽ pena
p(er) ... et baccalarios de studio expellat̃
Eadẽ cõcõe ...sima ad residẽtes parisius ... p(re)dicta
cõcedat̃ et tales p(er) cellerariũ sci Bernardi capiant̃
et ad p(ro)pria monastia remittat̃ ip(s)o(rum) monastior(um) sumptib(us) et
expẽsis ĩ qb(us) pena debita puniant̃ Magri aut sac
theologie nõ intelligunt̃ p(rese)ntib(us) ordinacõib(us) alligari.
Scolarib(us) at qui se hora prandii su cene p(rae)sumpserint ab
sentare nichil de bonis qbus [illegible] ministret̃ ñ ĩ ipo
studio p(rese)ntes fuerint ip(s)is horis Abbatib(us) ordinis p(rae)ci
pit̃. q(uod) de cetero tales scolares ad studiũ parisius mittere
studeant qui sit cõversacõis honeste. ad studiũ fervidi
et ydonei ad documenta sciẽ salutaris capescẽdi Ut
at dcĩ studẽtes metu pene ad studẽdũ ferventius accendant̃
atq(ue) refrenent̃ a noxiis et a dissolucõib(us) arceat̃ sta
tuit̃. ut emissi de studio ob sue p(ro)tervitatis demerita ĩ
claustro teneat̃ ĩ arctissima disciplina nullũ deinceps habi
turi officiũ absq(ue) dispẽsacõe cap(itu)li generalis Dño eistir(ciensis)

et quatuor: primus cuiuslibet in generacione sua ginnutti quatenus
abbates qui scolares indisciplinatos vel ociosos miserint. vel
de cetero miserint ad parisiense studium possit ad eorum revoca-
tionem compellere audita relacione visitatoris contra tales
Si vero abbates predicti incepto super hoc mandato a domino cis-
terciensi vel ab aliquo priorum abbatum prout ad quemlibet eorum perti-
nebit scolarem suum in continenti revocare renuerit vel in revo-
catum iterum mittere presumpserit immediate unius burse pro anno
solum parisiensis consuete pena mulctetur generali capitulo cisterciensi camere ap-
plicanda. X. Item. Insolencias dissoluciones novas solempnitates
a singulis vacacionibus in sermonibus comessacionibus ludis chore-
is instrumentis musicalibus cum armis larvis scolarium histrionum
et huiusmodi similia dissolucionis fieri prohibet in studio antedicto et instru-
menta talia conservari a scolaribus studii antedicti. Qui premissorum
aliquid vel aliqua deinceps presumpserit attemptare a dicto studio ex-
pellatur nec eidem de cetero de bursa sua aliquid ministretur. Monachi
ad studia transmittendi in monasteriorum suorum capitulis iurare tene-
buntur quod de cetero contra generalia ordinis privilegia libertates et appro-
batas consuetudines et statuta aliquid clam vel palam per se vel
per alium attemptare impetrare seu in aliquo eciam contravenire de cetero
non presumant. Qui si iurare noluerint non mittantur. Bacha-
larii eciam in sacra theologia in futurum per generale capitulum ad prose-
cucionem suam magisterii domino Cancellario parisiensi presentandi
antequam presententur iurare tenebuntur requisiti solenniter per pro-
visorem in Capitulo sancti Bernardi presente provisore ac omnibus scolaribus
qui provisor sub pena excommunicacionis late sentencie huiusmodi iuramentum exi-
gere teneatur quod cum ad magisterium venerint contra statuta
ordinis privilegia et libertates non presument vel eciam procurabunt
per se vel per alium clam vel palam infringere vel quolibet impugnare
Qui si sic iurare noluerint priventur gradibus in domibus ipsis sibi
factis nec sperent ab ordine graciam aliquam quousque predictum
prestiterint iuramentum. Et hec diffinicio se extendat ad quoscumque in
ordine in studia et bachalarios in illis presentandi sibi et sub
eadem pena in capitulis suorum studiorum iurare tenebuntur

Cum socius vero dictorum studiorum et magistri vel bachalarii cum in ma-
teriam emittet providebat sibi de notariis publicis et ydoneis
testibus et procuret fieri publicum instrumentum. Quicumque habens preces
minas a personis que non sunt de ordine nostro pro promotionibus
ad magisterium vel lecturas quaslibet impetraverit vel impetrari fecerit vel
procuraverit sit inhabilis sit omnino ad illum gradum quem sic voluerat
habere de cetero obtinendum nisi ex dispensatione capituli generalis. Quicumque
de ordine promotum per se vel per alium clam vel palam impedierit
vel impedire procuraverit ex nunc prout ex tunc se vinculo excommunicationis
ligatum cognoscat et nichilominus si convictus fuerit tanquam invidus
et ambitiosus eandem divisione debita privatur. Nec dato quod tali tam
ambitiosus promotionis gratiam obtineat presumat cathedram
magistralem ascendere quousque promotus ab ordine fuerit expeditus.
Quoniam quod plures monachi scolares ordinandi ad lecturam sententiarum
et biblie conturbaret propria modestia si manerent in parisiensi stu-
dio continue usque ad tempus eis assignatum ad legendum consuli-
tur abbatibus convenit ut eos revocent ipsosque in aliis occupent
dum tamen ad studium non illos mittere teneantur per triennium antequam
annus incipiat in quo lectura fuerit incepturus. Si vero scolaris
aliquem cursorem sit in studio qui non sit ad sententias ordinatus
permittitur quod quandocumque placuerit abbatibus suis possit eos de stu-
dio revocare. Inhibetur sub pena excommunicationis late sententie ne
quisque abbas vel monachus audiat vel legat iura ca-
nonica in quibuscumque villis civitatibus sive castris. Abbas
qui super hoc monacho licentiam dedit excommunicationis sententiam incur-
rit ipso facto. Abbatibus universis nostri ordinis inhibetur ne
in studiis solemnibus quacumque de causa moram continuam vel lon-
ginquam facere audeat vel presumat. Omnes autem licentie ab-
batibus in contrarium concesse ut omissis propriis abbatiis
studeant ut ad gradum altiorem scolasticum promoveri
valeant revocantur et tales de cetero conferri licentie pro-
hibentur. Inhibetur ne aliquis scolaris in sancto bernardo fa-
mulum servientem teneat vel scriptorem nisi pro eo voluerit
inbursare. Qui secus fecerit tribus diebus faciat levem

culpa & visitacoibus tpe cora visitatore i ca se cog͠sc͠
teatur. Et nichilominus facientes oppo͠tu͠ cotinuatiter &
ptiue ex nc͠ put ex tuc de studio eiciat. Cura electores
pruisor et ingr actu regentes votis aliquibus seioribus de
studio ir fragabilit exequat. Nec psumat aliquis
abbas ppriu mochu puiatore scolariu costitue de ceto
quis mo cu hui⁹ moi puiatois officii occasione possit ad
loca ihonesta i ordis scadalu declinare. Statuit
etia vt quaestuq ab ostitut ad faciedu sulppruisoris
offi͠m pit et facste iteguliter de gitate habeat b͠sa
sua. Recieb vo dca officia omnittet duab⁹ psois cuiq
coru burse tatu medietas mistret. Inhibet ne
alicui i fraclisia i sco Bnardo veienti prudeat de
camera seu ofugio, ni p puisore dci loci & taloi co
silio auxio & collogo ab oib⁹ cuitent. Qui secus fe
cerit a dco studio expellat nec eide de gis burse sb
stacia aliquid vlteri⁹ mistret. Explicit dis͠o ix͠.
Incipit distic͠o x͠. De hiis quibus licet ire vl' mitte
ad curia roma Ca͠m p͠m

Qui ad roma cu
ria cu debita licecia accesserit. scda die qua
curia itiuerit puiatori ordis psonalit se p
sentet & caam sui aductus itegre & fidelit expone
teneat. Et si cu debita licecia no accesserit dcus p
cuiator eos expelle teneat. Q si i recede noluerit ipo
capi faciat taq ordis fugitiuos. Inhibet abbibus
ordis vniusi ne pro negociis gibus p audie͠a curie
i one trasceutib⁹ aliu costituat puiatore i dca Curia
rsidente pret puiatore ordis geneale vl' substitutu
seu substitutos ab ipo nisi de ipi⁹ puiatois osilio et
assensu. Qui vo puiatore alit costitue psupserit. co
ipo pro ano quolz te flocnos auri puiatori ordinis
incorato solue teneat. Abbtes at pro negociis spali
bus puiatores & mochos ad curia trasmittetes eos

p[ri]ori[ta]t⁹ iniūcte faciat solepnit' q' īf triduū p'q' ad
curiā applicuerit se p[ro]curatoris p[re]dc̄i cōspectui si copia ip[s]i⁹
habe[r]e potuerit p[rese]ntabūt Abbates vō qui aliter miserint
absq3 iurameto p[er] mese i[n]uacant ex stallū P[ro]curatores
vō 7 mon[a]ch[i] sic trāsmissi n[on] se p[rese]ntauerit vt ē dictū cū
ad domos p[ro]prias venerit t[ri]bus dieb⁹ faciat leue culpā
Ceterū mittētes pro qib⁹ negociis n[on] soluētes vt ē
dictū tres flo[r]enos ad soluēdū p[er] ge[nera]le ca[pitulu]m cōpellant[ur]
ad relatione p[ro]curatoris ge[nera]lis ordis cui sup[er] h[oc] refer[en]ti
cū iurameto dabit[ur] plena fides Prohibet[ur] abbib⁹ or[dinis]
vniu[er]si ne pro quocūq3 de ordīe medicātiū seu illegi[ti]mis
si ad n[ost]rm ordine venit ad Romanā curiā pro q[ua]cūq3 dispē
sacioe i[m]petrāda mitte p[re]sumat absq3 licen[cia] capli g[e]n[er]alis

De diu[er]sis p[er]sonis eūtibus vel redeūtib⁹ pro negociis ordis

Abbib⁹ ordis sc[i]tiens. 7 hospitalitate suada Ca[pitulu]m z[m]
p[re]cipit[ur] vt p[er] se 7 suos i[n] locis 7 g[ra]ngiis suis pro
[con]tinue deputādis hospitalit[er] sic faciāt obseruari erga
p[er]sonas ordis q' nullus dinceps habeat mat[er]iā [con]q[ue]rēdi
Qui vō subditos suos negligētes nouerit i[n] h[oc] mōi vel nolē
tes ab a[d]ministrācōib⁹ suis illos amoueat 7 alios ad h[oc] insti
tuat diligētes Visitatorib⁹ aūt ordis p[re]cipit[ur] ut i[n] suis visi
tacōib⁹ sup[er] h[oc] an seruet[ur] inquestm faciat speciale Et ab
bates q[u]os reppierit nō suac p[er] se 7 suos catēt ad p[ri]ori[bu]s tūc
seq[ue]ns ca[pitulu]m ge[nera]le sup[er] h[oc] g[ra]uiter p[er] ipm ca[pitulu]m puniendos Districtius
inhibet[ur] ne aliq[ua] loca vel g[ra]ngie ordis n[ost]ri alicui de cetō
r[e]ligioso vel secłari sub quocūq3 pacto [con]cedat[ur] q[ui]n i[n] eis de
locis 7 g[ra]ngiis pro p[er]sonis ordis sp[eci]alit[er] exhibiao hospita
litatis solite reseruet[ur] Q[u]icūq3 de cetō aliter attēptare p[re]sump
serit i[n] seq[ue]nti ca[pitul]o se i[n]tegre sc[i]re teneat[ur] ad ip[s]i⁹ capli arbitriū
puniendus Et nichilomi⁹ si alicui p[er]sone n[ost]ri ordis i[n] p[re]
dictis locis vel g[ra]ngiis de cetō hospitalitatis g[rat]ia i[n]hu[m]a
niter fuit denegata abbas vel abbissa ad quē vel ad
q[ua]m spectabit dc̄us locus expēsas fr[atr]is illa die refūde

tenebit' illi cui fuit hospitalitas denegata Licet
nonnunqz ge'. cam nonullis abbib' et conventib' corid
monasteriorum utilitate pensata concedat q' grangias suas
valeat cu expedire viderit commutare i villas: de in
tentione tn dci cali no existit. q' locus ad hoc congruus
reservet' p hospitalitate psonis ordinis faciendu s'm morem
ibidem hacten' observatu cu concessiones hui'. ubi aliud
no exprimit' itelligi debeat sn iuris preiudicio alicui.
Ordinatur atqz diffinit' q' qn psone ordinis i via co
stitute ad monasteria ordinis vl' alia loca ubi consuevit
hospitalitas exhiberi causa pnoctandi pvenerint. ad
alia loca ppinqua p una leuca circa monasteriis vl'
locis no accedat Sed illa loca monastiis sic ppinqua
a susceptione hospitu sint excepta. visitatorib' dun
taxat exceptis. et aliis psonis ordinis p culpa emissis
vl' alia necitate copulsis qui recipiat' i offi' cantib'
Distincte pcipit' q' cu soces et nuncii dni ppe et cardina
liu ubicumqz venerit recipiat' gratiose Quicumqz vo eos
recipere recusaverit. sciat se i sequenti tunc cao si ad ipi'
capli devenerit noticiam grauiori animadversione plectendos De
eiectis a domibus ppriis pro culpa. Cam tciu

Statuit' q' quicumqz abbas monachu suu vl' cvsu
pro culpa emiserit decem libr pvorum turonensium
abbi ad que missus fuit p annu pro expensis refundere te
neat'. Abbas p cam copellat'. et debite puniat' qui re
cusaverit missu retinere. et emissus ab abbate ad que missus
fuit vestes et calciamenta nova pcipiat pnt monachi et
conversi illi' monasterii pfessi recipiet et s'dm prie qualitatem
Si qs vo abbas monachu vl' conversu ad se missu p culpa
retinere recusaverit. x. libr pvorum turonensium abbati
mittenti solvere no omittat quicumqz fuit ab eo requisit'
Non est cui itencionis cali generalis cu abbate aliquem a
susceptione hospitu eximit vl' absolvit q' ad hospites

pro culpa emissos huiusmodi absolucio extendatur. cum pro eorum
debeat quolibet recipere decem libras. Et sic servatur quod hoc non debeat
reputari. Monachi et conversi pro culpa emittendi si in monaste-
riis ad quae mittuntur moram trahere noluerint aut de suis
monasteriis exire renuerint. pro sua inobedientia carceri
mancipentur. Monachus pro culpa tali emissus cum post pac-
tam penitentiam remanet infamia ad partes remotas non pro-
moveatur ubi in abbates iam promoti deinceps non abbates
Illi autem abbates qui tales infames promoverint eo ipso una
vice conferendi vel providendi potestate priventur. talibusque electio
vel provisio decernitur irrita ipso iure. Quilibet abbas
monachum vel monachos suum vel suos pro culpa quae non potest in
monasterio proprio commode emendari ad quaevis ordinis monasteria
decetero valeat emittere. quamvis diffinitio in contrarium edita

De emissis per dispositionem et remanentibus. Non obstante

Statuitur ut abbates quorum conventus propter carentiam in-
facultatum suarum tenuitatem per licentiam et generalis
capituli ad aliena monasteria ordinis sint dispositi. durante
huiusmodi dispositione duabus evectionibus sint contenti et duobus
familiaribus sint contenti. Cum autem numerum predictum excesserit gratia dis-
positionis eidem fratri a capitulo revocatur. durante dispositione huiusmodi
nulla persona ibi recipiatur. Si autem contra presumptum fuerit talis re-
ceptio decernitur esse nulla et quidam ibi fuerint sic recepti sciat
autem abbas ingressum ecclesie sibi totaliter interdictum. Praeterea abbas
vel cum quibus dispositio in aliquo monasterio facienda antequam ad dis-
positionem procedat in abbatibus et conventus loci illius presentia manife-
stetur quod nichil faciet nisi quod in mense necessitatis ad relevationem
monasterii viderit expedire. Nec dispositionem faciat nisi urgens
necessitas hoc requirat. Abbates non monasterii disponendi iurabunt
solemniter quod in premissis se habebunt fideliter. Et quolibet anno
in visitationis presentia computabunt obligantes se quod pro quolibet
emisso monacho vel converso decem libras turonensium
annis singulis suum monasterium relevabunt. Explicit distinctio x.

dis

Incipit distinc° xi De noviciys 7 aliis religiosis recipie vl' no

Inhibet' abbib' ordis vniusi ne psona aliqm Ca.^m p.^m
que cantare sufficienter nesciat 7 i gmaticalib' competet'
istructa nō fuerit. aut notabile macula i suo corpore
habuerit. ad habitu regulare recipe audeat vl' presu-
mat Qui vo ct' fecerit p pres abbes talit' puniant'
q ceteris trascat i tiore Monachi vo qui tali cosesent
si officiales fuerit ab officys deponat' Si vo claustra-
les 7 absq officys extiterit p tres meses cotinuos vl-
timu om collocet' Diffinit q novicy ordis i^a die
q pfessione fecerit novum hoiem iductes sac° corpe
dnico se muniat etia si missa specialis qd ordiacoi
abbatu reliquit' debeat ipo die ppt' hoc i convetu
dici Et ista diffi° etia ad novicios monialu extenda'
Ordiat' q novicy ia recepti 7 i pfectum recipiendi
i cappa absq bndictione maneant quusq psalteriu cor-
deten' sciverit put decet Illi vo pfessi qui dcm psal-
teriu 7 cosuetu nesciverit ex itegro. claustru d' cetero
exire seu amistrione qlecuq exte nullaten' pmit-
tant' don' pmissa sciverit copetet' Privates
q psonis ppt' sui isufficiencia emissis p poten^a sclare
cis faciat de bonis mosterioz a qbus eicuit' puden-
i ipoz mostioz grave detrimetu p anni ihabiles hreant'
ad quus ordis offi^a et p meses tres vltimu om collo-
cent' Inhibet' abbib' ordinis vniusi ne ad preces vl'
minas cuiuscuq plati vl' pricipis vl' dni tpalis aliq p-
sumat accipe ad habitu regulare no obstante q dicti
plati. pricipes seu dni tpales dicat sibi hoc competere
de cosuetudie vl' de iure ni costet legitime ita esse Qz
si secus actu fuerit. recipies ipo facto sniam excoicacois
icurrat 7 nichilominus receptus p pres abbate de
mosterio expellat' Poterit tn abbes preces iustas pro
psonis ydoneis exaudire Nullus de ordie medicatiu

de ceto ĩcipiat ad habitũ ordĩs nr̃i n̄ de mãdato
sũmi põtificis Quũ v̄o ĩcepti fuerĩt, p̄ſtrati iaceat
n̄c uocē habeat ĩ cap°. n̄c ad dig̃tates siue officia sine
sedis Aplice licẽcia admittat̃ iux̃ canõicas sanccões
Q̃cũq3 uo abbas iã ĩceptũ exaltauit vl' ĩcepit ad or
dinē ĩ futur ab ĩgressu ecc̃e sit suspēsus don̄c sic ex
altatũ p̄stauit vl' expulerit sic ĩceptũ Quynimo ĩcĩ
piẽs sn̄ mãdato vl' licẽcia dn̄i nr̃i p̃pe seu ĩcepcõi ɔsẽ
ciẽs vl' pacaris. eo ip̄o excõicacõis sniã se nouit ĩcurisse

De fugitiuis ordĩs p̃ sclm euagatib⁹ ⁊ ad or̃ne reuer

Abbatib⁹ vniuersi ordĩs p̃cipit. Ca^m. ij. ...tetib⁹
q̃ten⁹ fugitiuos suos de sclo ad ordĩe3 reuẽten
si et cũ redierĩt ad ordĩs vnitatē ĩcipiat caritatiue ⁊
p̃tectent salua ordĩs disciplina Qd si fac'e distulerĩt
vsq3 ad vnũ⁹ mẽsis tm̃ ab officio suspēsi maneat do
nec eos ĩcepẽnt vt ẽ dcm̃ Apostatare etiã ab ordine
de ceto sola vice. omo decernĩt ĩhabiles vt eligat̃ in
abbates. n̄ gn̄alis ca' dispēsacõe3 sup hoc habuerĩt spe
ciale Fugitiuũ ordĩs ĩ ĩ bona cura p̃ p̃cutore ordĩs
ad expẽsas p̃porũ abbm capiat̃ ⁊ carceri mancipent̃
Abbib⁹ oĩb⁹ ordĩs p̃cipit. q̃ten⁹ apostatas ⁊ fugitiuos
nr̃i ordĩs p̃ sclm dãpnabili euagãtes ad expensas
p̃porũ abbm capiat ⁊ captos detineat ĩ districtissĩs
vinclis alligatos q̃usq3 ipos eorũ p̃pris abbib⁹ r̃ddẽ
valeat ad q̃r̃u expẽsarũ solucõe3 obligat̃ v'nabilit
⁊ tolit astingat Q̃cũq3 mõachus vl' cõuersus sine
speciali lic^a vl' gr̃a portas mõsterij p̄sumpserit de die
egredi si cõuersus fuit ipa die pro fugitiuo n̄' omin⁹
habeat̃ ĩcipiat̃ ĩ porta et vltim⁹ oim̃ collocetur
Et hec diffi° ad mõiales ordĩs extẽdat Monachi ordinis
nr̃i pfugi p̃ sclm euagãtes ad q̃uis nr̃i ordĩs mõstiũ
nullaten⁹ admittat̃. sed ĩ porta r̃ maneat don̄c prior
vl' ei⁹ locũ tenēs de eorũ ɔdicõib⁹ inquisierit. et vtr

icedat de licecia ordiata Cum cōtiu fecerit p triduū
sustīcat pniam levius culpe Abbatib' & Abbatiss' or
dinis ihibet' ne apostatis & fugitivis ordis de seculo
ad ordinē reūtētib' habitū vl' ordinē suū audeat res
tituē vl' psumat nisi scdm q̄ i diffinicōib' ē ɔtentu
Cum autē alit' psupserit facē. p tres dies sustineat
& faciat pniam levius culpe Quā si facē neglexit vel
eciā cōtepserit. igressu ecce sibi noverit iterdictū et
inclylominus sic r'stitut' & ordie suo & habitu sic aū
fuit. erit pivatus ¶ Fugitivi ad ordinē reverti cupiē
tes procurātes p peitenciarios dni ppe habitū sibi
restitui regularē: recipiant' salua ordis disciplia
et regulari sic restitut' habitu pivetur p tps statutū
. nō obstante restitucōe prefata Nisi cōstiterit evidē
ter q̄ de volūtate et expssa consciā dni ppe fca fuit
restitucio meōrata Explicit distic' xj Incipit xij
De custodia depositorū et bursarijs istituēdis cm̄ j
Ordinat' q̄ certi bursarij statuāt' in singulis
domib' ordinis vniu̾si. Quod si abbas facē distu
lerit p mensē / gradū altaris ascendē nō psumat donec
predictū statutū fuerit adimpletū De cibis couē
Ordinat' q̄ tpe aduēt' ¶ tualib' & qd gesimalib' cm̄. ij
dni i mōsterijs i quib' pisces cōmode habe
ri nō possent liceat vti lacticinijs vbicūq tm̄ i ɔventu
q̄' ext' ¶ Statuit' q̄ i fine cōmestiōis vbiq stando
exceptis generaliter i firmātib' et ipotētib' gracie dno
referant'. humiliter & devote Et q̄ post gras i refectorio
i prādio & i cena Pat' nr̄ & Aue mā. ab oibus psonis
ordinis dicant'. antq Amen dicatur post Fidelium ichoetur.
De carnib' nō comedendis Capl'm 2m
Vbicūq notorie fuerit deprehēsus vl' sufficient'
cōvictus carnes i mōsterijs monialiū vl' ext'
loca cōventualia ordis cōt' statuta pvialia vl' gnalia

Explicit dist' xij Incipit xiij

capli comedisse pena a dno nro summo pontifice in stituta irremissibilit puniat. Visitatoribus tn et ordinariis monialium et eorum commissariis liceat cum nobis in iustitia. Et eisdem visitatoribus et commissariis liceat vti eis quecumque diffinicione in contrarium edita non obstante. Concessionem carnium monachis confessoribus monialium concedendi ptatem committit dno Cistercii et quatuor primis abbatibus cuilibet in generacione sua vt id ne faciat qd saluti animarum ipsorum viderint expedire. Declarat qz abbatibus in monasteriis existentibus nulli liceat sua voluntate abbatis carnes concedere vl dare licentiam concedendi. Abbatibus qui sponte cesserunt vl aliis psonis sublimibus quibus concessum fuerit duntaxat exceptis in omnibus incorporatis. Districte phibet psonis ordinis vniuersi ne tempore generalis capli in Cistercio carnes concedat nec de refectorio quis remaneat sine dni Cistercii spali licentia vel illius qui ab eo sup hoc habuerit ptatem. Esu carnium nullus de iure vl consuetudine audeat petere nisi secundum q in antiqua diffinicione distinctionis tredecima caplo de pitanciis continet sub penis ibi contentis. De Epitanciis.

Inhibet ne in monasteriis nri ordinis habeant kalendaria in quibus pitancie certis diebus conuentibus fiende modo aliquo annotent Sed in libro regule vel in martirologio vbi magis expedire videbit dicte pitancie conscribant. Explicit distinctio xiiij. Incipit xiiij. De priuitate et visitacione monialium. cam p^m

Precapit abbatibus patribus cuilibet in generacione sua vt in monasteriis monialium secundum earum facultates taxent numerum religiosarum psonarum vl taxari faciat. sup quo non augmentando abbatissarum et psonarum omnium et singularum accipiat iuramentum. Numerus at taxatus p pres abbates vel eorum commissarios nullaten augmentet si in

tantu facultates excreuerint q numerus psonaru debeat
merito ampliari Si vero i aliquib ipaꝝ monasteriis
cosideratis facultatib psonaz inueniatur numerus exces
sius tunc psona aliqua ibi recipiatur quousqz ad
taxatum numerum deuenerit paritatem Abbissa autem conuentus fa
ciens Priorissa Cellerariam consilium vel auxilium in h ipi
pstates absqz retractacone aliqua a suis officiis depo

De clausura et cofessione monialium Capitulum ij Lunat

Ordinat q moniales extra monasteria sua no liceat
egredi nisi necessitatis causa qd coscientie presidentium
relinquitur Si que vero moniales ad balnea qualiacuqz
processerint extra monasteria irremissibiliter regularem puent
habitu et licenciates easdem vt predictum petunt balnea
suam excomunicationis incurrat Priores abbates p censuram ecclesiasticam
vel alias ad predictas penas obseruandas possit eas libere
artare secundum q eis videbitur expedire Cappellanus moni
alium iam recepti vel recipiendi cofessiones monialium non
audiant absqz patris abbatis licencia speciali Abbatisse
viginti quinqz moniales habentes teneant recipere et retinere
monachum cofessorem quem pater abbas et visitator eis duxerit
transmittendum cum teneant in victu et vestitu curialiter
prouidere Et illi cofessores diebus quibus fuerint minus occu
pati in audiendis cofessionibus missas teneant dicere sic
et alii cappellani in illis monasteriis in quibus hec consuetudo
fuit ab antiquis temporibus obseruata Omnes et singule
abbisse et priorisse vbi moniales per priorissam gubernantur
que cofessoribus suis in victu et vestitu postquam requisite
fuerint prouidere contempserint dixerint ipso facto excomunicationis sententiam
se nouerint incurrisse Inhibetur patribus abbatibus et visita
toribus ordinis vniuersi ne de cetero concedant abbatissis
cedentibus generalem licenciam q possint monialem vel monia
les secum extra monasterium ducere vel in cameris sibi concessis
vel concedendis sine abbatisse licencia speciali retinere Nec et

ext mōsteria ipiꝰ progredi liceat nisi sup hoc ab abba
tissa licēciā meruerint obtinē. Gracie aūt fce i contrariū
ex nūc totalit' reuocat'. ¶ Moiales vō que ꝓpt' desola
tionē vl' destructioꝫ totalē suorū mōsterioꝝ ad alia moi
aliū mōsteria trāsmittent'. abbtisse ⁊ moiales mōstioꝝ
ad que mittent'. eas caritatiue recipe teneat'. ⁊ easdē
sicut ꝓprijs de necessarijs ꝓuidē donec ad fortunā per
uenerint deo ꝓpicio pristinore. Quecūq; vō abbatissa
ordinis ad se missas ex causa pdcā recusauit obsti
nate i suo mōsterio retinē. excōicacōi subiaceat re
bellioē huiꝰ pduratē. Et cōuctus si cōtradixerit subpo
nat' ecclastico īterdicto. Et hec diffinicio i lr̄is emit
tendaꝝ moialiū inseratur. ¶ In bndictionibꝰ moialiū
matella caꝝ p familiares visitatoīs nō auferat'. Qui
secus fecerit a seruicio ordinis expellant'. De cor

rectione moialiū — Caplm̄ terciū

Monialis que ꝓpt' icōtinēciē sue viciū publica
egerint priuari ⁊ ordīs sui gradū pdiderit nullū aliū
assequat' gdū. sed sp̄ i illo. i quo priuata fuerat pma
neat. Nec eciā ad aliqs actus legitimos admittat'. nec
mōsteriū egrediat'. que de puerperio fuerit conuicta nisi de
spāli licēcia capli gnālis. ¶ Moiales p scdm̄ euagan
tes vl' alit' irreligiose se habētes p prec' abbes p in
carceratione. emissione vl' alias auctē capli gnālis
talit' priuant'. q talia docere pena de cetero cōmittē
desistat. ¶ Statuit' ut qcūq; moiales ordinis uri visi
tatorib' suis minas intulerit seu insidias ꝓcurauerit
vl' eorū ordinacōib' ꝓterue restiterit. excōis sniaꝫ
se nouerit icurisse. Et nichilominꝰ i Abbatissas
Priorissas Supriorissas vl' Cellerarias absq; g. ca'
licēcia speciali. inhabiles se nouerit ꝓmouēdas
Et vlt' hoc si aliq sup hoc cōuincant' claustrū nō
exeant ⁊ regulari priuent' habitu vsq; ad nutū

capli generalis ¶ Abbatisse ordinum monialis
pro culpa emittentes abbissis ad quarum monasteria
eas emiserint decem libras parvorum turonensium pro qua
libet solvere teneantur ¶ Abbisse vero nostri ordinis moni
ales ad se missas pro culpa cum pecunia a capitulo ordi
nata recipere recusantes sententiam excommunicationis incurrant
eciam si fuerint per generale capitulum a susceptione hospi
tum absolute Distinctionibus aliis super hoc confectis
in suo robore duraturis ¶ Nulli quoque abbisse de
cetero cedenti concedatur pensio vel camera vel eciam moniali
alicui cuiuscumque condicionis vel status existat nisi de
speciali licencia capli generalis petita prius et obtenta
Patribus abbatibus et visitatoribus sub pena dine ... ad
ver sionis precipitur. quatenus in suis visitacionibus inquirant
diligenter utrum moniales in cameris aliqua faciant que sue
saluti disconveniant et monasterii prejudicent puritati.
Quod si repperierint delinquentes per ablacionem habitus e
missionem vel incarcerationem puniant severitate condigna
Camerasque predictas diruere et radicitus evellere faciant
et predictas moniales ad dormiendum et comedendum in unum
secundum morem ordinis ubi dormitorium commune sufficiencia
habuerint in plenaria potestate compellant ¶ Sub pena excommu
nicacionis late sententie inhibetur. Abbissis monialibus et sorori
bus ordinis universis ne in suis monasteriis seu claustris
a cameris seu infirmitoriis seu aliis suis locis secretis
fratres de ordinibus mendicantium recipiant vel loquantur cum
eisdem in locis predictis. nec plus quam duobus una vice in uno
monasterio et solummodo una die victualia ministrent Ita quod in
eciam pro missis celebrandis et proponendo verbum dei solummo
intrare poterunt deinde ad hospicium et non alibi declinare
Si autem contrarium fecerint abbisse moniales et sorores pre
dicte per visitatores vel per confessorem existente nunciant pub
lice singulis diebus festivis et dominicis in ecclesia post evangelium.

monialium. Patribus abbatibus dictarum monialium precipitur quatenus
diffinitiones predictas faciant observari, penas taxatas
strictius infligendo et rebelles severitate debita punien-
do. Quecumque moniales ordinis cessaverint a divinis absque
patrum abbatum vel visitatoris auctoritate ipso facto excommunicationis sententia
se noverint innodatas et tanquam conspiratrices nichilominus
puniantur. Et quamdiu in illa sententia excommunicationis contracte perman-
serint de bonis quibus nichil eis ministretur, nisi tale interdictum
fuerit generale quod de iure et necessitate cessare teneantur.
Omnibus abbatissis et monialibus nostri ordinis inhibetur ne domi-
cellos famulos seu etiam scolares capellanos in suis ca-
meris detinere presumant post completorium vel etiam decan-
tatum. Quod contrarium fecerit abbatissa eo ipso ingressum ecclesie
sibi noverit interdictum. Et si assueta fuerit per patrem abbatem
vel eius commissarium deponatur. Moniales vero pro vice qua-
libet tribus diebus uno eorum in pane et aqua indispensa-
biliter faciant levem culpam. De capellanis monialium

Inhibetur districtius ne aliqua persona cuius, [illegible]
cumque status fuerit recipiatur in capellanum in monas-
teriis monialium ad habitum regularem sine patris abbatis
illius monasterii petita licentia prius et obtenta. Si vero in aliquo
monasterio monialium de cetero contra istam inhibitionem [illegible] recep-
tus fuerit, monasterium supponatur ecclesiastico interdicto quamdiu
ibi moram fecerit. Abbatisse vero ipsos recipientes vinculo excommu-
nicationis innodentur. Capellani monialium ordinis perpetuo [illegible]
et oblati portare regularem habitum ordinis teneantur. Que si por-
tare renuerint a dictis monasteriis totaliter expellantur.

Statuitur quod procuratores. De procuratoribus monialium. vel [illegible]
ad negocia et administrationes temporalium in monasteriis
monialium de patrum abbatum consilio et assensu instituantur dein-
ceps. Et illi qui iam instituti sunt per predictos patres abbates
approbentur vel etiam reprobentur.

Explicit liber Novellarum Diffinitionum.

De diffinicoib9 analib9

Sequit^r hic diffinicoes anales capli gnalis non oes sed alique scdm q ad noticiam nram potant deuenire vel conuentu nro i yssel steyn ab alys st intimate vl' denu Anno dni o^o.cc.xlix^o statutu st. Eu^ciate hec apud cistium tpe capli gnalis in prim cu semel et iteru fuerit p gnale ca^m ordinatu q null9 abbas p ordis negocys p audiencia tone cune trascendit aliu costituat procuratore i roma curia reside tem pt q. procatore ordis genale vl' substitutu ab ipo n de ipi9 procatoris cosilio & assensu. Eu vo alit' procatore statue p sumpseit. eo ipo pro ano quolibet tres flo'enos aureos procatori ordis incorato solue teneat'. Abbes at pro negocys specialib9 procatores ad cuia trasmittetes eos de cetero faciat solemn' q i fra triduu postq' ad curia applicuerit se procatoris p'fati cospectu si copia eius habere potuerit p'ntabut. Ad a nonullis d' no sua gnale ca^m diffi^ces p'dca^s pcipit p oia obseruari hoc addedo q abbes alit' absq; mameto mittetes procuratores p mense maneat ex stallu procatores vo monachi sic trasmissi. nisi se p'ntauerit vt e dcm cu ad eo^s nos p^ras reusi fuerit t'bus dieb9 faciat leue c'lpa. Ceter mittetes alit' n^c soluetes vt e dcm t'e flor ad soluedu p gnale ca^m copellat' ad r'lacoe p'cuatoris ordis gnale. Cui si hoc r'eferenti cu mameto dabit' plena fides. Ite q'a int' opa pietatis illa st potissime aplecteda que & diuinum cultus r'spiciunt incrementu et p'sonar deo siuctu vite nrarum. Et put gnali ca^o est veidita relacoe sugyestu mon^m fudacoes noue in cyterc p'pe yssel steyn diocf trectey sub prim^rc abbie ebracen ordo i rapimus & mercedys sit destructu. abbias Coloniens Traiectes posit

ricesis diocesum hortatur capitulum generale rogando affectuose per
viscera misericordie ihesu christi ut abbati et conventui dicti monasterii ma
nus porrigat adiutrices. tam ad edificiorum reparacionem quam ad per
sonarum sustentacionem usque dum ad fortunam perveniat pinguiorem
Regressuro insuper abbati toti ordini dictarum diocesum ut erga
dominos diocesanos eorum intercedant pro eisdem ut dignentur eis
concedere litteras questuosas cum indulgenciis ad reparacionem monasterii
antedicti Quibus eis uti concedit capitulum memoratum necnon et presentibus
vergentibus. Item quia ordo monachorum Cisterciensis in multa simpliciter
fundatus profecit laudabiliter [illegible] in eadem capitulum generale ordinat
et diffinit expresse precipiendo ut in causis motis in ordine et
movendis inter personas eiusdem sine strepitu et figura iudicii proce
datur. Et simpliciter ac de plano lites in ordine decidantur.
Item generale capitulum instituit istas missas a singulis sacerdotibus
legendas scilicet tres de sancto spiritu. duas de sancta cruce. duas de sancta
maria tres pro defunctis. Et in singulis domibus de spiritu sancto sex
De sancta maria tres. de sancta cruce duas et pro defunctis sex.

Anno domini M° CCC° quinquagesimo statuta sunt hec apud
Cistercium capitulo generali tempore. Ad concordiam cunctorum fidelium
utriusque sexus nec non cisterciensis ordinis professorum qui celestis beati
tudinis desiderant fieri participes post transitum lugubris huius
vite volens fovere generale capitulum per ea quibus in augmentum gratie
continuo proficiant et ad opera meritoria vehemencius animentur
ordinat et diffinit quod quemadmodum singulis annis in toto ordine
fieri consuevit anniversarium solempne pro defunctis abbatibus fiat
similiter futuris perpetuis temporibus singulis annis vicesima die mensis
maii in conventibus singularum domorum ordinis universi cum tribus
missis anniversarium solenne pro omnibus personis regularibus
ordinis plibati que vocante domino decesserint ab hac luce. collecta
una Omnipotens sempiterne deus cui numquam pluraliter exceptis inter alias pro...
Item quia facultates venire [illegible] tribuunt delinquendi et per
generale capitulum exhortaciones iam annis pluribus monitiones que pro

cesserunt plurime et mandata de abbibus a capitulo remanentibus generali quorum inobedientia cumulata per transsunt plures imputata propter quod ipsorum contemptus dampnabiliter augmentatur dissimulare non valens ulterius ipsum capitulum ordinacionibus suis hiis noviter editis et statutis in suo robore permansuris addit capitulum generale quod nulli abbati de sua excusacione credatur nisi litteras excusatorias sub consigillo aut sigillo domini cistercii valeat exhibere. Item gule vicium quod ad esum carnium cupientes capitulum refrenare ordinat et diffinit quod quicumque persone ordinis esum carnium attemptaverint extra loca ab ordine assueta dicentes super hoc privilegia se habere. antequam utantur sint immediatis superioribus privilegia ipsa ostendere tenentur si suorum superiorum presenciam habere poterint oportune Alioquin illa ostendat personis autenticis et discretis et si per eos inventum fuerit ipsum vel ipsa privilegia esse firma nec impetrata tacita veritate et de consciencia domini nostri summi pontificis emanata. eis permittatur uti pacifice et quiete Sin alias ipsos compellant ad peragendam penitentiam per dominum nostrum summum pontificem ordinatam pro vice qualibet qua esum carnium presumpserint. iniungendo quod ulterius non utantur. Item compilacionem annalium diffinicionum noviter factam de mandato capituli generalis diligenter examinatam confirmat capitulum generale ordinans et mandans quod ab omnibus abbibus habeatur Diffiniciones autem in compilacione eadem non insertas decrevit capitulum abrogatas. Item relatum est capitulo generali quod quamplures ordinis abbatisse cum quibusdam consiliariis fuit in sinistris pravis per libertatibus ordinis offendendis quotas sibi impositas solvere contradicant quia privilegiorum ordinis velint esse participes et consortes Ex quo cum sit congruum et condecens ut non inficiat onera si verum commoda amplectuntur. Prioribus abbibus eorundem in virtute sancte obedientie precipit districte capitulum generale ut eas compellant severitate condigna At si quas per hoc excommunicationis latam sententiam sustinuerint quo in durato omnes eis ordinis participatione denegetur. Conventus eciam supponatur interdicto et nec confessionis nec alia quibus beneficia ministretur donec satisfecerint de predictis

Anno domini mccc^{o} lx^{o} statutum fuit hoc apud cistercium tempore c. g.
In primis quum exigit ordo inviolabiliter privilegium mereantur

amitte qui sibi cocessa abutitur ptate Cum itaque sanctissimus
in xpo pr et dns nr dns summus potifex ad supplicacoes Reue
rendissimi i xpo pris et dni dni Cardialis albi ac Illus
trissimi et serenissimi pncipis dni Regis francie ordini nro
cosernatoriu solito melioris forme duxit sua prudenti
clemencia cocedendu tuncque possit et debeat ne p aliquos
pnilegioru abusores nonullis graiamina occasione dicte
csuatoris idebite inferatur Q° circa ca^m gnale lrs dicti dni
Cardialis adhortatu volens et cupiens subditos ordinis et
a vetitis abstine et nro debito gaude cocessis prude sta
tuit ordiat et diffinit qtenus de nullus ordinis priuatus vel
alia psona qcumque ptextu dicte csernatoris quequam audeat
couenire n de abbis prij vel i ei9 absencia prioris et senioru
domus cosilio pt et assensu Quicumque cotrariu attemptare p
sumpserit i pane et aq tribus diebus cotinuis pro qualibet
vice i dispectabiliter leuis culpe penas facere teneatur Item
qa put expien docuit ppt defectu abbim iuisitata rmanet
i rmotis ptib9 mosteria costituta ex quo erat idenocio
isurgunt dapna et nonumquam immnet picula aiab9 Capitulum
g. ca^m ordiat et diffinit qtenus prres abbes ordinis comis
sarij dni ad rmota mosteria nobiliter distancia visitationis
gra accede habuerint abbes vicinores sub pena carica one
requirere teneatur qtenus sil vadat ad mosteria rmota q fuer
int visitanda qb9 pcipit ca^m g. i vtute sce obediencie qtenus
sic reqsiti dcos quissarios associent ad visitacois officiu
exequendu Alias dcis quissarijs cocedit dcm ca^m liberam
facultate in sic rmotis mosterijs visitandi corrigendi
et alia faciendi q ad visitacois officium requirunt statuto ordinis
qcumque cotrario no obstante Hec tn q de hijs que psona
abbis dnre i-spiciunt se nullatenus itromittant
Hanc dm e^o ero^o lij° statuta st h^c apud cisterciu
tpe ca^i g. Cu cu susceptu officiu nemini debeat ee dap
nosu nec ecia teneatur aliqs ppis stipendijs militare capitulum
g. c. prude statuit et diffinit q qcicumque abbes seu psos

ordis commissarios a g. ca° cõtigerit deputari ad compellendū
abbtes et bursarios ordis statutis tẽpe nõ soluentes contradictores
sentias in eos fulminando vł alr cõtra delinquentes inobedientes aut
rebelles processus aliqs faciendo. Si occõe fulminacõnum seu processuū
pdcõr p aliqs vł aliqos cõtigit ad sedē aplicã appellari commis-
sarii huiusmodi sentias seu processus suos in rõna curia nec alibi ppiis
expensis minime psequi tenebunt. Sed tñ tenent appellacões a rebellionès
huiusmodi gnali ca° quãm cito poterunt intimare ad finē qd
dictū cam in expensis ordis psecucões huius assumat quousqz tãm
appellacõnum negociū sit sopitū. Item cū abdicacõ ppetatis a
dño sit anexa regule mõchali vt etiã Rom9 pontifex contra eã non
consueu't licenciã indulgere nõnulli tñ mõchi ordis occasione comis-
tracõnum seu magisterior qbus psunt vł alr in suarū aiarum
dispendiū allegãt p eos temerata cõsuetudinē q corruptela
poci9 ē censenda ancedunt sibi pptã ita vincat Census
redditus aialia et qdã alia quorum fructus et puentus percipiunt et
suis ppiis vsib9 applicant priuata comoda coib9 pponentes Capitulum
gnale Cam huius9 vicium cupiens resecare statuit et diffinit qt eius9
de cetero talia noĩe ppo seu singulari pretextu seu ppiis vsibus
nulli9 psumat Sed poci9 oẽs omnino puentus ex amministracõibus
seu magisteriis psbatis a occasione eorundē puenientes coib9
vsib9 mõsterior totaliter applicent. Contrariu psumentes vł abbi
bus sine insistentes q minu9 pdcõ puentus comunitatib9 mõsteriorum
applicent cū penis in statutis gnalib9 contentis qui diu in rebelli-
one et cõtumacie materia durauerit carcerali custodie deputent.
Anno dñi m° cc° liiij° statuta sunt hec apud Cistercium tpe
capli gnalis. In primis cū tractatio ad priuata comoda q sunt
ad bonum cõe pfixa nõ sit a mali spẽ alienum et nonnulle psone
ordis regulares cum in abbtes ex mõsteria ppa assumunt vł et
alibi pficiunt bona gna que penes eos erant rõne amministrationis
vł alias quorum dispo nõdū ad eos sed poci9 ad abbtes nosci-
tur ptinere seculi potrare vł alr de ipsis ordinare in requisitis abbtibus
mõsterior a qbus recedunt ablat a [illegible] liri sup portandis
cõfecta psumunt comitates bona [illegible] huiusmodi

coñ moñsticã disciplinã Capp gñale cam cupiēs tāte psump
tiōis audaciã extirpare statuit ordĩat et diffinit q̃tenus de
cetero nulli clico vl' assumpto ex ȝpm monsteriũ i abbm vl' aly
psone ordĩs alibi pter ẽm aliq̃d q̃m9 modicũ de bonis mõsti
orũ a q̃bus i reddũt secũ liceat deportare vl' ẽciã detine ij de
ȝporũ abbm pcesserit volũtate Cõtrũ faciētes excõicacõis
sniam se noueñt icurrisse ablacõe seu dacõe lr̃aȝ huius nõ
obstãte quã nõ sufficere pnũciat cam gñale

Anno dñi mo. ccc.o liiij.o statuta st h' apud Cistercium
tpe ca' gñal' In pmis ne abbes ordĩs excõicacõis
laq̃is inuoluãt' gñale cam articulũ nouellaȝ diffinicõm cõti
nẽtẽ ne porcões panis et vini monachis et cõuersis i infirmitoriis
et i refcõriis cotidie mĩstrent si secus fcm fuit vlt penas sta
tutoȝ ppaliũ icurrant abbes excõicatõis sniam ipo fco ye cam
pfatũ articulũ itelligit scdm vocem statuti ppalis ad qd statum
sublata pdcã excõicacõis snia pdcm articulũ ducat nõ imerito re

Anno dñi mo. ccc.o lv.o statuta st h' apud cist' ducẽdũ
eiusdem tpe ca' g. In pmis ne moniales que sua corda et cor
pa deuouerũt cũ oi simonia et ad oes vini pane debẽt af
fatus choreis et ludis ihonestis se tpiter imisceat n' viles
et alios huius sclaves mũdo placere cupiētes teme deferant
mãdato publice abbib9 eaȝ ut ẽca hec caueri9 cingilẽt et q̃s in
uenerint trãsgssores pniant seueriter q̃ digna Qecũq; vo moni
ales i talib9 speculis sui festis huius gestauerint sclavē per
cam pres abbes vl' corũ cõmissarios excitate publice nũcient.

Item ne ingratitudinis viciũ qd veluti erugo et tinea nosat' esse
virtutũ corrosiua erga bñfcores suos et zelatores precipuos
ordo nr̃ valeat icurrere. vt et illi q' nob sua tpalia dispgũt
spũalia nr̃a metãt. i mẽoriã bñficioȝ imẽsum sepiũa a
Reuerẽdissimo i xpo pre et dño. dño nr̃o pcipuo. dño Willhel
mo Tusculano epo sce ecce Rone Cardinali nob et ordini
collatorȝ et maxime qnq; miliũ florenoȝ q̃s pro emendis
i redditib ad sustẽta[illegible] tione i repatione et cõtinuacõe fabrice
gis eccie [illegible] ordĩs studij sci Bnardi parisiensis

nuper contulit et liberaliter donavit concessionem unius de spiritu sancto dum vixerit et post eius felicem obitum pro defunctis pro salubri et semper prospero statu ac remedio anime dicti domini Cardinalis in eadem ecclesia et in conventu qualibet septimana ad hoc vacante perpetuo celebranda. Necnon plurium Collectarum in missa conventuali et de beata virgine cotidie dicendarum. generale Capitulum cupiens tam sanctum et laudabile propositum confovere approbat ratificat et confirmat volens et statuens ut omnes scolares ad dictam missam debeant interesse

Anno domini millesimo ccc lvi statuta sunt hec apud Cistercium tempore capituli generalis. In primis generale capitulum sancte Romane ecclesie vestigiis inherendo ac devotionem fidelium ad reverenciam beate dei genitricis semper virginis Marie excitando statuit ordinat et diffinit quatenus festum conceptionis eiusdem virginis octava die mensis decembris per ordinem universum sub octavis deinceps celebretur. ut ordo ipse qui eiusdem gloriose virginis vocabulo noscitur insignitus quamque se gaudet habere specialem patronam in terris eius suffragantibus meritis. eandem sentiat habere propiciam advocatam in celis. Item cum effrenata cupiditas malorum requirat novitatem statutorum et alias per generale capitulum extitit diffinitum sub certis penis appositis ne religiosi nostri ordinis pro impediendis correctionibus visitationibus et aliis in ordine nostro faciendis consilia auxilia preces minas seu litteras potentum secularium vel aliarum quarumcumque personarum que non sunt de ordine nostro procurare aut impetrare debeant aut uti presumant impetratis. cum ob impedimentum talium disciplina in quampluribus ordinis monasteriis retardatur. Ideo presidentibus abbatibus iniungit et precipit capitulum generale ut ipsi cum exacta diligentia inquirant in suis visitationibus. et si quos super huiusmodi transgressores vel culpabiles invenerint eos per penas in diffinitionibus contentas puniant et corrigant taliter quod ceteris talia attemptantibus transeat in terrorem. Item quoniam ubi bona fide agitur subtilitatibus iuris non sit insistendum. generale capitulum statuit ordinat et diffinit quod de cetero actor et reus coram iudicibus ordinis in causis suis non adducant advocatos. Quod si actor in contrarium attemptare presumpserit causam suam amittat. Reus vero si eos adduxerit pro confesso totaliter habeatur. Et iudices sint dictis causis

dati aliter nullatenus decidat causas terminet uel per modum superius
declaratum Et si iudex aliter processerit ingressum ecclesie sibi nouerit
interdictum Si vero ambe partes videlicet actor et reus predictos
adduxerint iudex omnem audienciam ab aliis partibus tenetur denegare
Anno domini mº ccº lviijº statutum est hoc. Item In primis quia facu-
litas venie incentiuum prebet delinquendi et aliis per capitulum
ad insurgendum personarum ordinis abiciosa audacia. proinde fuit
diffinitum ut quecunque persona ordinis litteras preces vel minas a qua-
cunque persona que non sit de ordine nostro impetrauerit seu impetrari
procurauerit quarum pretextu ad officium ordinis promoueri uel promota
non deponi. seu quod a pena aliqua relaxari in excommunicacionis sententiam
incidat ipso facto. quam nullus professus ordinis preter facultatem venie
iam vero non formidat Excepto generale capitulum concedat statuendo. ne quis
tamen sic sentenciatus huiusmodi a decreta excommunicacionis sententia preterquam in mortis
articulo presumat absoluere absque domini generalis capituli licencia speciali
Et hec diffinicio ad moniales ordinis extendatur. Item generale capitulum
statuit ordinat et diffinit. ne in villis uel ordinis monasteriis pro
victualibus petendis accedant fratres in multitudine vel cum planctu
ad suos abbates Sed ex ipsis eligant unum uel duos et non plures
qui ab abbate petat cum reuerencia que racionabiliter fuerint sup-
plicanda Et si abbas repulsam iniustam dederit expectet ad-
uentum visitatoris qui ad insinuacionem de eorum peticionibus racio-
nabiliter habeat iudicare Qui vero tam salutiferi statuti transgressor
inuentus fuit. penis conspiratorum subiaceat auctoritate capituli generalis
Item statutum est quod abbates. Bursarij Cellerarij Petarij
et Priores in soluendis contribucionibus negligentes et contribuciones
seu quantitates contribucionum ipsis impositas non soluentes excommunicacionis vinculo
se nouerint innodatos. et nichilominus pro depositis a suis offi-
ciis habeantur. prout hoc et alias per capitulum fuerat diffinitum.
Anno domini mº ccº lviijº statutum est hoc apud Cistercium per capitulum
generale In primis cum secundum canonicas sanciones ac etiam
ordinis instituta quilibet debite requisitus in iuris subsidium de-
beat veritati testimonium perhibere. omni timore odio uel fauore inordinato
reiectis Et prout fidedignis relatibus generali capitulo extitit intimatum

q plures abbes ordis veritatem que dis e. no habentes pre
oculis cu p commissarios priu abbatu ad ptes remotas dis-
tantes ad assessoru officiu assumunt nonnq de hiis q cora
ipis fiunt p ipos comissarios vl alios licet plures requirant
instanter et debite sub eoru sigillis testio phibe recusat pot
qd decretoru comissarioru remedio deludit. cuiuat iusti neg-
ligitq regulais discipline censura Cupientes g. idem capitulum tanti mali
p viribus obviare statuit ordiat et diffinit. qtenus dicti abbes p
dictos commissarios vl etia ipos ptes abbes ad dictu assessoru
officiu i posteru assumendi de hiis que cora ipis acta ges-
ta dcat vel fuerint sub eoru sigillis fidele testio phibeat. si
et qn pfati ptes abbes vl eoru comissarii dixerint eos requi-
rendos Alioqn suspensiois a divinis sentencia eo ipo noverint incurisse
qua si p mense sustinuerint aio indurato ex nunc prout ex tunc excomi-
cacois sentenciam se noverint incursuros. Item statutu est sicut ut
abbes q no pnt ad g. capitulum pvenire eo anno quo tenent ibidem
interesse de suo legitimo ipedimento p suu procuratore vl nunciu cu
suis lris tenebunt capitulo facere plena fidem Alioqn duplu expen-
saru qs veniendo ad idem capitulum et inde redeundo fecisset immediate
sequenti capitulo facere teneat. Quam si p duos menses facere distulerint
ingressu eccie elapsis illis duobus mensibus sibi noverint inter-
dictu In quo si fuerint contumaces contra ipos p censura ordis et alia
iuris remedia acrius procedet. Item qm ibi locu no obtinet
amor dei ubi regnu sibi vendicat atq pocupat amor sui
et ad audiencia g. capituli dolenda querulacone pvenit q i plerisq
monasteriis nri ordis. ti cum affectu adeo mentes obligat pfes-
soru eius etc. ut sui voti ac regule transgressores de rebus ac bonis
mobilibus ac imobilibus sibi ad suos usus supiorum distribu-
ncoru largicone vl alia illicita obiectone concessis acquisitis
ac pmissis cu neccitas qn exposcit no ad suoru ipoum su-
periorum facere seu fieri pmittere sed ppria sequi volu tate magistra a iobie
apta et rebellioe psumunt. g. capitulum aiaru saluti gestiens consule-
re et pub. utilitatibus pit subvenire. hmoi iobiam omno detestas
i virtute sce obediencie precipit oibus subditis nri ordis cuiuscunq

cōdicōis a' sexus Vt quāq; de rebus a' bonis p̄uati ali
quorū usib' ut p̄mitti' cōcessis ul' indultis ꝑ euidenti
utili' a' manifesta nece' monastioꝝ suoꝝ vel aliis rō
nabilib' causis visū fuit abbib' a' abbissis ipoꝝ alit'
ordinad' Ipa eq; res ꝛ bō ad usus magis utiles quite'
sibi q' ad hoc ꝑtene' r'sistē nō attēptet sed sue ꝓfessi
onis ac ꝑmissionis meōres eciā seipos suoꝝ supiorū dispo
sicioni i his que licita st' cōmittāt Nec alleget ꝯsuetu'nē
qualecūq; cōm'nā que corruptela poci' ē censēda q' m'a
viciis diutinitas ul' sequela excusacōem nō abicit mali'e
sed augmētat Q' uo hui' ꝯi' p̄ceptū iple' cōtēpserit a' cō
tēpnēti cōsiliū auxi'm ul' fauorē p̄stitit si post triā moni
tionē a tali inobediā nō resipiscat tāq' ꝓprietari' habeat'
ꝛ ꝓprietarioꝝ pena p oīa puniat' · I · Te istitut' g. ca'm gēburoꝝ

Anno dn̄i m° ccc. lx.° ꝯfirmata fuit sn̄ia. vi'm Florē
cōn nō venientes abbes ad ca'm g. cū ista addicōe
q; de cetō circa excusacōes abbūm r'manētiū ꝛ nō veniētiū
cautela solito maior p r'ceptores ca'z adhibeat' Et p tūc
nō venientes fuerāt citati ad sequēs g. ca'm p solvēdo duplū ex
pēsarū quas fecisset i via ꝛc.

Anno dn̄i m·ccc.lx.° statutū fuit i g. ca° q' priores sup
priores ꝛ Cellerarii ceteriq; officiales ordīs ī fr' clau
stralis monastioꝝ q'cies eorū supioribus placuit frēq; utile
suis monasteriis decreuit possit officiū portat ꝛc cū uno
alio extrā diffi'ox alia i ꝯrariū edita nō obstāte · I · Tem
ut materiā scandali q'buslibet simplicib' subtrahat' ꝛ ut eciā
i bonis morib' cōformitas teneat' g. ca'm duxit laudabi't'
ordinādū q' ten' i p'ricipiis i q'b' vigi'e scōrū cū ieiu'o obser
uant' i eisd' p'ricipiis a psonis deuotōe debita ipē vigi'
sic obseruēt' et ieiunent · I · Tem q' a pua negligēcia
i diuīs officiis apud r'ligiosos ipis officiis deditos debet
maxiā reputaū Idcō ca'm g. diffinīedo declāt q' ten' cōe'
de scō Adriano i vespis ꝛ i lau' ipō die nati'tis marie te
neat' · I · Tem p'hibet ca'm g. oībus monalib' ne vtant'

togis vel matellis Et si que ex eis matellos huiusmodi gestare
presumpserit pro qualibet vice per mensem integrum puniatur huiusmodi
in regularium et per idem tempus ultime omnium habeant
Anno domini mccclxi Institutum fuit in capitulo generali ut festum
annunciacionis domine in monasteriis per almaniam constitutis
eodem tempore et die celebretur et transferatur quando et clerici ac seculares
ipsum festum transferunt et celebrant Item quod littere impetrate et
procurate a personis ordinis super quibuscumque gratiis et dispensa-
tionibus absque scitu et consensu suorum superiorum vel etiam in posterum
impetrande non valeant nec teneant aut habeant aliquem in omnibus firmitatem
Anno domini 1362 capitulum generale ordinavit et statuit quod nulla sancti-
monialis ordinis nostri velum accipiat nisi de manibus proprii
patris abbatis cum professionem faciet Alioquin nichil de bonis quibus
proprii monasterii habeat nec quicquam sibi de bonis huiusmodi ministretur nec
privilegiis aut libertatibus ordinis nostri aut monasterii sui gaudeat in futurum
Item quod quociens in ordine novum abbatem creari contigerit si qui mo-
nachi vel conversi sibi profiteri renuerint idem abbas ad profitendum
sibi iuxta morem ordinis eos per censuram ordinis poterit cohercere maxime
cum non solum persone sed et loco stabilitatem suam morum conversionem et
obedienciam promiserint in sua professione primaria et solempni Item cum
aliqua persona ordinis ad professionem recipienda fuerit si maioris
etatis fuerit sufficere debebit sibi annum quintumdecimum attigisse
Item capitulum generale ordinat statuit et diffinit quod quicumque monachus vel conversus
in monasteriis ordinis ubi facultates monasteriorum propter diversa in temporalibus sunt
defectuosa ad instandum abbati suo importunus fuerit in petendo vic-
tualia et cetera ad aliud monasterium mittatur non reversurus nisi de li-
cencia capituli generalis et si officialis fuerit deponatur Item multorum
monachorum et conversorum presumptuosam audaciam capitulum generale perhorrescens
cum deo detestatur qui peras vel tascas coreas vestitus et alios
habitus inordinatos gladios vel cultellos longos et acuminatos
contra canones et ordinis nostri instituta deferre presumunt more secularium per-
sonarum putantes se placere unde displicent impudenter cupientes eorum
curiositatibus obviare statuit ordinat et diffinit quod quicumque monachi vel conversi
tales cultellos seu premissa alia in antea portare vel habere presumpserint.

si officiales fuerit p bienniu inabiles sint ad qcuq offi i ordie
obtinenda. si aut officiales no fuerit ablato eis habitu vltimi
Anno dni m cc lxiij statuta st hec ap divionem licant
ulone tpe cap g. In pmis q de cetero nullus abbas ab
sens a cap i putabit excusatus ni iuxta tenore statutorum papa
lium p pcuratore ydoneu ad hoc spalit costitutu se excuset. Ite
ne moniales choisent 7 vestibus sclanbus at hitu vili vtant
Sup qbus visitatores seu comissarii i suis visitacoibus diligent
inqrant. 7 qs culpabiles iuenerit puniant 7 castiget sic q me
tus pene ceteras alias rtrahat ab huius vanitatibus 7 ceteris tra
seat i exm. Ite oes lre vel gre a concessiones sr esu carnium qbus
cuq psois ordis date i rtroactis tpibus 7 cocesse i reuocat et
anullat. Ite diffi oez fcam ab olim vt pres abbes sr hys
torijs cantadis 7 hndis i monasterijs q visitat possit dispe
sac. cap g. i reuocat 7 anullat sibi hmoi dispesaoez resernacoe.
Et cu plures psone ordis asserat se hre lras a cap g. aut a
dno cistercii vl alijs abbibus ut possit gregiat a alia offi
qcuq ord nri rpetuo ad uita sua tene vl q possit i mesa vel
alijs locis 7 cu psois phibitis loqui. g. c. oes tales lras qbus
cuq psois vtriusq sexus cocessas cu sint icosulte obtente
i oi sua fore i reuocat 7 anullat. Ite ob i uencia vniuersi tatis
parisien oibus 7 singlis psois ordis sub pene extra oibus late sine i
hibet cap g. ne qs psumat i studio tholosano gradu in
theologia recipe docere vl idocere p se ul aliu hoc audeat pcurare
Ite ad gsuetam atiqua ordis nri honestate. g. c. ihibet
psois ordis vniuersi ne i monasterijs 7 locis ordis cernet pse
mis sclanibus audeat ministrare absq visitatoris vl pris abbi
licencia spali Et gmiacoez sine ex coib als gt tales ab ordine
fcam renocent cap g. Ite cu als p g. cam fuerat diffinitu
7 i nouell diffi. expssu vt i causis criminalibus 7 gt psonas
ordis nri posset admitti i testio psone sclares declat. c.
g. hoc fore itelligendu dutaxat de psois bone fame fide
dignis nobilibus 7 honestis. Ite q pcutor i studio parisien
i oibus causis 7 negocijs ibi gerendis sit cellari illi loci.

Item cum quorundam abbatum effrenatam maliciam ca^m g. cupiens refrenare
qui non p se vl' ydoneos commissarios visitant conventus ordis instituta
pecunias extorquendo sub pena excōicacōis inhibet abbib' ordis univ
ersis. ne de cetero non nisi p seipsos vl' commissarios ydoneos visitent vl'
monialia suspecta recipiant aut pecunias extorqueant a monialibus visitandis
Anno dni m° ccc° lxiiij° statutum fuit i ca° g. ne moniales aliis
quam suis propriis confessorib' eis deputatis debeant confiteri Et ne abbes
inter se congregacōes faciant i quacumque regione pro quacumque causa nisi i casib'
que duntaxat a diffinicōib' et statutis ordis pmittuntur cum id
divisionem plus sapiat quam ordinis vnitatem
Anno dni 1364 ca^m g. licet iustis petentium desideriis se con
suevit satis liberale exhibere ac omnes peticōes racionabiles ex
audire Ille tamen ipsum ca^m de cetero peticōib' minus iustis occasionem con
tingat p presentem diffinicōem declarat q nulla ordis psona de cetero dis
pensacōem aliquam vl' rehabilitacōis gratiam ad honorem ordis et gradus
obtinebit nisi de ipsius emendacōe p litteras sui abbatis et conventus patens
fiat Nec super vendicōib' et alienacōib' in posterum faciendis nulla
peticio admittetur nisi valor et quantitas pecunie den[illegible] vendicionum
et alienacōnum i tenore exprimatur Addit ultra [illegible] ca^m g. q i quib'
cumque concessionib' i quibus continetur ad vitam [illegible] plurium
illa addicio plurium ultra duos minime se exte[illegible]dat
Anno lxvi° Instituta fuit co° de [illegible] sca Anna cum
una missa i crastino sci Jacobi suada Item cum ex reli
gionis fervore deceat ut non solum religiose psone quinymo et com
familie taliter regulentur ut nil i eis appareat qd debeat offendere
intuentes. g. c. i detrimento plurium abbib' ordis sinctum defor
mitate et ecclesia non immerito phorrescit singulis abbib' et
aliis psonis regularib' ordis districte precipit et iniungit q de
cetero famulos et quoscumque continuos sibi servicium impendentes non
pmittant uti vestib' detruncatis quin saltem ad genua l'aplius
ptendant. Item ad audienciam ca^m g. plurimorum insinuacōe de
venit q racōe paucitatis psonarum contigit q missas concordia
rias et privatas ad quas tenentur nequeunt aut non sufficiunt cele
brare Quapropter g. ca^m dno Cisterciensi et quatuor pmis abbatib'

quilibet in sua generacione dixerit prudenter committendum quod possint missas
privatas quas tenentur legere non possint persolvere propter carum prolacionem in psal
teria commutare pro tribus missis unum integrum psalterium dicendum
iniungendo. Item. Tenet generale capitulum prohibet quod nulli de certo monachi et pro
fessi ordinis nostri villatenus se intromittant de serviciis cappellarum
curarum seu prochialium ecclesiarum absque generalis capituli licencia. Item. Tenet quod abbates
sui ordinis nullos ad conversionem admittant vel in consorcio recipiant. nisi
regularem et consuetum portare habere et continuare voluerint habitum
Et si aliter facere presumpserint a suis officiis deponantur. Item. Tenet cum
ex ignorancia vel malicia nonnullorum quibus incumbit sit peccatum dispensa
ri transgressum statutorum dictum videri posset. et credi posset se quod ad hoc
ad eorum statutorum observanciam non teneri vel forsitan contra hoc per capitulum
attemptari. Adhibendo super hiis intellectum cum eius causa e conde. sit in
terpretari ipso iure. generale capitulum declarat quod quascumque dispensaciones super hoc usque
in presens quibuscumque personis et in quibuscumque casibus interpretatas solum pro preterito
tempore intelligit factas esse. per hec et similia in nullo intendens contra eadem
statuta aliqualiter attemptare vel ipsis in aliquo derogare.

Anno domini 1369 [illegible] ordinatum fuit in generali capitulo quod aliter cotidie et
missa a[illegible] officium misse debeat dici de sancta Anna et pro toto
ordine sua [illegible] secundum quod iam generaliter servatur. Cum de hoc precedenti
anno n[illegible] fuit determinatum. Item. Tenet quod de proventu aliquarum
missarum funda[illegible]tarum pecunia et monachos nullatenus dicta
nec quilibet recipiat et penes se retineat portionem. cum non sit hoc
a specie proprietatis alienum. sed huiusmodi pecunia ad voluntatem et
disposicionem abbatum per generales bursarios monasteriorum recipiatur ac eciam
expendatur. Nec recipiatur de certo tales misse. quarum proventum inter ce
lebrantes dividi oportet sed omnia in generales usus inducantur. Item. Tenet cum
fraus et dolus nulli debeat patrocinari. sed quilibet de fraude co
missa debitam in reportare debeat ultionem et ad audienciam generalis capituli
fide digna relacione pervenerit quod nonnulle ordinis persone licenciam per
mutandi aliquas hic dignitates cum aliis a capitulo obtinentes in istis permu
tacionibus fraudem committunt non modicam. tradendo bonas possessi
ones et fertiles ad sua monasteria pertinentes pro malis et sterilibus
et modica pecunia cum eis in recipienda in suorum monasteriorum detrimentum

si quis tantummodo de sancta Anna debuit ser
vari cum horis et
una missa

Item [illegible]
[illegible]

non modicam et gravamen. Hunc morbo pestifero capitulum generale volens de sa-
lubri remedio providere. Inhibet ne liceat perniciosas de cetero fieri
permittat vel pecunie tradicione commutet. Statutis temporalibus in
premissis observatis. Denique non persona ordinis communem attemptare
presumpserit ultra nota per unum simul excommunicationis [illegible] ipso facto

Anno domini 1268 statutum est hec apud Divionem tempore capituli generalis
In primis ut in omnibus actibus et concessionibus per ordinem universum
suum agendis et faciendis cesset dampnande ambicionis improbitas et de-
testande symonie labes radicitus extirpetur. Generale capitulum statuit ordinat et dif-
finit quod abbatem monasterio dari legari offerri vel relinqui a quibuscumque
personis bona temporalia contingit. misse vel alia spiritualia bona a deo
monasteriis cum talia donata oblata legata vel relicta fuerint
occasione huiusmodi hiis qui ea contulerint obtulerint seu legaverint
aut eorum heredibus in perpetuum vel ad vitam nullatenus in pactionibus
deducantur vel sub obligacione condicione vel modo promittantur aut
pro re reddantur aliquibus. Sed ubi missarum vel suffragiorum huiusmodi
concessiones fieri contigerit sinceriter et ex mera fiat devocione sub ista
forma. Nos frater N. abbas monasterii N. totusque conventus eiusdem
loci Cisterciensis ordinis dyocesis N. notum facimus quod cum talis N. fervore
sincere devocionis accensus ad honorem dei beate marie et omnium
sanctorum ad sustentacionem et augmentum divini cultus de bonis temporalibus
a deo sibi collatis nobis ac monasterio nostro in puram ac liberam
elemosinam dedit seu devote obtulit cum effectu quam per efficacem
experienciam sensimus et in posterum nobis et deo nostro monasterio esse
et fuisse plurimum fructuosam. Nos devocionis ipsius puritatem perpensius
attendentes affectantesque quantum cum deo possumus ipsum condigne et
devotis prosequi favoribus ut tenemur. Statuimus et ordinamus
volumusque ac pure et libere concedimus unam missam perpetuam vel
talia N. beneficiorum nostro eiusque successoribus pro ipsorum remedio animarum
et salute fore deinceps in dicto nostro monasterio celebrandam dum tamen non
generalis capituli consensus accedat. Et ipsius auctoritas nobis faciendi ordinacionem
huiusmodi ~~nobis~~ concedatur quos consensum et auctoritatem hanc ordinacionem iterum
per nos suppliciter imploramus. Consentientes quod vel collatum ipsa bona
dictus locus ordinis modum locandi teneat infra ascriptum quod datis et

oblatis bonis suis ante donacionem vel oblacionem seu in ipsa donacione
vel oblacione aut post inquirant et supplicent devote religiosis mona-
steriis cui bona sua contulerunt aut offerent ut ipsos in divinis suffra-
giis associare velint. Et pro eis eorumque predecessoribus et successori-
bus attenta oblatorum qualitate et quantitate monasteriique possibilitate
unam missam vel plures prout voluerint supplicare cum devocione debi-
ta celebrari. Item dubietatis scrupulum quam nonnulli abbates
ordinis ponunt et habent ad quorum expensas fieri debeat ordinacio
contribucionis provincialis que pro libertatibus ordinis defendendis
per tres priores abbates provincie evocatos ad hoc fit contribucio
ordinatur quod fiat sub expensis illius ad cuius commodum fit contribucio. 19

Anno domini M° CC° lxix° statutum sit hec in [illegible] .incorporata
Admonicione generali capituli. In primis cum olim per singularia statuta
antiquasque ordinis consuetudines esus carnium ipsius ordinis personis
in [illegible] interdictus fuit preter omnino debiles et egrotos qui propter
ipsorum debilitatem et infirmitatem corporales a chori frequentacione sole-
bant nonnumquam supportari. Verum quia natura humana plerumque recreacionibus
indiget hiis diebus abbates ordinis hoc attendentes et infirmitatibus compas-
sione occurrere cupientes in recreacionis gracia fratres suos ut in divino officio
reddantur fortiores aut ad ipsorum mensam aut ad alia loca in eorum monasteriis
pro esu carnium deputata consueverunt evocare. Cum sic vero antiqua
consuetudine debilium quo ad non frequentandum chorum licet sani et fortes
fuerint volunt uti. Et nonnulli in quibusdam monasteriis die sequenti illum
quo in esu carnium fuerunt a missarum celebracione se abstinent, cum tamen
forciores ad divina reddi debent ex huiusmodi graciis et recreacionibus
sibi factis. Super quo generale capitulum tante indevocionis abusum non tolerando
statuit ordinat et diffinit abbatibus iniungens quatenus propter tales gracias et recreaciones
nullum a missarum celebracione et chori frequentacione supportent de
cetero nec causam aliam abstinentes aut abstinentes valeat allegare. Item
capitulum generale statuit ordinat et diffinit quod omnia privilegia tam ordini quam monasteriis et
personis ordinis universaliter concessa in [illegible] in cistercio debeat conservari in loco
[illegible] ut ibidem indigentes possent ea levius invenire nec penes se in
dampnum aliorum retinere. Item ne propter multiplicitatem hospitum ad aliqua
monasteria ordinis per dispersionem personarum ipsa monasteria minimum onerentur.

ter

et ulterius in modum in expensis convenit. Volens g. c. sicut hec de aliquo in me-
dio providere sta. or. et dif. quatenus nullus abbas vel abbatissa
cuius cumque conmissione utatur ultra duos hospites cum dispensacionis
a alternacionibus ad se missos in suo monasterio in ipse a ibi tunc
non ex mensa et pitancia libera altius sua presserit de cetero compellatur.

Anno domini 1270 g. c. ordinavit et diffinivit quod ob carne
private quicumque personarum exceptis illis quibus ab antiquo
carne conceduntur ad missione et ordinacionem abbatum committi et
in infirmariorum usibus applicetur quacumque consuetudine immo verius corrup-
tela in contrarium non obstante. Item diffinicio anno preterito edita
de et super eo quod monachi existentes in infirmaria teneantur chorum et etiam
sicut alii frequentare g. c. certis ex causis promotum ad removen-
dum dubietatis scrupulum notat sic intelligi a personis ordinis
universis quod in abbatum arbitrio sit ordinacio prelibata

Anno lxxi statutum fuit in g. c. quod quecumque persona religiosa
ordinis nostri contra honestatem ordinis cum mantellis [illegible] sotu-
laribus rostratis et laqueatis cultellis acuminatis ceterisque habitibus
inhonestis et deviantibus incedere vel equitare presumpserit de cetero si ter
amonitus non emendaverit privetur habitu regulari

Anno lxxii statutum fuit hoc. In primis quod quicumque ad insolitum vel in con-
suetum petit aut requirit ab aliqua ordinis persona id solvere [illegible]
non presumat abbatibus illius provincie inconsultis. Sed fiat provincialis
convocacio ubi maturius pertractetur quid super hoc in melius sit agendum
ut unanimes in hiis factis sint et concordes. Item abbatibus
et conventibus ordinis universi inhibetur sub pena deposicionis ne ecclesias
parochiales spectantes ad sua monasteria vel altaria privata a
christifidelibus erecta aliquibus secularibus conferre presumant patribus
abbatibus eorum inconsultis

Anno lxxiii statutum fuit ut hore beate virginis nocturne
pariter et diurne de cetero in choro ecclesiarum ordinis universi ante horas
canonicas cum omni reverencia et honore stando in genere persolvantur. Item
quociescumque in monasteriis monialium electiones celebrari contigerit e-
lectrices ordinate antequam ad actum eleccionis procedat ad sancta dei
evangelia iurare tenebuntur quod omni affectione inordinata reiecta

illas psonas elige studebut qs nouerit p regimine monastij
meliores Que cum fecerit et de hiis comici potuerit tamquam
Anno lxxiiij° oib' abbibus . puniri puniatur
Adistricte sunt inhibitum ne de ceto monachis abiectos
curiam romanam adeun di licenciam concedant si similiter contra omnes volu
erint euitare penam ... et ordinis precipitur contentus abiectos et
ordinis fugitiuos in curia dampnabiliter euagantes ad expensas
generis ordinis capiat et captos vinculis strictissimis teneat alli
gatos donec per abbates proprios remittere valeat eos iuxta demerita
recepturos Abbates autem talium monachorum ad satisfaciendum de
fiis sr hoc expensis astringit g. ca. Item ut moniales contri
buciones prouinciales pro priuilegiis et ordinis libertatibus defende
dis quotas sibi impositas soluere non postponant Alioquin ex nunc
et conuentus ecclesiastico supponatur interdicto in confessiones in alia bn
Afuria eis ministrentur
Anno lxxv° A g. ca° personis ordinis vniuersi vtriusque sexu
cui statum abbatialem constituis sibi pre ceteris omnibus late sine et inhibitas
ad ordinis ammistracionem quascumque petitandas inhibetur ne absque su
orum superiorum licencia recedere prima concedentia procul extra quamcumque
excepto necessitatis articulo leuare presumant de baptismatis sacro
fonte Aut aliquibus per hoc monasteriorum suorum pecuniam vel alia bona
sclaribus vel aliis dare vel tradere Item ut aliquorum simplicium sclai
nū quele sopiatur sacerdotibus ordinis concedit ut post consecracionem sanguinis
dominici cantare more sclavum si voluerint mane cum in terra plorum ce
lebrauerint valeat aliquis eleuare Item litteris dispensacionis g. ca.
sr qbus ista illiteris cimbus et in eadem vel consilia relabentibus concessa
dispensacio nunc suffragetur Et furtiuis forte per importunitatem et sub
repticie a capitulo obtinendas ex nunc decernit idem capitulum inanes et vacu
as et nullius roboris habere firmitatem Et tales ac hiis dispensaciones
habite et habende penes solos abbates semper de cetero custodiantur
nō Item ut itromeata dei in meum ordinis mi toci patria in necessitatibus
nō ... sentire in eam prouinciam admittere quorum cum supplicacionibus pulsati
g. ca. concedit ordinat et diffinit contentus festum de beata anna genitrice dei
... marie cum xii lectionibus et vna missa per vniuersum ordinem ce

lebret cum responsoriis et lectionibus ad hoc cum hystoria permittitur ordinatis nisi
alia solempnitas hoc inpedierit. Item consensit capitulum generale ut moniales que
unanimi consensu dimissis mantellis deferre volunt possunt cucullas
ordinatas. Sic tamen ut eisdem mantellis non utantur. Item statuitur ut
studentes ordinis nostri in civitate Pragensi gaudeat et gaudere valeat
privilegiis franchisiis et gratiis quibuscumque quibus in Parisiensi studio stu-
dentes gaudent ordinis et hactenus sunt gavisi. Quique bene meriti
ad honores et gradus theologice scientie possunt licite et decenter promoveri.

Anno lxxvii fuit concessum abbati Campensi ut in generatione sua
magistros in theologia procedere valeat et ubique antiquitatem habeat de
generalis capituli gratia speciali. Item cum procuratorem ordinis in Romana curia assumi con-
tigerit in abbatem officium procurationis ipso facto statim vacet. Nec ipsum of-
ficium presumat quacumque hora ulterius continere tenere vel amministrare vel occupare
statutis generalis capituli licentiis ordinationibus aut litteris quibuscumque sub quacumque forma
hactenus concessis non obstantibus. Item pertimescens capitulum generale cum nimia mul-
tiplicatione statutorum et inhibitionum multiplicari transgressores pariter et de-
licta cum homines natura frequentius nitantur ad vetita et ardentius cupiant de-
negata diffinitiones et statuta contra personas ordinis comedentes carnes vel
publica cum carnibus decocta extra monasteria vel loca quecumque ordinis
vel intra monasteria extra infirmitorium quod est contra observantiam ordinis diutius obser-
vatam editas et penas corporales vel spirituales in eis contentas penitus re-
vocavit. Abbates et alios presidentes ordinis hortatur in domino precipiens eis
nichilominus et firmiter iniungens quatenus transgressores regule sancti patris
nostri Benedicti et ordinationem bone memorie domini Benedicti pape duodecimi
circa premissa et ea tangentia corrigant et puniant velut per penas de-
bitas in dictis statutis papalibus contentas. Item remisit abbatibus
ordinis inhibet ne de cetero in suis monasteriis monialium mulieres secula-
res morari permittant nisi ancille fuerint. Et quod pueros non permittant
nutriri in eisdem nisi de domini Cisterciensis et quatuor primorum cuiuslibet in
generatione sua speciali licentia et assensu si sententiam excommunicationis vo-
luerint evitare

Capitulo generali ignoratum

Anno domini lxxviii venit scisma in ecclesia. Unde quod tunc diffinitum fuit in
Anno domini MCCCLXXX invocatur capitulum generale. Omnes litteras vel gratias personis
ordinis super esu carnium factas bullis papalibus exceptis. Et si qui aliquis

hui9 tenent castē l[itte]ras ad manꝰ reformatorū ordinis fideliter
assignare. Item confirmauit g. cam diffi[nitor]es i ianuis fratrum salz. q[uod]
oēs officiales tenent' resignare singulis annis p[ost] natiuitate dni
i manꝰ abbis ꝓprij ad uel infra quatuordecim dies sua officia. nec
nō vlt' teneat p[er] ea n[on] iterū eis ab abbe suo fuerit ꝑmissū.
nō Item g. cam imposuit tunc missas p[ro] statu eccie tres de sca
trinitate tres de sco spu tres de btā maria virgine. tres de sca cruce
Et tres missas pro fidelibus defunctis
Anno m. ccc. xvij. cam g. or. sta. et dif. q[uod] nullꝰ de
cetero monachus de suo monasterio expellat' uel aliq[ua]lit' eiciat'
tat' n[isi] scdm formā ordinis approbata. Nec vlla concedat'
lrā alicui monacho alibi pfessuro n[isi] p[ro]us cōsuetudinalit' co
nō stituit abbi suo ꝓpo de abbate qui ei9 pfessione voluerit
recipere eūq[ue] admittere et retinere. Item q[ui]a q[ui]dā abbates
q[ui]bus sufficere nō videt' q[uod] abbes c[on]stitut pēsiones psonales
a suis monasteriis et alijs ad vitā suā emunt sibi et acquirunt
Nonnulli et qui abbatizauerit et sponte cedentes pensiones
obtinuerunt postq[ua]m reelecti vl' reassumpti sit ul' ibi vl' alibi i
abbes castē pēsioēs sibi retinent exigunt et resonat Cam g.
volens hmōi abusū renouare et resecare cōmittit et madat
vniuersis visitatoribꝰ et reformatoribꝰ ab ipo cao deputatis
firmiter iniungēdo q[ua]tenꝰ vnꝰquisq[ue] eorū i monasterijs sibi commis
sis sup hoc diligent' inq[ui]rat Et ubicūq[ue] tales inuenerit si a
monitu p[re]ditus ab hmōi nō desistat. i cōtinenti deponat et de
positos p[ro]nunciet auctē cal. g. Ac ad electione noui pastoris
p[ro]cedat i plenaria ordinis ptate Hoc addito q[uod] si q[ui]s de cetero
talia p[re]sumat. corpo[re] depositꝰ a regimine sit et careat eo. Item
q[ui]a sicut g. cao ē relatū. quidā visitatores ordis c[on]tra forma
nō p[re]miā vl' alia recipiunt a visitādis vl' eorum aliq[ui]bus singul' nō visi
tet. vt debent Vn ob hmōi auaricia et symoniaca prauitate
visitatores et correctiones solite. plures omittunt et multa
enormia remanent ea occasione. ipunita Cam g. or. sta. et diffinit
vt vbicūq[ue] hmōi corruptela p[er] visitatores et reformatores a cao
deputatos poterit deprehendi tā exhibentes q[uam] recipientes ab amministra

abbaciarum deponatur auctoritate capituli generalis. Item prohibet capitulum vniuersis et
singulis abbatibus abbatissis et aliis quibuscumque personis religiosis no(ta)
vt nec ipsi ad aliquas peregrinaciones seu indulgencias extra sua mo-
nasteria transeant nec subditis suis ad hoc faciendum licenciam aliqualiter
concedant sub pena deposicionis eorum. Monachi vero et moniales et
conuersi qui de cetero ad huiusmodi peregrinaciones vel indulgencias
iuerint etiam si ad hoc a suis superioribus licenciati fuerint pro fu-
gitiuis habeantur et eo ordine puniantur cum tales licencie nullius
sint vigoris. Item quia nonnulli visitatores que sua sunt et non
dei auidius querunt et curiosius insequuntur commessaciones et delicias esu car- no(ta)
nium tempore visitacionis expetentes et nunquam respicientes dissensio-
nes lites et discordias inter abbates et suos conuentus facientes
corrigenda dissimulantes et debite procedere non curantes dictum
capitulum generale ordinat statuit et diffinit quod ab omnibus premissis abusionibus de
cetero contineant visitatores supradicti sub pena amissionis iuris-
dictionis sue in huiusmodi monasteriis per vnum annum proximum subsequentem.
Et de esu carnium tempore visitacionis obseruetur clementina. Item
quia quamplures monachi ordinis nostri vt dicitur pretextu graciarum quas se a
sede apostolica habere super cappellanatibus domini pape pretendunt ab o-
bediencia suorum abbatum et obseruanciis regularibus se subtrahunt et
extra sua monasteria viuunt vt alii seculares. Cum itaque declaratum sit
per sedem apostolicam vt huiusmodi cappellani in nullo ab obediencia suorum ab-
batum seu regularibus institutis eo pretextu absoluantur nec extra hoc eis
liceat alicubi extra sua monasteria euagari. Capitulum generale committit et precipit
vniuersis abbatibus talium monachorum quatenus eos vbicumque nouerint
capiant et reducant ad ordinis vnitatem. Si autem huiusmodi monachi
rebelles fuerint in premissis vt fugitiui ordinis in omnibus puniantur.
Item declaratur per capitulum generale quod in vigilia natiuitatis marie missa
celebretur sine Gloria in excelsis et Alleluia sicut in vigilia assumpcionis no(ta)
eius fieri consueuit. Et quod in missa de spiritu sancto in aduentu domini gloria
in excelsis non dicatur sicut nec in aliis missis eo tempore dici consueuit.
Memo. Collecta Deus venie debet dici per continuos xxx dies
ad vnam missam in conuentu exceptis festis xii lectionum quando non

vna sola missa cantetur in conventu. Item diffinicio alia in capitulo generali rome edita de loco pro ipso capitulo celebrato in vienna revocatur. Et statuitur quod de cetero capitulum generale annuatim celebretur in monasterio de fonte salutis prope nurenberch. Ad quod omnes abbates venire teneantur sicut venire ad cistercium tempore unitatis et pacis

Anno domini m ccc lxxxiiii° statutum est hec apud monasterium fontis salutis in generali capitulo ibidem celebrato In primis dominus Rupertus dux bavarie construxit et instauravit in heidelberch domum unam cum cappella et aliis officinis pro collegio et universitate studencium Quod quidem studium debeat gaudere omnibus graciis privilegiis et libertatibus quibus studium parisiense gaudet. Cuiusque gubernacio dicti studii penes presentem abbatem de sconauia et suum monasterium in manere debeat. Cum abbas habebit ipsum studium et studentes gubernare visitare officiare

Anno xcviii° in generali capitulo apud monasterium fontis salutis celebrato institutum fuit festum visitacionis marie cum sua propria octava et historia nova. Item quod hore eiusdem virginis ante horas canonicas et non postea preterquam ad completorium et ad primas quam ipsa prima immediate sequitur post laudes legantur in conventu in omnibus monasteriis ordinis uniformiter et distincte cum verborum integritate ad impetrandum ipsius intemerate virginis patrocinium et devotissime persolvantur. Item tunc in eodem monasterio et generali capitulo ibidem celebrato fuit monasterium montis domine nostre in yselsteyn ordini nostro cisterciensi incorporatum et adunatum. Et nichilominus postea cessante scismate et reddita ac redeunte pace ecclesie in generali capitulo apud cistercium celebrato iterato confirmatum et incorporatum. Et quod prior illius monasterii nunc et ibidem perpetuo debet presidere et preesse sicut in aliis monasteriis presidet et presunt abbates absque baculo pastorali

Post preceptas diffiniciones annales quidquid per multos deinde annos in generali capitulo institutum et diffinitum sit ad noticiam et audienciam nostram nondum pervenit scilicet usque ad annum domini m cccc xxii. De et in quo statuta sunt que sequuntur.

Anno dni m ccc xxvj statuta st i cistitio tpe ca g.
In pmis vt qciesciiqz i monsteriys monchoru vl
monialiu elcones celebrai cotigerit elcores 7 electres
ordiati anq ad actu elcionis accedat ad sca di evan
iui ac tenebunt q oi affcione iordiata reiecta illas p
sonas elige studeat qs nouerint p regimie monastij
meliores Et qui vl que conferrit 7 de hoc conuici po
tent tanq piuri vl piure puniant. Item attedes ide
ca g. q modinus istis tpib caritas di i cordib heu ml
toru sic refrigint q ples ordis psone abiecto dei timore
excacois suspesioib 7 aliaz snaru vincul se inretire
7 i eisde i dispendiu sue salutis diuci sordesce no verent
Et insup qd detei e hmoi snys ligate dinis inmiscentes
vl eade celebntes nota irregulai ire incurrut dapnabilit
phanado Talib qz piculis aiaru ca g obuiae cupiet
oes 7 singlas excacois suspesions 7 iterdci snias p certis
excessib 7 tnsgssioib p ca g. statuta qnda pmlgata
7 de fco latas ide ca moderat 7 relaxat statuet ordinat
7 diffinies q oes dce sne exceptis qbusda ifei anotatis
de ceto sint inuatorie 7 reputet. Sic q nulla psona ordis
cas icidat vl incide debeat ipo fco. ni alique earu snaz
p sacr canoes sint late Vel ni dce psone regulant et ca
noice sint pdce p suos supiores moite vl p costie prohi
bite ne i illis casib excedat p qbus dce sne p ordinis
statu olim sut late 7 decte Et sic hmoi cotumaces et re
belles merito cesent icidisse illas snias con eos sic dudu
latas Si vo psone ordis no moite ni phibite a suis su
perioribus ut prefert guicte fuerit de excessib p quib
p ca g. hmoi sne st denunciate vl costie excess p se spote
cofesse fuerit. declat dem ca p qualitate vl lenioru culpam
a habits 7 gdus vel officiorz puacoem vl alias penas or
dinis ad nutu suoru abbatu 7 sciorum com iuxta excessuu
qlitate et qntitate cdigna seueritate fore plectendos Et

penas vl' aliquā i pām̄ si que psone subie cōtepsont vel
decōs excessus qđ absit p⁹ pacta pniam iitera̅e psūpserīt
· easdē psonas ca.ᵐ g. carceri mācipādas decernit usq; ad nutū
suorū supiorū. Abbēs vō d̄cis excessib⁹ p q̄bus ut prefot
sine sᵗ late rēspsi ⁊ nōti · p ca.ᵐ g. vl' prēs abbēs iux̄ modū
culpe g̅uiter puniant. Qz si puniti · corrti vl' moniti se non e
mēdauerīt. sū medio ⁊ mora p suos supiores ab officijs de
ponat. Sētēnas vō latas cōn imanētes a ca.ᵒ g. sine ca
rōna ⁊ nō soluētes cōtribucōes debitis tims. Et nō mitte
tes scolares ad studia generalia ppt' rebellione ⁊ otūacia
quorūdā abbm volt idē ca.ᵐ g. ī suo robore pdurare. · I · Cum
ca.ᵐ g. ex causis rōnabilib⁹ pmotū ānuit ⁊ cōcedit ut abbēs
ordis vniūsi vni vl' duob⁹ suis fr̄ib⁹ de q̄rū ydoneitate cōstet
⁊ cōsciarū puritate psumat. tpe q̄dragesimali dū ieiunia subest
cū cōmittē suas vices possit ut psonarū regłariū ibidē de
getium ānales reciperat cōfessiōes. · I · Ite ca.ᵐ g. volēs rigore
⁊ multitudinē penarū ppt' fragilitatē hūanā moderari vult et
mādat psoīs ordis vniūsi ut de esu carniū cōuicte aut de
prehēse penis statutorū ītalium mulctētur. oīb⁹ alijs penis sr
hoc ab ordie editis. reuōtis penitus ⁊ abiectis. Suma; extra ordīs
ī libello diffinicōnū cōn uestitites carnes psonis secularib⁹
latā licet sit uīsitoria ca.ᵐ g. reuocat et cessat sicut quādā per
ānale diffinicōes dinoscat fore reuocata cui⁹ tenor talis ē. Ad cō
Anno dni M · ccc xxxj statutū sᵗ in · suanda antiq. ordis
ca.ᵒ g. tpe ca. gn̄alis. In pmis diffinicōes dudū salubriter
edita quā pcipit. ut ī missis cōuētualib⁹ dū sacerdos pficcōe;
pnūciaedo dr̄. Grās agam⁹ ⁊c. ī choro exītes ob reuerēciā
dine maiestatis quā laudāt āgeli reuerenter inclinet. donec
dicat. dignū ⁊ iustū ē. Nūc ca.ᵐ g. laudans approbās ⁊ cō
firmās sigulos ipi⁹ ordis pfessoēs ad spē se humiliandū sub
poteti manu di fuerī⁹ satagēs ī duce sta · or. ⁊ dif. q de certo
ī meōria ⁊ qualecūq; recognicōe; bñficij p amarā ani sal
uatoīs passionē nobis exhibiti. qciēs ym⁹. Te deū laudam⁹

cātabit᷑. dū dicet᷑ ille vsus. Te q. ꝯsum⁹. oēs stalla exeūtes
capitib⁹ discoꝑtis reuēnter iclinēt. Silit᷑ ī oib⁹ ẏmis ma
tutinoꝝ. laudū. t'cie. vespaꝝ ⁊ cōpletorij. Hc ecīa anphonis
vespaꝝ om̄ solēpnitatū vgis gloiose. oēs ext᷑ stalla exeūti
vsqȝ ad pdcoꝝ ẏmoꝝ ⁊ anphoꝝ fine pmāeant. Et ad oīnes
collectas de ipā vgine btissima. capitib⁹ ut pmissū ē discoo/
ptis. oēs ext᷑ stalla sua pmāeant hūlit᷑ iclinati. Item rla/
tu veidico di dicit g. caᵐ in q̄plurimis mōstijs ordinis ad
horas tardi⁹ pulsāe ⁊ segni⁹ surge ad opus di pficiendū
q' antiqtus ꝯstitit ꝯsuetū. pt q° mlti tā rligiosi q' sclar es
male edificāt᷑ ⁊ ī deuocōres r'ddūt᷑. ⁊ ad alia necīa ipediūt᷑
facietā. Cui morbo salubri rmedio cupiētes pvude idē caᵐ
ge.le sta. oz et dif. edicto ppetuo obsuādū quaten⁹ de ceto ī
oibus et singlis mōstijs ordis p sacistā dcē hore matutiales
dieb⁹ feiatis scdā hora p⁹ mediā noctē. ⁊ alijs dieb⁹ solēpnib⁹
hora pma post mediā noctē pulsent᷑. Et si sacista ad hui⁹ moi
pulsacoēs remissus ⁊ negligēs extitit pro qualȝ vice penitēciā
pait ⁊ aqā sustinēat. Qz si assuetꝰ fuit ⁊ ptenu⁹ emēdāe noluit
pene leuis culpe subiaceat vsqȝ ad nutū caᵐ gnalis. Ite caᵐ
pcipit ⁊ iniūgit ī vtute sce obediē ⁊ sub q̄uedie maiestatis dinie.
⁊ ipi⁹ caᵐ offensa ꝯtē ꝯmōchos ⁊ moiales cōpellāt ad ꝯedē
dū ⁊ bibēdū in rfectorio ⁊ ī infirmitorio ꝯib⁹ ⁊ ī eisdē rglarib⁹
vtant᷑ cibarijs ⁊ alijs pitācijs put ī bn̄ rgulatis mōsterijs ex
Anno dō m° ccc° xxxvij° statutum. || ꝯstituit hacten⁹ obsuatū
sint ī ge.le caᵒ q̄ ī celebrāndo seu trāsferendo festū anūcia oīs
dnice psone ordis ꝯforment se pplō diocesis ī qua mōstia
sūt uel erūt situata. Item vt psone ordis āplex adeas
obtineant idulgēcias q's dns ppa iohes⁹ q'ntus de plenitudine
ptātis aplice idulsit oīb⁹ in vigi' sacmēti ieiunātib⁹
pns ge.le caᵐ sta. oz ⁊ dif. ac pcipit vt de ceto ī pdicta
vigi' oēs et singule psone ordis ieiunēt. Nec sup hoc
q'sq' psumat ullaten⁹ dispēsāe. Item sta. oz ⁊ dif. q' de
ceto mīstri altaris ecīa ī sacis vestib⁹ mīstrātes n̄ accedāt

ad calicem pro sumendo sanguine. Et quod ministris altaris vel aliis quibuscumque
A[…] spe personis sacri nectur[?] … ministret. Item c. g. ca[pitulum] In amaritudine
cordis recogitamus esum carnium que secundum regule beati Benedicti puritatem mo-
nachis fuerat interdictus et usque ad pauca tempora in monasteriis ordinis
utriusque sexus esse introductum ut pene quasi derelicto refectorio claustra-
li solum in refectoriis infirmitorii vel aliis locis in quibus uti possunt
carnibus persone ordinis suas velut aut consueverunt accipere re-
fectiones. Dolentes inde cum conscienciis et scandalis que ex
hoc in ordine provenerunt et provenire plurimus si talia diucius fieri tolera-
rentur. Volentes[?] super hiis remedium providere salubriter occurrere improvidentie[?] cum
multi monachi et conversi qui libenter a carnibus abstinent si in pre-
dicto claustrali refectorio continuarentur refectiones compellantur
ad comedendum cum aliis carnes quasi inviti compellantur statuimus ordinamus et diffinimus
quod exnunc in antea in omnibus et singulis monasteriis ordinis utriusque
sexus ubi sunt vel erunt viginti monachi vel moniales et supra due
partes conventus cuiuslibet monasterii omni tempore in claustrali refectorio
et non alibi horis consuetis et debitis secundum premissa prandium instituto
comedant et cibariis duntaxat regularibus utantur. Districte inhibendo
omnibus et singulis abbatibus et abbatissis ordinis memorati ne contra hoc salubre
statutum quidquam facere vel ordinare presumant seu per suos subditos
fieri vel attemptari permittant. Verum si abbatibus et abbatissis visum fuerit
expedire ut tercia pars suorum conventuum ad sustentationem et recreationem
aliquam carnibus utantur. Permittimus generale capitulum temporibus diebus locis et horis
licitis et debitis id fieri misericorditer permittit et indulget. Dum
tamen ad comedendum carnes nemo invitus compellatur aut extra refecto-
rium mittatur claustrale. Necnon per huiusmodi indulgentiam illi qui carnes
comedunt sine tempore minucionis seu aliis diebus a chori frequentatione
seu regularium observantiarum impletione sit absolutus. Nisi forte corporalis
infirmitas aut alia rationabilis causa aliquem ex ipsis reddiderit a pre-
dictis excusatos. Ceteris limitationibus et ordinationibus super esu
Vigil carnium hactenus factis in suo robore permansuris. Divisio[?] etiam quod propter
quascumque consuetudines fortassis allegandas que magis corruptele
debent nominari monachi in quibusdam certis diebus sibi carnes ministrari petere

p̄sumat. sed sit cōtenti crines cōcede quō gñales & qm̄ abbates
ipi voluerit ministre. Item ex nunc in antea in oibꝫ missis qn̄ cito
sacerdos ipam hostiā elevavit. oēs & singli tā i choro qm̄ ext. ex
istētes genua flectāt. xp̄mqꝫ humiliter & devote adorēt. p̄t hec eni
ꝑ ronabiles cās & honestas i missis fiebat. ipā hostia elevata
& sr̄ corpale reposita p sacerdote volt insup & ordinat idē cam̄ gn̄le. qd
oēs psone ordis i quocūqꝫ extiterint loco cū audierint sonū cā
pane q̄ cōiter i ipi eucaristie elevacoē pulsari solet. humilit et
devote capitibꝫ discoopertis & genibꝫ flexis ni luta aut alia ipedi
menta lgitima id fieri ipedirēt. eidē eucaristie sacratissie oēm quā
poterit exhibeat adorationē. Item temeritate abbm̄ & abbissa
rum ordis i gñue prudicm̄ privilegiorꝫ ordis suis monachis aut monia
libꝫ licenciā trāseundi ad alias religiōes cōcedētiū. crās vel cercās
religiōes nō arciōes i discrete iudicātes prius cam̄ gn̄le volens
refrenare oibꝫ abbibꝫ & abbissis ordis distrīcte inhibet ne de cetero
alicui de suis monachis vl' monialibꝫ licenciā trāseundi ad aliū ordinē
quēcūqꝫ cū cōferant absqꝫ gn̄lis cap̄li lr̄ia speciali. Hec9 faciet ex
a suorꝫ monastiorꝫ amīstroē maneat suspensi vl' suspense donec eos
vl' eas qbus tale cōcesserint licenciā ad sua revocaverint monasteria
Et p tanto excessu spālē ab eodē g. ca°. humilit' petiert & obtiune
rit dispēsacoēz. Abbes uō & abbisse suis monachis aut monialibꝫ absqꝫ
cā lgitima i suis lr̄is proclamāt. cxpmeda licenciā trāseundi ad alic̄
nū ordis monastiū & ibidē ꝓfitendi dare nō p̄sumat. Et si secus
fecerint pena ꝑcellantur antedicta

Anno dm̄ 1439. statutū fuit i ca°. g. apud cistiū & ordiatū
qd de cetero gn̄le cam̄ debet servari & celebrari apd cistiū
i diebꝫ rogacionm̄. Sed postea illud statutū fuit revocatū. anno
xli°. atqꝫ diffinitū qd gn̄ale cam̄ eēt servandū & celebrandū tpe q°.
ab antiquo fuit observatū. videlicet in septembri

aa 5098

24